

Številka: 704-23/2021

Ljubljana, dne 21. februarja 2022

3.a Osebe, odgovorne za strokovno pripravo in usklajenost gradiva:

– Zlatko Ratej, državni sekretar, Ministrstvo za pravosodje,

– Josip Lukenda, državni sekretar, Ministrstvo za pravosodje,

Za Rado Fele, generalni direktor Direktorata za organizacijsko, zakonodajno in pravosodno upravo.

00531 – **Ministvo pravosodja,**

– Mag. Bojana Vogrinec, sekretarka, Direktorat za organizacijsko zakonodajo in pravosodno upravo, Ministrstvo za pravosodje.

1. Predlog sklepa vlade:

3.b Zunanji strokovnjaki, ki so sodelovali pri pripravi dela ali celotnega gradiva:

Na podlagi drugega odstavca 2. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10, – ZUKN, 8/12, 21/13, 47/13 – ZDU-1G, 65/14 in 55/17) je

4. Predstavniki vlade, ki bodo sodelovali pri delu državnega zbora:

Vlada Republike Slovenije na ... seji dne... sprejela naslednji sklep:

– Marjan Dikaučič, minister za pravosodje,

dr. Zlatko Radeš, državni sekretar, Ministrstvo za pravosodje

Ured Republike Slovenije je dolžna besedno prebrati Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o Notanatu (ZvN 2021-2030-0055) in ga poslati Državnemu zboru Republike Slovenije v obravnavo po postopku postopku. Direktorata za organizacijsko zakonodajo in pravosodno upravo, ministrstvo za pravosodje.

5. Kratek povzetek gradiva:

~~Mag. Janja GARVAS HOČEVAR~~

Ureditev po veljavnem Zakonu o notariatu (v nadaljnjem besedilu: ZN) omogoča sestavo notarskih listin v fizični obliki in z izjemo oporoke tudi sestavo notarskih listin v elektronski obliki. Postopki delovanja notarskih pisarn so se v preteklosti že digitalizirali v postopkih, kjer notar kot pooblaščenec državnega zbirnega urada v postopkih vpisov v sodni register in zemljiško knjigo) in pri delu, ki se nanaša na poslovanje notarija z uvedbo informacijskega sistema e-notar. Vse hitrejši razvoj informacijske tehnologije pa terjajo, da bo v prihodnje omogočeno izvajanje digitalnih notarskih storitev z možnostjo oddajnega dostopa do notarija preko varne video povezave z notarijem.

2. Predlog za obravnavo predloga zakona po hitriem ali krajšinem postopku v državnem zboru je obrazložitev razlogov strank in drugih udeležencev civilnopravnega razmerja ter v

neposrednem elektronskem dostopu notarjev do podatkov v ključnih uradnih evidencah (vpogled v Vlado Republike Slovenije predlaga, da se Predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o javnopravni evidenci, kot so Centralni register prebivalstva, evidenci osebnih dokumentov (dr.).

notariatu obravnava v Državnem zboru Republike Slovenije po nujnem postopku skladno s prvin

edstavkom 143. člena Poslovnika Državnega zbora, saj je sprejem zakona nujen zaradi prenehanja

težavnosti, a tudi posledice za delovanje države, ki bi nastale, zaradi dejstva, da je v čedalje večjem

število državne osebe ter slovenske, zveze notarjev, vključno s, da se preko povezave. Ta pomembna

primarna prednost pri ustanavljanju gospodarskih subjektov zaradi česar bodo gospodarski tokovi

Republike Slovenije fizični, pravnosti, se posebej v časih, v katerih statusni spremeni pravne

uspešnosti družban, kjer so spremembe države za posamezne, notarjev preko neposredne video

povezave delovna. Na Notarski zbornici Slovenije kandidiranje pri pridobitvi razpisnih in drugih

podatkov, ki jih notarji potrebujejo pri opravljanju posamezne notarske storitve z neposrednim

povezovanjem informacijskega sistema za podporo poslovanja notaria s posameznimi javnopravnimi

evidencami.

Poleg navedenega se s predlogom zakona povečuje odgovornost notarja pri sestavljanju zasebnih listin ter pravna varnost strank in drugih udeležencev notarskih storitev, saj se določa obveznost sklepanja zavarovalnih pogodb na način, ki bo omogočal, da bodo lahko stranke uveljavljale zahteve iz naslova zavarovanja za škodo v času trajanja zavarovanja, pa tudi po prenehanju zavarovalne pogodbe oziroma najkasneje v roku petih let, odkar je škoda nastala.

6. Presoja posledic za:

a)	javnofinančna sredstva nad 40.000 EUR v tekočem in naslednjih treh letih	DA
b)	usklajenost slovenskega pravnega reda s pravnim redom Evropske unije	NE
c)	administrativne posledice	NE
č)	gospodarstvo, zlasti mala in srednja podjetja ter konkurenčnost podjetij	NE
d)	okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki	NE
e)	socialno področje	NE
f)	dokumente razvojnega načrtovanja: – nacionalne dokumente razvojnega načrtovanja – razvojne politike na ravni programov po strukturi razvojne klasifikacije programskega proračuna – razvojne dokumente Evropske unije in mednarodnih organizacij	NE

7.a Predstavitev ocene finančnih posledic nad 40.000 EUR:

Z uveljavitvijo predlaganih sprememb in dopolnitev Zakona o notariatu bodo zaradi vzpostavitve povezave in priključitve informacijskega sistema za podporo poslovanja notarjev s Centralnim registrom prebivalstva, evidenco izdanih osebnih izkaznic in evidenco izdanih potnih listin iz resorne pristojnosti Ministrstva za notranje zadeve ter evidenco registriranih vozil in evidenco vozniških dovoljenj iz resorne pristojnosti Ministrstva za infrastrukturo nastale finančne posledice v breme Ministrstva za notranje zadeve in Ministrstva za infrastrukturo. Skupno ocenjeni stroški priključitve oziroma vzpostavitve spletnih servisov za povezovanje informacijskega sistema za podporo poslovanja notarjev z navedenimi javnopravnimi evidencami bodo v letu 2023 znašali skupaj 88.000 EUR.

Za neposredno pridobivanje podatkov s povezovanjem evidenc osebnih ter drugih podatkov, ki jih notarji potrebujejo za opravljanje posamičnih notarskih storitev, bodo določbe predloga zakona, s katerimi se določa pravna podlaga za povezovanje z naštetimi zbirkami podatkov, začele veljati 1. januarja 2023.

Sredstva za stroške vzpostavitve spletnih servisov za povezovanje javnopravnih zbirk podatkov z informacijskim sistemom za podporo poslovanja notarja se bodo na proračunski postavki 9607 (nadgradnja in vzdrževanje registrov upravnih notranjih zadev) proračunskega uporabnika Ministrstva za notranje zadeve in na proračunski postavki 765210 (razvoj in urejanje prometa) proračunskega uporabnika Ministrstva za infrastrukturo za leto 2023 zagotovila s spremembo proračuna RS za leto 2023.

I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu				
	Tekoče leto (t)	t + 1	t + 2	t + 3
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov državnega proračuna				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov državnega proračuna	0,00	88.000,00	0,00	0,00
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) obveznosti za druga javnofinančna sredstva				
II. Finančne posledice za državni proračun				
II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
Ministrstvo za notranje zadeve	1711-11-0001, Urejanje notranjih zadev	9607 Nadgradnja in vzdrževanje registrov upravnih notranjih zadev	0,00	48.000,00
Ministrstvo za infrastrukturo	2411-11-0008, Upravljanje prometne politike	765210, Razvoj in urejanje prometa	0,00	40.000,00
SKUPAJ			0,00	88.000,00
II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1

SKUPAJ				
II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:				
Novi prihodki	Znesek za tekoče leto (t)		Znesek za t + 1	
SKUPAJ				
OBRAZLOŽITEV: I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu V zvezi s predlaganim vladnim gradivom se navedejo predvidene spremembe (povečanje, zmanjšanje): – prihodkov državnega proračuna in občinskih proračunov, – odhodkov državnega proračuna, ki niso načrtovani na ukrepih oziroma projektih sprejetih proračunov, – obveznosti za druga javnofinančna sredstva (drugi viri), ki niso načrtovana na ukrepih oziroma projektih sprejetih proračunov. II. Finančne posledice za državni proračun Prikazane morajo biti finančne posledice za državni proračun, ki so na proračunskih postavkah načrtovane v dinamiki projektov oziroma ukrepov: II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene: Navedejo se proračunski uporabnik, ki financira projekt oziroma ukrep; projekt oziroma ukrep, s katerim se bodo dosegli cilji vladnega gradiva, in proračunske postavke (kot proračunski vir financiranja), na katerih so v celoti ali delno zagotovljene pravice porabe (v tem primeru je nujna povezava s točko II.b). Pri uvrstitvi novega projekta oziroma ukrepa v načrt razvojnih programov se navedejo: – proračunski uporabnik, ki bo financiral novi projekt oziroma ukrep, – projekt oziroma ukrep, s katerim se bodo dosegli cilji vladnega gradiva, in – proračunske postavke. Za zagotovitev pravic porabe na proračunskih postavkah, s katerih se bo financiral novi projekt oziroma ukrep, je treba izpolniti tudi točko II.b, saj je za novi projekt oziroma ukrep mogoče zagotoviti pravice porabe le s prerazporeditvijo s proračunskih postavk, s katerih se financirajo že sprejeti oziroma veljavni projekti in ukrepi. II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo: Navedejo se proračunski uporabniki, sprejeti (veljavni) ukrepi oziroma projekti, ki jih proračunski uporabnik izvaja, in proračunske postavke tega proračunskega uporabnika, ki so v dinamiki teh projektov oziroma ukrepov ter s katerih se bodo s prerazporeditvijo zagotovile pravice porabe za dodatne aktivnosti pri obstoječih projektih oziroma ukrepih ali novih projektih oziroma ukrepih,				

navedenih v točki II.a.

II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:

Če se povečani odhodki (pravice porabe) ne bodo zagotovili tako, kot je določeno v točkah II.a in II.b, je povečanje odhodkov in izdatkov proračuna mogoče na podlagi zakona, ki ureja izvrševanje državnega proračuna (npr. priliv namenskih sredstev EU). Ukrepanje ob zmanjšanju prihodkov in prejemkov proračuna je določeno z zakonom, ki ureja javne finance, in zakonom, ki ureja izvrševanje državnega proračuna.

7.b Predstavitev ocene finančnih posledic pod 40.000 EUR:

/

8. Predstavitev sodelovanja z združenji občin:

Vsebina predloženega gradiva (predpisa) vpliva na:

- pristojnosti občin,
- delovanje občin,
- financiranje občin.

Ker zakon ne bo imel nobenega vpliva na pristojnost, delovanje ali financiranje občin, gradivo ni bilo poslano združenjem občin.

NE

Gradivo (predpis) je bilo poslano v mnenje:

- Skupnosti občin Slovenije SOS: NE
- Združenju občin Slovenije ZOS: NE
- Združenju mestnih občin Slovenije ZMOS: NE

Predlogi in pripombe združenj so bili upoštevani: /

Bistveni predlogi in pripombe, ki niso bili upoštevani: /

9. Predstavitev sodelovanja javnosti:

Gradivo je bilo predhodno objavljeno na spletni strani predlagatelja:

DA

Datum objave na spletni strani e-demokracija: 22. 12. 2021

V strokovno razpravo so bili vključeni: Notarska zbornica Slovenije, Informacijski pooblaščenec, Vrhovno sodišče RS, Slovensko zavarovalno združenje in Združenje občin Slovenije.

V fazi priprave predloga zakona so bile določbe strokovno usklajevane v korespondenčni komunikaciji z Notarsko zbornico Slovenije in na delovnih sestankih:

- 5. 8. 2021 in 5. 10. 2021 sestanek s predstavniki Notarske zbornice Slovenije glede vsebine in obsega predloga zakona,
- 29. 11. 2021 sestanek s predstavnikom Informacijskega pooblaščenca in predstavniki Notarske zbornice Slovenije glede rešitev, ki se nanašajo na povezovanje zbirk podatkov ter videoelektronsko identifikacijo dne na skupnem sestanku,
- 13. 12. 2021 obisk Vrhovnega sodišča v Ljubljani, projektne skupine za overitev s predstavitvijo informacijskih rešitev v postopku overitve listin v mednarodnem prometu,

- 20. 12. 2021 sestanek s predstavniki Notarske zbornice Slovenije, Ministrstva za notranje zadeve in Ministrstva za delo, družino, socialne, zadeve in enake možnosti,
- 21. 12. 2021 videokonferenčni sestanek s predstavniki Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo in Notarske zbornice Slovenije.

V strokovnem usklajevanju je bilo gradivo 22. 12. 2021 posredovano v mnenje:

- Notarski zbornici Slovenije,
- Informacijskemu pooblaščenču,
- Vrhovnemu sodišču Republike Slovenije.

Notarska zbornica Slovenije do predloga novele zakona pripomb ni imela, je pa opozorila na potrebo po ustrezni ureditvi zavarovanja notarske poklicne odgovornosti.

Po veljavni ureditvi 14. člena ZN mora notar skleniti zavarovalno pogodbo za škodo, za katero je odgovoren strankam po obligacijskih predpisih. Po uveljavljeni praksi zavarovalnice sklepajo zavarovanje poklicne odgovornosti za čas veljavnosti zavarovalne pogodbe. Strankam je tako onemogočeno uveljavljanje odškodninskega zahtevka proti zavarovalnici po prenehanju zavarovalne pogodbe, razen če to v zavarovalni polici ni posebej dogovorjeno in je plačana posebna dodatna premija za podaljšanje zavarovalnega kritja, vse do nastopa zastaranja. Glede na navedeno je potrebno v vsakem konkretnem primeru nastanka škode izhajati iz splošnih pogojev zavarovalne pogodbe, ki jo je imel notar sklenjeno z zavarovalnico.

Odgovornost notarja za škodo se po ZN presoja po pravilih splošne odškodninske odgovornosti. Za nastanek odškodninske odgovornosti morajo biti sočasno izpolnjene naslednje štiri predpostavke: nedopustno ravnanje (storitev ali opustitev), vzročna zveza med tem ravnanjem in škodo, odgovornost in nastanek premoženjske oziroma nepremoženjske škode. Pri čemer je dokazno breme glede protipravnega ravnanja, vzročne zveze in nastale škode na tožniku. ZN vsebuje v drugem odstavku 6. člena posebno določbo o odškodninski odgovornosti, in sicer določa, da notar odgovarja stranki za škodo, povzročeno s kršitvijo dolžnosti ali pooblastil, določenih s tem zakonom. Gre za deliktno (nepogodbeno) odgovornost za pošteno, vestno opravljanje izključno notarskih dolžnosti, v skladu z določili zakona (na primer dolžnost poštenosti, vestnosti, točnosti in nepristranosti, dolžnost ohranitve tajnosti, dolžnost spoštovanja oblikovnih in vsebinskih zahtev pri listinski dejavnosti, dolžnost poučitve strank o pravnih posledicah nameravane sklenitve pravnega posla, dolžnost ugotavljanja prave volje udeležencev pravnega posla, dolžnost preprečevanja nejasnih in dvoumnih formulacij). Notarska službena dolžnost je opredeljena z zakoni in drugimi podzakonskimi predpisi, še posebej pa se vsebina službene dolžnosti, ki se med drugim nanaša tudi na način poslovanja notarja, razvija v notarskih pisarnah.

Splošni predpis, ki ureja povračilo škode, je Obligacijski zakonik (v nadaljnjem besedilu: OZ). Obveznost povračila škode po 131. člen OZ nastane že s tem, ko je škoda nastala. Tako je odgovornost (tudi notarja) vezana na trenutek nastanka škode. Zgoraj navedena uveljavljena praksa zavarovalnic otežuje položaj oškodovancev in zavarovanca poklicne odgovornosti (notarja), saj škode, ki nastane po prenehanju zavarovanja, zavarovalnica ne krije več, čeprav je notar po obligacijskih predpisih odgovoren za škodo tudi po prenehanju opravljanja notariata, torej po prenehanju zavarovalne pogodbe. Notar kljub upokojitvi še vedno odgovarja, četudi je oškodovanec za škodo zvedel npr. po petnajstih letih od notarjeve napake ali morda po desetih letih od upokojitve notarja, s tem da zavarovalnica te škode ne krije več.

Glede na navedeno ministrstvo ocenjuje, da je kljub normativno določenemu obveznemu zavarovanju notarske poklicne odgovornosti, upošteva uveljavljeno prakso zavarovalnic, v

primerjavi z odgovornostjo notarja za škodo, povzročeno s kršitvijo dolžnosti ali pooblastil, določenih z ZN, jamčevanje zavarovalnic za škodo, ki utegne nastati kot posledica notarjeve strokovne napake, neustrezno. Zaradi navedenega ministrstvo sledi navedbam Notarske zbornice Slovenije in s predlagano novelo določa obveznost zavarovalnic, da zavarovalne pogodbe za zavarovanje notarske poklicne odgovornosti uskladijo tako, da bo zavarovanje krilo ne le škodo, ki nastane v času trajanja zavarovanja oziroma zavarovalne pogodbe, pač pa skladno z zakonsko določeno odgovornostjo notarja tudi po prenehanju zavarovanja, tako kot to določajo pravila za zastaranje odškodninskih terjatev za povzročeno škodo po obligacijskih predpisih.

Informacijski pooblaščenec je pripombe, ki so se nanašale na vprašanja zakonitosti obdelav osebnih podatkov podal z dopisom, št. 007-72/2021/2 z dne 14. 1. 2022. Ministrstvo je pripombe v večjem delu upoštevalo in Informacijskega pooblaščenca z dopisom dne 28. 1. 2022 seznanilo z razlogi, zaradi katerih nekaterih vsebinskih pripomb in predlogov ni vključilo v nadaljnjo pripravo predpisa. Pojasnila ministrstva so v prilogi tega gradiva.

Vrhovno sodišče RS je z dopisom, št. Sp EV 289/2021 z dne 18. 1. 2022 posredovalo pripombe, ki so se nanašale na nadgradnjo in prenovo centralnega registra oporok (CRO) ter na povezovanje informacijskega sistema za podporo poslovanja notarja (e-notar) z elektronsko zemljiško knjigo. Ministrstvo je na pripombe sodišča, ki vsebinsko niso posegale na predlagano ureditev, odgovorilo z dopisom, ki je v prilogi tega gradiva.

Preko portala e-Demokracija sta pripombe 6. 1. 2022 podali Slovensko zavarovalno združenje in Združenje občin Slovenije.

Na pripombe **Združenja občin Slovenije**, ki je v dopisu izpostavilo bojazen, da se z določbo, ki notarjem omogoča dostop do podatkov in dokazil o podatkih tudi iz javnopravnih evidenc, ki jih vodijo organi samoupravnih lokalnih skupnosti, nalaga nova naloga, zaradi česar naj bi za občine nastale finančne posledice, je ministrstvo z dopisom št. 704-23/2021/10 z dne 19. 1. 2022 odgovorilo, da se ureditev v delu, ki ureja dostop notarjev do podatkov iz javnopravnih evidenc, ki jih vodijo organi samoupravnih lokalnih skupnosti, v primerjavi z uveljavljeno ureditvijo v ničemer ne spreminja. Z novelo zakona se enako kot to ureja veljavni 5.a člen ZN določa, da so organi in nosilci javnih pooblastil zahtevane podatke notarjem dolžni posredovati brezplačno, razen podatkov, ki jih organi samoupravnih lokalnih skupnosti posredujejo v skladu z zakonom, ki ureja urejanje prostora.

Drugi in tretji odstavek spremenjenega 5.a člena ZN izvedbeno določa način dostopa do podatkov, tudi s pravico do elektronskega dostopa, kjer je to mogoče, na podlagi zahteve in ustreznih povezovalnih znakov za opravo posamične notarske storitve za določeno stranko oziroma stranke, ki so vključene v to storitev. Notarji bodo za namene opravljanja notarskih storitev lahko elektronsko dostopali do podatkov oziroma dokazil o podatkih iz uradnih evidenc, registrov in javnih knjig, ki jih vodijo izključno državni organi. Izjema od pravila brezplačnega posredovanja podatkov in dokazil o podatkih iz uradnih evidenc, ki jih vodijo državni organi, organi samoupravnih lokalnih skupnosti ali nosilci javnih pooblastil, za občine ostaja nespremenjena. Z namenom da se odpravi dvom, ki ga je izpostavilo Združenje občin Slovenije, je ministrstvo besedilo drugega odstavka popravilo tako, da iz njega nedvoumno izhaja, da bo elektronski dostop mogoč izključno do podatkov oziroma dokazil o podatkih iz javnopravnih evidenc iz pristojnosti državnih organov, zato predlog novele zakona dodatnih finančnih niti drugih posledic za samoupravne lokalne skupnosti iz tega naslova ne bo imel.

Prav tako je podalo pripombo k spremenjenemu 14. členu ZN tudi **Slovensko zavarovalno združenje** in predlagalo, da se določi bolj predvidljivo in krajše obdobje jamčevanja zavarovalnice za strokovne napake notarja. Iz zgoraj navedenih razlogov ter opozoril Notarske zbornice Slovenije

ministrstvo tej pripombi ni sledilo, trenutek zastaranja odškodninskega zahtevka pa vezalo na uveljavljeno ureditev splošnega zastaralnega roka po obligacijskih predpisih tako, da bo oškodovanec odškodninski zahtevek zoper zavarovalnico lahko uveljavljal v času trajanja zavarovanja oziroma najkasneje v roku petih let od nastanka škode.	
10. Pri pripravi gradiva so bile upoštevane zahteve iz Resolucije o normativni dejavnosti:	DA
11. Gradivo je uvrščeno v delovni program vlade:	NE
Marjan Dikaučič Minister	

Priloge:

- predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o notariatu,
- priloga 2,
- MSP test,
- dopis MP, št. 704-23/2021/29 z dne 4. 2. 2022,
- dopis MP, št. 704-23/2021/16 z dne 31. 1. 2022,
- dopis MP, 704-23/2021/10 z dne 19. 1. 2022.

Datum:
Številka:

Na podlagi drugega odstavka 2. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZUKN, 8/12, 21/13, 47/13 – ZDU-1G, 65/14 in 55/17) je Vlada Republike Slovenije naseji dne.....sprejela naslednji

SKLEP

Vlada Republike Slovenije je določila besedilo predloga Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o notariatu (EVA 2021-2030-0053) in ga pošlje Državnemu zboru Republike Slovenije v obravnavo po nujnem postopku.

Mag. Janja GARVAS HOČEVAR
v. d. GENERALNEGA SEKRETARJA

Prejmejo:

- Državni zbor Republike Slovenije,
- Ministrstvo za pravosodje Republike Slovenije,
- Služba Vlade Republike Slovenije za zakonodajo,
- Notarska zbornica Slovenije.

PREDLOG ZAKONA O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O NOTARIATU

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM PREDLOGA ZAKONA

Doba digitalizacije in elektronsko poslovanje na daljavo sta vpeta v skoraj vsa področja družbenega življenja. Napredne digitalne tehnologije omogočajo spreminjanje obstoječih in oblikovanje novih poslovnih modelov, razvoj novih izdelkov in storitev, povečujejo učinkovitost in konkurenčnost gospodarstva ter pripomorejo k širšemu družbenemu in gospodarskemu razvoju. Finančne in poslovne transakcije se opravljajo po elektronski poti hitreje, ceneje, predvsem pa enostavneje, kar presega klasičen način poslovanja ob fizični navzočnosti pravnih subjektov. Večino storitev je mogoče opraviti na daljavo z elektronskimi sredstvi na varen in zanesljiv način. Odpirajo se nove poslovne priložnosti, ki nosijo tudi tveganja uporabe digitalnih sredstev za kriminalni namen in pranje denarja. Prav zato, da se v pravnem prometu zagotovi pravna varnost vsem, ki vstopajo v različna civilnopravna razmerja, je notariat ključna institucija, v kateri se uresničuje ustavno načelo zaupanja v pravo, in posledično temu institucija, v kateri se lahko uporaba informacijske tehnologije v praksi udejanja na varen in zanesljiv način.

Tudi izzivi in tveganja, ki jih je povzročila pandemija COVID-19 v zvezi z učinkovitim delovanjem pravosodja, so pomembno prispevali k uporabi digitalnih tehnologij. Tehnične in tehnološke rešitve povečujejo zaupanje v pravo, povečujejo možnost dostopa do učinkovitega sodnega varstva, povečujejo možnosti za doseganje višje stopnje ravnanja, skladnega s standardi pravne države ter tako uveljavljanja in spoštovanja temeljnih pravic, izboljšujejo dostop do izvensodnih in alternativnih načinov reševanja sporov, ob hkratnem spoštovanju pravice do učinkovitega sodnega varstva v vsakem posameznem primeru ter pravice do poštenega sojenja in dostopa do informacij o pravicah in obveznostih posameznikov, s hkratnim upoštevanjem vseh skupin v družbi, še posebej ranljivih. Status in organizacija notariata zagotavlja kakovostno podporo storitev v pravosodju, ki je dostopno vsem. Notarji so velik doprinos k pravni varnosti, ki je predvsem nevtralna skrb za potek civilnopravnega razmerja že v času njegovega nastajanja.

V zvezi s tem uporaba informacijskih tehnologij notarjem in njihovim strankam ponuja praktične rešitve, ki so namenjene hitrejšemu in enostavnemu sklepanju pravnih poslov oziroma urejanju pravnih razmerij, še posebej, če imajo stranke svoje prebivališče v različnih državah in je zaradi oddaljenega sedeža notarja fizičen dostop do notarskih storitev otežen.

Prihodnji enotni evropski digitalni prostor bo prinesel vrsto prednosti in priložnosti gospodarstvu in družbi, hkrati pa odprl vprašanja pripravljenosti slovenskih pravnih subjektov na novo evropsko digitalno okolje brez meja. Digitalni strateški cilji Evropske unije so usmerjeni v digitalno preobrazbo, ki bo koristila in izboljšala vsakdanje življenje državljanov, poenostavila delovanje

podjetij ter prispevala k doseganju podnebne nevtralnosti do leta 2050. Poleg Uredbe (EU) št. 910/2014 o elektronski identifikaciji in storitvah zaupanja za elektronske transakcije na notranjem trgu in o razveljavitvi Direktive 1999/93/ES (v nadaljnjem besedilu: uredba eIDAS)¹ tudi Direktiva (EU) 2019/1151 glede uporabe digitalnih orodij in postopkov na področju prava družb (v nadaljnjem besedilu: digitalizacijska direktiva)² vzpodbuja države članice, da sprejmejo zakone in druge predpise, potrebne za uskladitev z zahtevami uredbe eIDAS glede uporabe sredstev elektronske identifikacije ter storitev zaupanja, kot tudi z zahtevami iz digitalizacijske direktive za vzpostavitev možnosti spletne ustanovitve gospodarskih subjektov. Medtem ko uredba eIDAS zagotavlja okvir za doseg ustreznih ravni varnosti in zanesljivosti elektronske identifikacije in storitev zaupanja ter tako odpravlja ključne ovire za čezmejno uporabo, se z digitalizacijsko direktivo določajo podlage za možnost ustanovitve vsaj družbe z omejeno odgovornostjo na oddaljen način brez fizične prisotnosti strank.

Digitalizacijska direktiva določa digitalizacijo postopkov ustanavljanja gospodarskih družb, zlasti z obvezno ustanovitvijo družbe z omejeno odgovornostjo na daljavo. Sama digitalizacijska direktiva predvideva, da se lahko ustanovitev in vpis v sodni register zagotavlja v celoti preko spleta s pomočjo spletnih postopkov in orodij, ne da bi morala biti stranka fizično navzoča pri registrskem organu, ki je v posamezni državi članici pooblaščen za obravnavanje vseh vidikov ustanovitve družb, tako za družbe z omejeno odgovornostjo, delniške družbe in komanditne delniške družbe, prav tako pa za vpis podružnice tuje kapitalske družbe in posledično vpis sprememb podatkov in dokumentov glede prej navedenih subjektov v sodni register.

Zaradi digitalizacijske direktive se bodo morala določiti pravila za spletno ustanovitev družb s čezmejnimi priznavanjem elektronskih identifikacij in avtentikacij ter opredeliti oblike kapitalskih družb, za katere bo določena možnost spletne ustanovitve. Ker imajo notarji bistveno vlogo pri sestavi ustanovitvenih aktov pri fizični ustanovitvi gospodarskih družb, predvsem z vidika preverjanja pogojev za ustanovitev kot tudi preverjanja identitete, je v sistem spletne ustanovitve nujna vključitev zanesljivega sistema varnega spletnega oziroma digitalnega ugotavljanja identitete bodočih družbenikov.

Nova Strategija razvoja slovenske informacijske družbe 2030 bo nadgradnja dosedanje strategije, katere cilj je digitalizacija, ki povečuje kakovost življenja prebivalcev Slovenije na trajnosten in zaupanja vreden način. Prizadevanja stremijo k intenzivni in inovativni rabi digitalnih tehnologij v vseh segmentih družbe ter k zagotavljanju možnosti za vključenost slehernega državljana v informacijsko družbo. S pospešenim digitalnim preoblikovanjem družbe in gospodarstva se želi izkoristiti razvojne priložnosti digitalnih tehnologij, tudi z digitalizacijo javnih storitev ter širitvijo možnosti komunikacije z državnimi organi, nosilci javnih pooblastil in pravosodnimi organi preko digitalnih orodij in poti.

Ukrepi za izrabo družbenega in gospodarskega potenciala informacijsko-komunikacijskih tehnologij in interneta za digitalno rast so okoliščine, ki vplivajo na delovanje notarjev in dosednji način poslovanja spreminjajo, kar nujno pomeni določena prilagajanja delovanja notariata in samih notarjev kot nosilcev javnih pooblastil.

Ureditev po veljavnem Zakonu o notariatu (v nadaljnjem besedilu: ZN)³ omogoča sestavo notarskih listin v fizični obliki in z izjemo oporoke tudi sestavo notarskih listin v elektronski obliki.

¹ UL L št. 257 z dne 28. 8. 2014.

² UL L 186, 11.7.2019, str. 80–104.

³ Uradni list RS, št. 2/07 – uradno prečiščeno besedilo, 33/07 – ZSReg-B, 45/08, 91/13 in 189/20 – ZFRO.

Postopki delovanja notarskih pisarn so se v preteklosti že digitalizirali v postopkih, kjer notar kot pooblaščenec strank te zastopa pred sodišči (npr. v postopkih vpisov v sodni register in zemljiško knjigo), in pri delu, ki se nanaša na poslovanje notarja z uvedbo informacijskega sistema e-notar. Vse hitrejši razvoj informacijske tehnologije pa terja, da bo v prihodnje omogočeno izvajanje digitalnih notarskih storitev z možnostjo oddaljenega dostopa do notarja, za kar so potrebne tudi normativne spremembe.

Veljavni ZN določa način ugotavljanja osebne istovetnosti na podlagi uradnih dokumentov oziroma na drug način, po katerem je istovetnost udeleženca mogoče nedvomno izkazati. Istovetnost udeležencev pravnih poslov se ugotavlja na podlagi osebne izkaznice in potnega lista. Ta osebna dokumenta vsebujeta biometrično fotografijo, na podlagi katere se lahko nedvomno ugotovi istovetnost osebe, ki sklepa pravni posel. Iz razlogov pravne varnosti se zaradi sestavljanja notarskih listin na daljavo veljavna določba o ugotavljanju istovetnosti dopolnjuje z določbo, ki določa način ugotavljanja istovetnosti strank pri sestavljanju notarskih listin preko varne video povezave z notarjem.

Temelj digitalizacije notarskih storitev ni le v oddaljenem dostopu do notarskih storitev pač pa tudi v povezovanju z drugimi informatiziranimi evidencami (vpogled v javnopravne evidence). Približevanje k cilju digitalnih javnih storitev ter približevanje k prijaznejšim in kvalitetnejšim storitvam države na področju pravosodja terja sprejem rešitev za uvedbo elektronske izmenjave podatkov ter s tem neposreden dostop do uradnih evidenc, registrov in javnih knjig, iz katerih bodo notarji črpali podatke, ki jih potrebujejo pri opravljanju notarskih storitev.

Pravna podlaga za digitalizacijo notarskega poslovanja v splošnem delu veljavnega ZN že obstaja. Za uspešno sestavo notarske listine v elektronski obliki na daljavo, ki bo imela učinke javne listine, so potrebne nadaljnje prilagoditve veljavne ureditve, in sicer 1. identifikacija strank in drugih udeležencev na daljavo, 2. vzpostavljena video povezava z notarjem, 3. pravna varnost notarske listine v elektronski obliki, 4. kvalificirani elektronski podpis notarja in njegov kvalificirani elektronski žig, 5. kvalificirani elektronski podpisi strank in drugih udeležencev ter 6. hramba notarske listine v elektronski obliki.

2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 Cilji

- ☐ digitalizacija notarskih storitev za poenostavitev življenja ljudi in ustvarjanje priložnosti,
- ☐ oddaljen dostop do notarja za fizične in pravne osebe,
- ☐ sestavljanje notarskih listin na daljavo,
- ☐ videoelektronska identifikacija preko varne video povezave z notarjem,
- ☐ poenostavljeno pridobivanje podatkov z elektronsko povezavo do uradnih evidenc, registrov in javnih knjig ter drugih zbirk osebnih in drugih podatkov,
- ☐ zagotovitev pravne varnosti pri uveljavljanju odškodninske odgovornosti notarjev.

Cilj predloga zakona je zaobseči normativni okvir za urejanje civilnopravnih razmerij med fizičnimi in pravnimi osebami ter sestavljanje javnih listin na daljavo z uporabo videoelektronske identifikacije preko varne video povezave z notarjem, izboljšati podporno okolje za sodelovanje z gospodarstvom in državljani ter na ta način prispevati k povečanju uporabe in razvoju digitalnih storitev v družbi ter hkrati omogočiti enostaven, hiter in elektronski dostop do podatkov za državljane.

Predlagane določbe bodo pravnim subjektom, ki vstopajo v različna civilnopravna razmerja, omogočale, da bodo hitreje in učinkoviteje ustvarjali gospodarske priložnosti, poenostavljeno sklepali pravne posle, overjali podpise oziroma sestavljali enostranske izjave volje, kadar je posebna oblika izjave volje predpisana oziroma vloga notarja potrebna.

S predlagano novelo zakona se zasleduje cilj celovite digitalizacije notarskih storitev z uvedbo možnosti, da se čim večji del teh storitev opravi na daljavo, kar je še posebej pomembno za tuje fizične in pravne osebe ter Slovence, živeče v tujini. Ključno je, da se preko zanesljivega sistema varnega spletnega oziroma digitalnega ugotavljanja identitete za posamezne notarske storitve odpravi obveznost fizične prisotnosti strank, še posebej v primeru statusnih sprememb pri gospodarskih družbah, kot so sprememba družbene pogodbe, vstopi in izstopi družbenikov in menjave deležev.

V zvezi z navedenim so ciljna skupina predloga novele zakona fizične in pravne osebe, ki bodo koristile možnost opravljanja notarskih storitev na daljavo. V primerjavi s fizičnimi storitvami se v prvem letu od zagotovitve tehničnih pogojev za sestavljanje notarskih listin na daljavo zasleduje ciljna vrednost do 10 odstotkov notarskih opravil z uporabo videoelektronske identifikacije preko varne video povezave z notarjem. Dolgoročno pa se zasleduje povečanje ciljne vrednosti na vsaj 50 odstotkov letno.

Dosedanja ureditev, ki omogoča sestavljanje javnih listin ob fizični prisotnosti strank v navzočnosti notarja, ostaja nespremenjena.

2.2 Načela

Temeljnih načel dosedanjega zakona predlog zakona ne spreminja in še vedno uresničuje:

- načelo ustavnosti in zakonitosti,
- načelo transparentnega postopka imenovanja,
- načelo hitrega in kvalitetnega opravljanja notarskih storitev,
- načelo zagotavljanja pravne varnosti,
- načelo varovanja pravic strank v razmerju do notarja
- načelo odgovornosti notarja za škodo, povzročeno s kršitvijo dolžnosti in pooblastil,
- načelo nezdružljivosti opravljanja notariata.

Predlog zakona sledi rešitvam, ki jih za namene ugotavljanja identitete uporabnika elektronskih storitev organov državne uprave vsebuje Zakon o elektronski identifikaciji in storitvah zaupanja⁴ ter vsebinsko uresničuje načela, ki sicer izhajajo že iz uredbe eIDAS, in sicer načela objektivnosti, nediskriminacije, preglednosti in sorazmernosti. Hkrati predlog v kar največji možni meri stremi k zmanjševanju normativnih ovir za opravljanje elektronskih notarskih storitev na daljavo. Predlog zakona sledi tudi načelom pravne varnosti ob identifikaciji v interesu preprečevanja zlorabe identitet pravnih subjektov, ki vstopajo v pravna razmerja, z zagotavljanjem jasnosti in predvidljivosti ureditve ob spoštovanju varstva osebnih podatkov.

Z namenom, da se na podzakonski ravni določijo objektivna merila ugotavljanja strokovnosti kandidatov v postopku izbire najprimernejšega kandidata za imenovanje notarja, s poenotenim načinom vrednotenja rezultatov, ki so jih kandidati v pisnem ali ustnem preverjanju strokovnosti dosegli, se s predlagano novelo sledi načelu enake dostopnosti do prostega notarskega mesta

⁴ Uradni list RS, št. 121/21.

vsakomur pod enakimi pogoji (49. člen Ustave RS⁵).

2.3 Poglavitne rešitve

a) Predstavitev predlaganih rešitev:

1) Digitalizacija notarskih storitev z oddaljenim dostopom do notarja

Veljavna ureditev ZN že vsebuje pravno podlago za sestavljanje notarskih listin v elektronski obliki, ki pa se s predlogom zakona zaradi uvedbe oddaljenega dostopa do notarja in celovite digitalizacije notarskih storitev nadgrajuje.

Notariat je javna služba, katere delovno področje in pooblastila določa zakon. Notariat opravljajo notariji kot svoboden poklic. Notarji so osebe javnega zaupanja, pristojni za:

- sestavljanje javnih listin o pravnih poslih,
- sestavljanje javnih listin o izjavah volje oziroma dejstvih, iz katerih izvirajo pravice,
- prevzemanje listin v hrambo,
- prevzemanje denarja in vrednostnih papirjev za izročitev tretjim osebam ali državnim organom,
- alternativno reševanje sporov in
- opravila, ki se jim lahko odstopijo po zakonu.

Vrste notarskih listin so notarski zapisi, notarski zapisniki in notarska potrdila. Notarske listine in njihovi odpravki so javne listine.

Digitalizacija je pričakovanje, ki postaja nujnost. Da je lahko zares učinkovita, je potreben razvoj in dostopna tehnologija, ustrezna usposobljenost uporabnikov in varno spletno okolje. Da se lahko digitalizacija udejanja na vseh področjih javnih storitev, tudi nosilcev javnih pooblastil ter pravosodja, ima interes tudi država. Poseben izziv in nujnost je pripraviti digitalno okolje za izvedbo notarskih storitev tako, da bo dosegljivo vsem državljanom. Notarji se v vsakodnevni praksi srečujejo z vedno večjimi pričakovanji fizičnih in pravnih oseb, povezanih z možnostjo uveljavljanja pravic z uporabo digitalnih okolij. Prav zato se s predlogom zakona določa pravna podlaga za digitalizacijo notarskih storitev z oddaljenim dostopom do notarja, in sicer preko:

- varnih video komunikacijskih povezav,
- visokokvalitetne komunikacijske tehnologije za ugotavljanja in preverjanja istovetnosti,
- prevzemanja podatkov iz javnopravnih zbirk podatkov, ki jih vodijo državni organi,
- elektronskega podpisovanja in elektronskega vročanja,
- zagotavljanja varne elektronske hrambe listin,
- izobraževanja notarjev in vseh zaposlenih v notarski pisarni za uporabo digitalnih orodij in
- vzpostavljanja primerne okolja za vstop v digitalno okolje ter pomoč uporabnikom.

Določba 13. člena Zakona o elektronskem poslovanju in elektronskem podpisu (v nadaljnjem besedilu: ZEPEP)⁶ določa, da za pravne posle, ki morajo biti sklenjeni v obliki notarskega zapisa, velja izjema od pravila enakovrednosti elektronske oblike s pisno obliko. V skladu s tem členom se šteje, da je elektronska oblika enakovredna zakonsko predpisani pisni obliki, če so podatki v elektronski obliki dosegljivi in primerni za kasnejšo uporabo, kar pa ne velja za pravne posle, za katere zakon določa, da

⁵ Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97 – UZS68, 66/00 – UZ80, 24/03 – UZ3a, 47, 68, 69/04 – UZ14, 69/04 – UZ43, 69/04 – UZ50, 68/06 – UZ121, 140, 143, 47/13 – UZ148, 47/13 – UZ90, 97, 99, 75/16 – UZ70a in 92/21 – UZ62a.

⁶ Uradni list RS, št. 98/04 – uradno prečiščeno besedilo, 61/06 – ZEPT, 46/14 in 121/21 – ZEISZ.

morajo biti sklenjeni v obliki notarskega zapisa. Z namenom, da se doseže veljavnost notarskega zapisa tudi v elektronski obliki, se s predlagano ureditvijo zagotavlja enakovrednost notarskega zapisa, sestavljenega v elektronski obliki, z njegovo različico v fizični, pisni obliki, razen za zemljiškoknjižna dovolila, s katerimi se prenaša lastninska pravica na nepremičnini ali s katerimi se ustanavlja druga stvarna pravica na nepremičnini in za oporočna razpolaganja.

2) Povezovanje z drugimi informatiziranimi evidencami (vpogled v javnopravne evidence).

Veljavni ZN določa, da je notar za potrebe notarskih storitev sam dolžan pridobiti podatke oziroma dokazila o podatkih iz uradnih evidenc, ki jih vodijo državni organi, organi samoupravnih lokalnih skupnosti ali nosilci javnih pooblastil, in teh podatkov oziroma dokazil ne sme zahtevati od strank, pri čemer so zahtevane podatke notarjem dolžni posredovati organi in nosilci javnih pooblastil brezplačno, razen podatkov, ki jih organi samoupravnih lokalnih skupnosti posredujejo v skladu z zakonom, ki ureja urejanje prostora. S predlogom sprememb in dopolnitev Zakona o notariatu se določa način, ki bo notarjem omogočil ne le pridobivanje podatkov iz uradnih evidenc, registrov in javnih knjig temveč tudi dostop do osebnih in drugih podatkov o strankah ter pridobivanje dokazil o podatkih, ki se obdelujejo v informatiziranih zbirkah na podlagi elektronske zahteve ter elektronske povezave s taksativno naštetimi informatiziranimi zbirkami podatkov. Pridobivanje podatkov oziroma dokazil iz raznih evidenc je zamudno in prepuščeno notarjem ali udeležencem pravnih poslov, ki morajo za pridobitev potrebnih dokazil o podatkih naslavljati zahtevke na različne organe, kar z uvajanjem digitalnih notarskih storitev z možnostjo oddaljenega dostopa in povezovanja notarja z različnimi javnopravnimi evidencami presega klasičen način poslovanja.

Razvoj elektronskega poslovanja je vplival na vzpostavitev zakonskih temeljev za uvedbo elektronske izmenjave podatkov. Dosedanja praksa je pokazala, da je za približanje k cilju pravne varnosti in razbremenitvi sodstva ter približevanju k prijaznejšim in kvalitetnejšim storitvam države na področju pravosodja potrebno omogočiti neposreden dostop do različnih javnopravnih zbirk podatkov.

Veljavna ureditev enajstega odstavka 10.a člena Zakona o gospodarskih družbah⁷ že določa, da registrski organi, določeni s tem zakonom, in notarji po uradni dolžnosti z zahtevo v elektronski obliki v kazenski evidenci ter evidenci pravnomočnih odločb sodišč, ki ju upravlja Ministrstvo za pravosodje, v evidenci Inšpektorata Republike Slovenije za delo, evidenci Tržnega Inšpektorata Republike Slovenije in evidenci Finančne uprave Republike Slovenije preverijo, ali za vpis v sodni register ali Poslovni register Slovenije obstaja omejitev glede ustanavljanja družb in podjetnikov ter glede pridobitve statusa družbenika.

Povezovanje notarja z različnimi javnopravnimi evidencami bodo pozitivno občutili uporabniki na različnih področjih družbenega urejanja, predvsem na področju nepremičninskega in gospodarskega prava. S to rešitvijo se zasledujejo zlasti cilji, ki krepijo zagotavljanje pravne varnosti in odpravljajo administrativne ovire.

Informacijski sistem za podporo poslovanja notarja (e-notar) je zasnovan s ciljem izboljšanja kakovosti poslovanja in optimizacije vodenja postopkov, kar optimizira delo notarjev, zagotavlja hitrejše in kvalitetnejše poslovanje fizičnih in pravnih oseb v zvezi z notarskimi storitvami ter povečuje pravno varnost. Poenostavlja pa tudi delo notarjev, saj omogoča pridobivanje podatkov iz uradnih evidenc ter elektronsko upravljanje notarskih evidenc in vpisnikov.

⁷ Uradni list RS, št. 65/09 – uradno prečiščeno besedilo, 33/11, 91/11, 32/12, 57/12, 44/13 – odl. US, 82/13, 55/15, 15/17, 22/19 – ZPosS, 158/20 – ZIntPK-C in 18/21.

Če naj notarji storitve opravijo hitro in kvalitetno, je nujno potrebno, da jim je na voljo elektronski dostop oziroma elektronska povezava do baz podatkov iz javnopravnih evidenc, ki jih vodijo državni organi. Predlagana ureditev bo tako notarjem omogočila učinkovitejše poslovanje, saj se bodo odpravile administrativne ovire, hkrati pa bo zagotovila tudi hitrejša in cenejša postopanja v notarskih storitvah, ki se bodo zato državljanom še bolj približale. Brez ustrezne zakonske podlage za pridobivanje in obdelavo osebnih in drugih podatkov, ki jo terja informacijski sistem za podporo poslovanja notarja, se storitev, ki jo omogoča, ne more udejanjati. Predlagatelj zaradi zahtevnosti izvedbe te rešitve, ki bo terjala tudi posebne dogovore o tehničnem izvajanju povezovanja z upravljavci osebnih in drugih zbirk podatkov, predvideva, da bo v imenu vseh notarjev te dogovore sklepala Notarska zbornica Slovenije.

3) Ostale nujne spremembe za zagotovitev pravne varnosti

Predlog zakona uvaja še tri nujne spremembe oziroma dopolnitve, s katerimi se bo zagotovila večja pravna varnost strank in kandidatov v postopku izbire notarjev:

a) Predlog zakona v skladu z novejšo sodno prakso uvaja izrecno podlago (specialno pooblastilo) za izdajo podzakonskega predpisa o merilih za preverjanje strokovne usposobljenosti kandidatov za imenovanje na prosto notarsko mesto, s čimer se bo v največji možni meri zagotovila dostopnost prostega notarskega mesta vsem kandidatom pod enakimi pogoji.

b) K izboljšanju varstva interesov in koristi uporabnikov (strank) notarskih storitev bo pripomogla predlagana določba, v skladu s katero bo morala zavarovalna pogodba vsebovati določilo, da lahko stranke uveljavljajo zahteve iz naslova zavarovanja za škodo tudi po prenehanju zavarovalne pogodbe, in sicer v roku pet let od nastanka škode. Prav tako pomembna novost, ki zagotavlja sklepanje zavarovanj poklicne odgovornosti, bo obveznost zavarovalnic sklepati zavarovanja s takšno vsebino.

c) Na podlagi drugega odstavka 137. člena Ustave RS je notariat javna služba, njegovo delovno področje in pooblastila določa zakon, notarji imajo javno pooblastilo in so imenovani po zakonsko določenem postopku. S črtanjem drugega odstavka (»kadar opravlja zadeve iz prejšnjega odstavka, ima notar pravice in dolžnosti ter odgovarja kot odvetnik«) veljavnega 5. člena ZN se bo ob sestavi zasebnih listin pričakoval enak standard ravnanja glede skrbnosti in upoštevanja vseh varovalk zaradi varovanja strank, predvsem šibkejših, ter glede nadzora nad notarjevim ravnanjem, kot to velja pri opravljanju javne službe notariata. Čeprav se izvršuje na zasebnopravni ravni, je notarsko opravilo uradno opravilo javnopravne narave, le listina nima značilnosti javne listine. Zasebno listino bo tako kot notarsko listino podpisal notar, ki jo je sestavil, poleg podpisa pa odtisnil svoj pečat ali žig.

b) Normativna usklajenost predloga zakona:

Predlog zakona temelji na ustaljenih načelih ter vsebinsko ne spreminja temeljnih določb veljavne ureditve ZN. Primarno se določajo pravila, ki bodo skladno z ureditvijo, ki ureja elektronsko identifikacijo in storitve zaupanja, omogočala elektronsko sestavo notarskih listin na daljavo z enako dokazno močjo kot notarske listine, sestavljene v fizični obliki. Prav tako se ohranja sistematika veljavne ureditve o sestavljanju notarskih listin v pričo notarja ob fizični prisotnosti strank in drugih udeležencev.

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

Predlog zakona ima finančne posledice za državni proračun.

Z uveljavitvijo predlaganih sprememb in dopolnitev Zakona o notariatu bodo zaradi vzpostavitve povezave in priključitve informacijskega sistema za podporo poslovanja notarjev s Centralnim registrom prebivalstva, evidenco izdanih osebnih izkaznic in evidenco izdanih potnih listin iz resorne pristojnosti Ministrstva za notranje zadeve ter evidenco registriranih vozil in evidenco vozniških dovoljenj iz resorne pristojnosti Ministrstva za infrastrukturo nastale finančne posledice v breme Ministrstva za notranje zadeve in Ministrstva za infrastrukturo. Skupno ocenjeni stroški priključitve oziroma vzpostavitve spletnih servisov za povezovanje informacijskega sistema za podporo poslovanja notarjev z navedenimi javnopravnimi evidencami bodo znašali skupaj 88.000 EUR.

Za neposredno pridobivanje podatkov s povezovanjem evidenc osebnih ter drugih podatkov, ki jih notariji potrebujejo za opravljanje posamičnih notarskih storitev, bodo določbe predloga zakona, s katerimi se določa pravna podlaga za povezovanje z naštetimi zbirkami podatkov, začele veljati 1. januarja 2023.

Sredstva za stroške vzpostavitve spletnih servisov za povezovanje javnopravnih zbirk podatkov z informacijskim sistemom za podporo poslovanja notarja, se bodo za obe ministrstvi za leto 2023 zagotovila s spremembo proračuna RS za leto 2023.

Tudi Notarska zbornica Slovenije ocenjuje, da bodo stroški vzpostavitve digitalizacije notarskih storitev obsegali stroške izobraževanja notarjev na daljavo, stroške nadgradnje registra oporok, stroške sestave notarskih listin na daljavo in arhiviranja notarskih listin v digitalno obliko, stroške licenc in (najema) strojne opreme, stroške nakupa ali razvoja programske opreme, stroške vzpostavitve produkcijskega delovanja, obratovalne stroške, stroške analiz in druge stroške, in bodo znašali skupaj 1.816.000 EUR. Sredstva za vzpostavitev digitalizacije notarskih storitev bo zagotovila Notarska zbornica Slovenije iz lastnih virov financiranja ali iz razvojnih sredstev Evropske unije.

Predlog zakona nima finančnih posledic za druga javna finančna sredstva.

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Predlog zakona ne predvideva porabe proračunskih sredstev v obdobju, za katero je bil državni proračun že sprejet.

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

5.1 Prikaz ureditve v državah članicah EU

ČEŠKA

Na Češkem lahko notariji sestavijo elektronske notarske listine na področju prava gospodarskih družb. Elektronski notarski zapisi se lahko sestavijo v notarski pisarni ali na daljavo. V postopku sestave notarske listine na daljavo stranko identificira notar z uporabo elektronske identifikacije ali bančne identifikacije. Ker je notarjem omogočen dostop do fotografij čeških državljanov v matičnem registru, lahko na ta način opravijo dodatno identifikacijo prek videokonference. Glede pravne

ureditve identifikacije na daljavo, je v notarskem kodeksu določeno, da se kvalificirana sredstva za identifikacijo uporabljajo le, če izpolnjujejo zahteve glede „visoke“ ravni zanesljivosti v smislu uredbe eIDAS. Notarski zakonik izrecno dovoljuje za identifikacijo tudi uporabo bančne identifikacije - BankID. Uporaba videokonferenčne povezave je obvezna.

Notarski zapis ustanovitve gospodarskih subjektov se sestavi in podpiše elektronsko, notar pa priloži svoj kvalificirani elektronski podpis in kvalificirani elektronski časovni žig. Stranka lahko uporablja kvalificirani elektronski podpis ali napredni elektronski podpis, ki temelji na kvalificiranem potrdilu. Na koncu notar neposredno vpiše novoustanovljeno družbo ali spremembe v zvezi z obstoječimi družbami v poslovni register.

Poleg elektronskega notarskega zapisa in postopka videokonference je bila uvedena tudi obveznost preverjanja elektronskih podpisov preko vsebnika ASiC-E. Uvedena sta bila tudi dva nova registra, ki ju vodi Notarska zbornica Češke republike: Register potrjenih podpisov in Register notarskih listin. Z uporabo referenčne številke in podatkov iz podpisa ali notarske listine je mogoče preveriti pristnost listin na spletu. Akti, ki so bili naloženi v register notarskih listin, niso javno dostopni. Registrirajo se elektronski in papirni notarski zapisi. V primeru notarskih listin v papirni obliki notar naloži skeniranje in elektronsko berljivo različico listine. Register potrjenih podpisov vsebuje samo podatke o potrdilih, brez listin oziroma dokumentov.

Vse navedene spremembe so začele veljati 1. septembra 2021.

ESTONIJA

Sestavljanje notarskih listin na daljavo je v Estoniji mogoče od februarja 2020. Večina notarskih opravil se lahko izvede na daljavo, razen sklepanja zakonskih zvez in razvez. Sestava pravnih poslov, s katerimi se obremenijo ali odtujijo nepremičnine, so najpogostejša dejanja, ki jih notarji opravljajo na daljavo.

Na notarskem naroku se stranke preko posebne spletne strani s svojo osebno izkaznico ali mobilno identifikacijsko številko prijavijo v aplikacijo oziroma elektronski notarski program. Notar ima aplikacijo nameščeno v svojem računalniku. Preko vzpostavljene video povezave se stranke z notarjem pogovarjajo, postavljajo vprašanja, dobijo pojasnila in si ogledajo osnutek notarske listine. Notar lahko osnutek listine v realnem času videopovezave spremeni ali popravi oziroma dopolni. Ko je listina usklajena in pripravljena za podpis, jo digitalno podpišejo stranke in notar. Pri sestavljanju notarskih zapisov na daljavo ima notar enake naloge in enake dolžnosti kot pri sestavljanju notarskih zapisov v fizični obliki v navzočnosti stranke. Še posebej velja načelo poštenosti, vestnosti, točnosti in nepristranosti, dolžnost ohranitve tajnosti, spoštovanja oblikovnih in vsebinskih zahtev pri listinski dejavnosti, poučitve strank o pravnih posledicah nameravane sklenitve pravnega posla, ugotavljanja prave volje udeležencev pravnega posla, preprečevanje nejasnih in dvoumnih formulacij, varstva šibkejših in neizkušenih strank ter ob tem ugotavljanja prave in svobodne volje starejših in neveščih, ki imajo pri sestavljanju notarskih listin ob sebi zaupnika oziroma pomočnika.

Notar motra pri sestavljanju listin na daljavo še posebej pazljivo ugotoviti identiteto strank, njihovo pravno in poslovno sposobnost. Če sumi, da stranka podaja izjavo ali opravlja transakcijo pod prisilo, lahko od nje zahteva, da se s kamero sprehodi po prostoru oziroma sobi, v kateri se izvaja storitev video povezave z notarjem.

Zaradi varnosti, pa tudi zaradi ekonomičnosti, je bil program za avtentikacijo oziroma sestavo notarskih listin na daljavo v celoti in posebej razvit za estonske notarje ter vključen v že obstoječi e-notarski sistem, ki je v lasti notarske zbornice. Program vključuje vse komponente, ki jih notar potrebuje za avtentikacijo na daljavo, to je prijava z ID-kartico, video klic, sposobnost snemanja, deljenje dokumenta oziroma listine in digitalno podpisovanje. Na ta način e-notarski sistem omogoča popolno storitev na enem mestu za razliko od modela, ki ga sestavljajo storitve različnih ponudnikov ali zasebnih platform.

Vgrajena je tudi varovalka z možnostjo uporabe storitev zunanega ponudnika za pomoč pri identifikaciji strank, kar pomeni ugotavljanje, ali se biometrične značilnosti osebe na zaslonu ujemajo s tistimi na fotografiji dokumenta. Slednja storitev se uporablja v primeru, ko nekdo dejansko uporablja osebno izkaznico in prijavne kode druge osebe, podobnost teh oseb pa je taka, da notar ne opazi, da oseba ni tista, za katero se izdaja. Čeprav je prijavna koda in ID-kartica enako pomembna kot PIN koda bančne kartice in si jo stranke morajo skrbno varovati, dodatna varnost ni odveč. Dodatna storitev zunanega ponudnika ni obvezna, notar pa se lahko odloči, ali jo bo uporabljal ali ne.

Prav tako ima notar dostop do zbirke podatkov registra policije in mejne straže, v kateri so fotografije vseh oseb, ki jim je bila izdana estonska osebna izkaznica. Na ta način lahko notar z uporabo slike, ki jo prevzame, v registru ugotovi osebno istovetnost strank in drugih udeležencev.

Ureditev omogoča testno okolje, v katerem uporabnik pred notarsko storitvijo preveri: 1) podpis z osebno izkaznico ali mobilno ID-kartico, 2) delovanje spletne kamere in mikrofona. 3) hitrost internetne povezave in 4) varnostne omejitve požarnega zidu.

Možna je tudi hibridna sestava notarskih listin tako, da je ena ali več strank fizično prisotnih v notarski pisarni, drugi pa pri sestavi listine sodelujejo preko video povezave. V tem primeru stranke, ki so v notarski pisarni, listino lastoročno podpišejo v fizični obliki, stranke, ki sodelujejo preko video povezave, pa listino elektronsko podpišejo, notar podpiše obe listini fizično in elektronsko, ne glede na to se štejeta za eno javno listino.

Sestavljanje notarskih zapisov v elektronski obliki na daljavo ni obligatorno za notarje, kar pomeni, da lahko ta način sestavljanja listine zavrnejo. Večina notarjev v Estoniji dnevno uporablja zgolj možnost sestavljanja notarskih zapisov v elektronski obliki. Po statističnih podatkih od vseh notarjev v Estoniji (manj kot 100) izhaja, da možnosti sestavljanja e-listin na daljavo do danes niso uporabili samo štirje notarji.

LATVIJA

V Latviji lahko pravni subjekti opravljajo vse notarske storitve preko videokonferenčnega sistema z notarjem, ki je bil vzpostavljen leta 2018. S spremembo Zakona o notariatu je uvedena možnost, da lahko zapriseženi notar z uporabo videokonference v informacijskem sistemu sestavlja elektronska pisanja in potrdila. Sistem omogoča snemanje sestave zapisa ali overjanja. Videokonferenčni zapis se hrani v informacijskem sistemu notarjev deset let od dneva izdaje listine ali potrdila. Zapriseženi notar lahko zavrne sestavo elektronske listine in potrdila v primerih, določenih v zakonu, in če mu tehnični razlogi to onemogočajo ali če ni mogoče zagotoviti kvalitativnega zapisa videokonference. Zavrnitev pa ni ovira, da notar po prenehanju razlogov, ki

so onemogočali sestavo elektronske listine, tako listino sestavi.

AVSTRIJA

Od leta 2020 se lahko notarske storitve v Avstriji (predvsem overitev podpisov in sestava notarskih listin) v celoti opravljajo na spletu brez fizične prisotnosti strank, z izjemo oporočnih razpolaganj, saj oporoke še vedno ni mogoče sestaviti v elektronski obliki. Pravno podlago za spletne notarske storitve določa 90.a člen v zvezi z 69.b členom Avstrijskega notarskega zakona (Österreichische Notariatsordnung - NO).

Spletna notarska storitev se opravi s preverjanjem identitete z video ID postopkom. Povezava med stranko in notarjem mora biti vzpostavljena brez prekinitve pred in med ustvarjanjem elektronskega podpisa. Če je povezava začasno prekinjena, mora notar opravljanje storitve prekiniti in jo lahko nadaljuje šele, ko je povezava v celoti ponovno vzpostavljena. Stranka mora v izjavi potrditi, da je seznanjena z vsebino dokumenta in da ga je podpisala brez kakršne koli prisile. Notar preveri, ali se ime v potrdilu o priloženem podpisu in identiteta stranke ujemata s slikovno oznako podpisa in pregledom potrdila. Elektronska listina se shrani v notarskem arhivu dokumentov.

Notar mora v notarskem zapisu vselej navesti tudi, da je bila notarska listina – zapis sklenjena z uporabo elektronskih komunikacijskih sredstev prek optične in akustične povezave z dvostransko povezavo in katere stranke so pri sestavljanju notarskega zapisa sodelovale. Avstrijska ureditev določa pravilo, po katerem se lahko notarski zapis sestavi v elektronski obliki le, če vse osebe, ki ga morajo podpisati, uporabljajo elektronske podpise (deseti odstavek 3. člena uredbe eIDAS). Enotnost časa in prostora v postopku priprave notarskega zapisa je treba upoštevati tudi z uporabo ustrezne programske opreme za videokonference. Elektronski notarski zapis se nato obdela kot običajno in se na primer uporablja kot podlaga za prijavo v zemljiško knjigo ali vpis v poslovni register.

NEMČIJA

V skladu z Zakonom o overitvah je notar pri poslovanju zavezan, da ugotovi identiteto udeleženih strank in to svojo ugotovitev uradno potrdi v listini. Pri tem mora ravnati s posebno skrbnostjo, saj gre za listine, ki imajo v pravnem prometu dokazno moč javne listine. Ugotavljanje identitete s strani notarja ima poseben pomen ne le zato, ker so notarske listine podlaga za vpis v javne registre brez dodatnega preverjanja, pač pa tudi zaradi učinkovitega preprečevanja kaznivih dejanj, zlasti na področju pranja denarja, financiranja terorizma, utaje davkov, kaznivih dejanj s področja insolventnosti in drugih kaznivih dejanj s področja gospodarstva. Zanesljiva identifikacija udeleženih strank je potrebno, da se prepreči škoda za stranke in skupnost.

Pri sestavljanju notarskih listin na daljavo mora notar preko elektronskih sredstev zanesljivo ugotoviti identiteto strank postopka. Za namen identifikacije v postopku na daljavo se uporabljajo izključno sredstva za elektronsko identifikacijo, ki so primerna za posredovanje shranjenih podatkov preko interneta. To je mogoče z elektronskim dokazilom o identiteti po 18. členu Zakona o osebnih izkaznicah ali z elektronskim dokazilom o stalnem prebivališču po 5.a odstavku 78. člena Zakona o stalnem prebivališču, ki se izda na podlagi osebne izkaznice, izdane s strani nemških organov, in elektronskega dovoljenja za bivanje. V postopku elektronske identifikacije je vedno mogoča uporaba fotografije, kar sicer v elektronskem dokazilu identitete ni zajeto.

V postopku na daljavo so dovoljena tudi elektronska identifikacijska sredstva, katera je izdala druga država članica Evropske unije in ki so potrjena za namen čezmejnega elektronskega preverjanja istovetnosti oseb po 6. členu Uredbe eIDAS in ustrezajo visoki ravni zanesljivosti podatkov po točki c drugega odstavka 8. člena Uredbe eIDAS. Navedena elektronska identifikacijska sredstva morajo notarju dovoljevati elektronski prevzem shranjenih podatkov za identificiranje osebe vključno z uradno digitalno fotografijo imetnika elektronskega identifikacijskega sredstva, kar mu omogoča primerjavo s fotografije. Ta ureditev zagotavlja uporabnost elektronskih identifikacijskih sredstev iz drugih držav članic, ki se priznajo po 6. členu Uredbe eIDAS.

Glede na velik pomen, ki ga ima zanesljiva identifikacija strank pri sestavljanju notarskih listin na daljavo, se v postopku identifikacije pripoznajo izključno tista identifikacijska sredstva, ki ustrezajo najvišjemu nivoju varnosti, torej »visoki ravni zanesljivosti« iz Uredbe eIDAS. Identifikacijska sredstva z nižjo ravno zanesljivosti so izključena iz postopka opravljanja notarskih storitev na daljavo. Na ta način se preprečuje izigravanje oziroma izogibanje visokim varnostnim standardom identifikacijskih sredstev. Osebna izkaznica kot tudi elektronsko potrdilo o stalnem prebivališču imata s strani Zvezne republike Nemčije po prvem odstavku 9. člena Uredbe eIDAS oznako »visoka raven zanesljivosti podatkov«, zato so tudi elektronska identifikacijska sredstva, izdana s strani drugih držav članic Evropske unije, dovoljena zgolj za identifikacijo v okviru postopka na daljavo takrat, ko je zagotovljena takšna raven varnosti.

Kljub visoki ravni zanesljivosti podatkov se elektronsko identifikacijsko sredstvo ne more približati enaki zanesljivosti identifikacije kot v postopku fizične prisotnosti udeleženih strank. Glede na to, da naj bi postopek na daljavo udeleženim strankam nudil možnost, da lahko sodelujejo pri overitvah od koderkoli, tudi iz tujine, je možnost zlorabe še posebej zaskrbljujoča. Iz tega razloga določa 16.c člen Zakona o overitvah uporabo zgolj takšnih identifikacijskih sredstev, ki notarju omogočajo elektronsko pridobitev shranjenih podatkov za identifikacijo osebe vključno z uradno digitalno fotografijo imetnice ali imetnika identifikacijskega sredstva, kar mu zagotavlja ustrezno primerjavo fotografije. Takšen način daje notarju možnost, da lahko sliko udeležene stranke posredovano po video komunikaciji, primerja s pridobljeno fotografijo imetnika identifikacijskega sredstva.

5.2 Prikaz prilagojenosti predlagane ureditve pravu Evropske unije

Ureditev, ki jo zasleduje predlog zakona, ni predmet prilagajanja pravnemu redu EU.

6. PRESOJA POSLEDIC, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

6.1 Presoja administrativnih posledic

a) v postopkih oziroma poslovanju javne uprave ali pravosodnih organov:

Določbe predloga zakona bodo imele pozitivne posledice na poslovanje javne uprave in pravosodnih organov, saj bodo omogočale poenostavljeno sestavljanje javnih listin v elektronski obliki in enostavno prevzemanje podatkov iz javnopravnih evidenc.

Predlog zakona odpravlja administrativna bremena povezana z zbiranjem in zagotavljanjem podatkov potrebnih za sestavo notarskih listin. Pridobivanje podatkov oziroma dokazil iz raznih evidenc je zamudno in prepuščeno notarjem ali udeležencem pravnih poslov, ki morajo za pridobitev potrebnih dokazil o podatkih naslavljati zahteve na različne organe, kar z uvajanjem digitalnih notarskih storitev z možnostjo oddaljenega dostopa in povezovanja notarja z različnimi

javnopravnimi evidencami presega klasičen način poslovanja. S predlogom zakona se notarjem omogoča prevzem potrebnih podatkov z neposrednim elektronskim dostopom do podatkov iz uradnih evidenc, registrov oziroma javnih knjig, ki jih vodijo državni organi na podlagi zahteve oziroma se omogoča vzpostavitev neposredne povezave do taksativno naštetih zbirk podatkov, s tem pa posledično zmanjšanje administrativnih stroškov, bolj smotno in ekonomično poslovanje ter zagotavljanje storitev, ki so prijaznejše do državljanov in gospodarskih subjektov.

Predlog zakona ne uvaja novih obveznosti za državljane oziroma druge osebe.

Predlog zakona ne predvideva ustanovitve novih organov, reorganizacije ali ukinitve obstoječih organov.

Zaradi izvajanja zakona ne bodo potrebne nove zaposlitve. Notarska zbornica Slovenije bo v okviru svojih pristojnosti organizirala izobraževanja in usposabljanja za notarje.

b) pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov:

Določbe predloga zakona ne prinašajo administrativnih posledic za obveznosti strank. Omogočajo pa poenostavljen način urejanja civilnopravnih razmerij preko neposredne varne video povezave z notarjem, ki opravlja javno službo.

Predlog zakona ne predvideva povečanja stroškov strank ali njihove razbremenitve.

Predlog zakona vpliva na čas urejanja zadev s strankami. Stranke in drugi udeleženci civilnopravnih razmerij, ne le znotraj Republike Slovenije, pač pa tudi izven nje, bodo lahko poenostavljeno in hitreje opravljali notarske storitve na daljavo, preko varne video povezave z notarjem ter videoelektronske identifikacije.

6.2 Presoja posledic za okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki, in sicer za:

Določbe predloga zakona ne prinašajo posledic za okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki.

6.3 Presoja posledic za gospodarstvo, in sicer za:

Določbe predloga zakona prinašajo pozitivne posledice za gospodarstvo. Po predlogu novele zakona bo mogoče akte o ustanovitvi gospodarskih subjektov oziroma vsa druga razmerja med družbeniki, ki zahtevajo sodelovanje notarja, urejati na daljavo v varni video povezavi z notarjem.

6.4 Presoja posledic za socialno področje, in sicer za:

Določbe predloga zakona ne prinašajo posledic za socialno področje.

6.5 Presoja posledic za dokumente razvojnega načrtovanja, in sicer za:

Določbe predloga zakona ne prinašajo posledic za dokumente razvojnega načrtovanja.

6.6 Presoja posledic za druga področja

Določbe predloga zakona ne prinašajo posledic za druga področja. V postopku priprave novele zakona je Združenje občin Slovenije izpostavilo bojazen, da se z določbo, ki notarjem omogoča dostop do podatkov in dokazil o podatkih (potrdila, izpiski,...) tudi iz javnopravnih evidenc, ki jih vodijo organi samoupravnih lokalnih skupnosti, nalaga nova naloga, zaradi česar naj bi za občine nastale finančne posledice. S tem v zvezi predlagatelj pojasnjuje, da se ureditev v delu, ki ureja dostop notarjev do podatkov iz javnopravnih evidenc, ki jih vodijo organi samoupravnih lokalnih skupnosti, v primerjavi z uveljavljeno ureditvijo v ničemer ne spreminja. Z novelo zakona se enako, kot to ureja veljavni 5.a člen ZN, določa, da so organi in nosilci javnih pooblastil zahtevane podatke notarjem dolžni posredovati brezplačno, razen podatkov, ki jih organi samoupravnih lokalnih skupnosti posredujejo v skladu z zakonom, ki ureja urejanje prostora. Določba drugega in tretjega odstavka spremenjenega 5.a člena pa izvedbeno določa način dostopa do podatkov, tudi s pravico do elektronskega dostopa do javnopravnih zbirk, ki jih vodijo izključno državni organi, kjer je to mogoče, na podlagi zahteve in ustreznih povezovalnih znakov za opravo posamične notarske storitve za določeno stranko oziroma stranke, ki so vključene v to storitev. Izjema od pravila brezplačnega posredovanja podatkov in dokazil o podatkih iz uradnih evidenc, ki jih vodijo državni organi, organi samoupravnih lokalnih skupnosti ali nosilci javnih pooblastil, za občine ostaja nespremenjena, zato predlog novele zakona dodatnih finančnih in drugih posledic iz tega naslova za samoupravne lokalne skupnosti ne bo imel.

Prav tako je v postopku priprave novele zakona podalo pripombe Slovensko zavarovalno združenje

in predlagalo, da se določi bolj predvidljivo in krajše obdobje jamčevanja zavarovalnice za strokovne napake notarja.

Po veljavni ureditvi 14. člena ZN mora notar skleniti zavarovalno pogodbo za škodo, za katero je odgovoren strankam po obligacijskih predpisih. Po uveljavljeni praksi zavarovalnice sklepajo zavarovanje poklicne odgovornosti za čas veljavnosti zavarovalne pogodbe. Strankam je tako onemogočeno uveljavljanje odškodninskega zahtevka proti zavarovalnici po prenehanju zavarovalne pogodbe, razen če to v zavarovalni polici ni posebej dogovorjeno in je plačana posebna dodatna premija za podaljšanje zavarovalnega kritja, vse do nastopa zastaranja. Glede na navedeno je potrebno v vsakem konkretnem primeru nastanka škode izhajati iz splošnih pogojev zavarovalne pogodbe, ki jo je imel notar sklenjeno z zavarovalnico.

Odgovornost notarja za škodo se po ZN presoja po pravilih splošne odškodninske odgovornosti. Za nastanek odškodninske odgovornosti morajo biti sočasno izpolnjene naslednje štiri predpostavke: nedopustno ravnanje (storitev ali opustitev), vzročna zveza med tem ravnanjem in škodo, odgovornost in nastanek premoženjske oziroma nepremoženjske škode. Pri čemer je dokazno breme glede protipravnega ravnanja, vzročne zveze in nastale škode na tožniku. ZN vsebuje v drugem odstavku 6. člena posebno določbo o odškodninski odgovornosti, in sicer določa, da notar odgovarja stranki za škodo, povzročeno s kršitvijo dolžnosti ali pooblastil, določenih s tem zakonom. Gre za deliktno (nepogodbeno) odgovornost za pošteno, vestno opravljanje izključno notarskih dolžnosti, v skladu z določili zakona (na primer dolžnost poštenosti, vestnosti, točnosti in nepristranosti, dolžnost ohranitve tajnosti, dolžnost spoštovanja oblikovnih in vsebinskih zahtev pri listinski dejavnosti, dolžnost poučitve strank o pravnih posledicah nameravane sklenitve pravnega posla, dolžnost ugotavljanja prave volje udeležencev pravnega posla, dolžnost preprečevanja nejasnih in dvoumnih formulacij). Notarska službena dolžnost je opredeljena z zakoni in drugimi podzakonskimi predpisi, še posebej pa se vsebina službene dolžnosti, ki se med drugim nanaša tudi na način poslovanja notarja, razvija v notarskih pisarnah.

Splošni predpis, ki ureja povračilo škode, je Obligacijski zakonik (v nadaljnjem besedilu: OZ). Obveznost povračila škode po 131. člen OZ nastane že s tem, ko je škoda nastala. Tako je odgovornost (tudi notarja) vezana na trenutek nastanka škode. Zgoraj navedena uveljavljena praksa zavarovalnic otežuje položaj oškodovancev in zavarovanca poklicne odgovornosti (notarja), saj škode, ki nastane po prenehanju zavarovanja, zavarovalnica ne krije več, čeprav je notar po obligacijskih predpisih odgovoren za škodo tudi po prenehanju opravljanja notariata, torej po prenehanju zavarovalne pogodbe. Notar kljub upokojitvi še vedno odgovarja, četudi je oškodovanec za škodo zvedel npr. po petnajstih letih od notarjeve napake ali morda po desetih letih od upokojitve notarja, s tem da zavarovalnica te škode ne krije več.

Glede na navedeno ministrstvo ocenjuje, da je kljub normativno določenemu obveznemu zavarovanju notarske poklicne odgovornosti, upošteva uveljavljeno prakso zavarovalnic, v primerjavi z odgovornostjo notarja za škodo, povzročeno s kršitvijo dolžnosti ali pooblastil, določenih z ZN, jamčevanje zavarovalnic za škodo, ki utegne nastati kot posledica notarjeve strokovne napake, neustrezno. Zaradi navedenega se s predlagano novelo določa obveznost zavarovalnic, da zavarovalne pogodbe za zavarovanje notarske poklicne odgovornosti uskladijo tako, da bo zavarovanje krilo ne le škodo, ki nastane v času trajanja zavarovanja oziroma zavarovalne pogodbe, pač pa skladno z zakonsko določeno odgovornostjo notarja tudi po prenehanju zavarovanja, tako kot to določajo pravila za zastaranje odškodninskih terjatev za povzročeno škodo po obligacijskih predpisih.

6.7 Izvajanje sprejetega predpisa:

a) Predstavitev sprejetega zakona:

Sprejeti zakon bo v skladu z ustaljeno prakso predstavljen notarjem na usposabljanjih, ki jih organizira Notarska zbornica Slovenije.

b) Spremljanje izvajanja sprejetega predpisa:

Ministrstvo za pravosodje bo v skladu s svojimi pristojnostmi spremljalo izvajanje določb zakona v praksi in po potrebi predlagalo morebitne spremembe veljavne ureditve.

Glede na vsebino predloga zakona ne bo potrebna priprava poročil. Če bodo v praksi ugotovljene pomanjkljivosti predlaganih določb, bo Ministrstvo za pravosodje to ugotovilo v sodelovanju z Notarsko zbornico Slovenije

Upošteva, da je eden od ciljev predloga zakona digitalizacija notarskih storitev in zagotavljanje celovitega poslovanja notarjev v elektronski obliki, bo Notarska zbornica Slovenije statistično spremljala uporabo videoelektronske identifikacije in sestavljanje notarskih listin preko video povezave z notarjem ter v letnih poročilih poročala o izvajanju zakona v praksi in doseženih ciljih.

6.8 Druge pomembne okoliščine v zvezi z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona

7. PRIKAZ SODELOVANJA JAVNOSTI PRI PRIPRAVI PREDLOGA ZAKONA:

Gradivo predloga zakona je bilo objavljeno na spletni strani e-demokracija.

V fazi priprave predloga zakona so bile njegove določbe strokovno usklajevane v korespondenčni komunikaciji z Notarsko zbornico Slovenije in na delovnih sestankih:

- 5. 8. 2021 in 5. 10. 2021 sestanek s predstavniki Notarske zbornice Slovenije glede vsebine in obsega predloga zakona,
- 29. 11. 2021 sestanek s predstavnikom Informacijskega pooblaščenca in predstavniki Notarske zbornice Slovenije glede rešitev, ki se nanašajo na povezovanje zbirk podatkov ter videoelektronsko identifikacijo dne na skupnem sestanku,
- 13. 12. 2021 obisk Vrhovnega sodišča v Ljubljani, projektne skupine za overitev s predstavitevijo informacijskih rešitev v postopku overitve listin v mednarodnem prometu,
- 20. 12. 2021 sestanek s predstavniki Notarske zbornice Slovenije, Ministrstva za notranje zadeve in Ministrstva za delo, družino, socialne, zadeve in enake možnosti.

V strokovnem usklajevanju je bilo gradivo posredovano v mnenje:

- Notarski zbornici Slovenije,
- Informacijskemu pooblaščenču,
- Vrhovnemu sodišču Republike Slovenije.

Preko portala e-Demokracija sta pripombe 6. 1. 2022 podali Slovensko zavarovalno združenje in Združenje občin Slovenije.

Na pripombe **Združenja občin Slovenije**, ki je v dopisu izpostavilo bojazen, da se z določbo, ki notarjem omogoča dostop do podatkov in dokazil o podatkih tudi iz javnopravnih evidenc, ki jih vodijo organi samoupravnih lokalnih skupnosti, nalaga nova naloga, zaradi česar naj bi za občine nastale finančne posledice, je ministrstvo z dopisom št. 704-23/2021/10 z dne 19. 1. 2022 odgovorilo, da se ureditev v delu, ki ureja dostop notarjev do podatkov iz javnopravnih evidenc, ki jih vodijo organi samoupravnih lokalnih skupnosti, v primerjavi z uveljavljeno ureditvijo v ničemer ne spreminja. Z novelo zakona se enako kot to ureja veljavni 5.a člen ZN določa, da so organi in nosilci javnih pooblastil zahtevane podatke notarjem dolžni posredovati brezplačno, razen podatkov, ki jih organi samoupravnih lokalnih skupnosti posredujejo v skladu z zakonom, ki ureja urejanje prostora.

Drugi in tretji odstavek spremenjenega 5.a člena ZN izvedbeno določa način dostopa do podatkov, tudi s pravico do elektronskega dostopa, kjer je to mogoče, na podlagi zahteve in ustreznih povezovalnih znakov za opravo posamične notarske storitve za določeno stranko oziroma stranke, ki so vključene v to storitev. Notarji bodo za namene opravljanja notarskih storitev lahko elektronsko dostopali do podatkov oziroma dokazil o podatkih iz uradnih evidenc, registrov in javnih knjig, ki jih vodijo izključno državni organi. Izjema od pravila brezplačnega posredovanja podatkov in dokazil o podatkih iz uradnih evidenc, ki jih vodijo državni organi, organi samoupravnih lokalnih skupnosti ali nosilci javnih pooblastil, za občine ostaja nespremenjena. Z namenom da se odpravi dvom, ki ga je izpostavilo Združenje občin Slovenije, je ministrstvo besedilo drugega odstavka popravilo tako, da iz njega nedvoumno izhaja, da bo elektronski dostop mogoč izključno do podatkov oziroma dokazil o podatkih iz javnopravnih evidenc iz pristojnosti državnih organov, zato predlog novele zakona dodatnih finančnih niti drugih posledic za samoupravne lokalne skupnosti iz tega naslova ne bo imel.

Prav tako je podalo pripombo k spremenjenemu 14. členu ZN tudi **Slovensko zavarovalno združenje** in predlagalo, da se določi bolj predvidljivo in krajše obdobje jamčevanja zavarovalnice za strokovne napake notarja. Iz zgoraj navedenih razlogov ministrstvo tej pripombi ni sledilo, trenutek zastaranja odškodninskega zahtevka pa vezalo na uveljavljeno ureditev splošnega zastaralnega roka po obligacijskih predpisih tako, da bo oškodovanec odškodninski zahtevek zoper zavarovalnico lahko uveljavljal v času trajanja zavarovanja oziroma najkasneje v roku petih let od nastanka škode.

8. PODATEK O ZUNANJEM STROKOVNJAKU OZIROMA PRAVNI OSEBI, KI JE SODELOVALA PRI PRIPRAVI PREDLOGA ZAKONA, IN ZNESKU PLAČILA ZA TA NAMEN:

Zunanji strokovnjaki oziroma pravne osebe niso sodelovali pri pripravi predloga zakona.

9. NAVEDBA, KATERI PREDSTAVNIKI PREDLAGATELJA BODO SODELOVALI PRI DELU DRŽAVNEGA ZBORA IN DELOVNIH TELES

- Marjan Dikaučič, minister za pravosodje,
- Zlatko Ratej, državni sekretar, Ministrstvo za pravosodje,
- Rado Fele, generalni direktor, Direktorat za organizacijsko zakonodajo in pravosodno upravo, Ministrstvo za pravosodje.

II. BESEDILO ČLENOV

1. člen

V Zakonu o notariatu (Uradni list RS, št. 2/07 – uradno prečiščeno besedilo, 33/07 – ZSReg-B, 45/08, 91/13 in 189/20 – ZFRO) se v 5. členu drugi odstavek črta.

2. člen

5.a člen se spremeni tako, da se glasi:

»5.a člen

Za namene opravljanja notarskih storitev je notar dolžan sam pridobiti podatke oziroma dokazila o podatkih iz uradnih evidenc, registrov in javnih knjig, ki jih vodijo državni organi, organi samoupravnih lokalnih skupnosti ali nosilci javnih pooblastil, in teh podatkov oziroma dokazil ne sme zahtevati od strank. Organi in nosilci javnih pooblastil so zahtevane podatke notarjem dolžni posredovati brezplačno, razen podatkov, ki jih organi samoupravnih lokalnih skupnosti posredujejo v skladu z zakonom, ki ureja urejanje prostora.

Za namene opravljanja notarskih storitev ima notar pravico do elektronskega dostopa do podatkov oziroma dokazil o podatkih iz uradnih evidenc, registrov in javnih knjig, ki jih vodijo državni organi, če uradne evidence, registri oziroma javne knjige omogočajo tak dostop.

Upravljalci uradnih evidenc, registrov in javnih knjig morajo notarju zahtevane podatke posredovati oziroma elektronski dostop omogočiti brez nepotrebnega odlašanja, vendar najkasneje v roku 8 dni od prejema popolne zahteve, razen če obstajajo upravičeni razlogi za podaljšanje tega roka.

Notar do podatkov in dokazil o podatkih iz zbirk iz drugega odstavka tega člena dostopa z navedbo osebnega imena in enotne matične številke občana (v nadaljnjem besedilu: EMŠO) osebe, katere podatke pridobiva, če ta oseba nima EMŠO oziroma ta ni znana, pa z navedbo osebnega imena ter datuma rojstva, davčne številke, serijske številke javne listine ali drugega povezovalnega znaka, ki ga omogoča uradna evidenca, register ali javna knjiga. Za pravne osebe, podružnice tujih in domačih podjetij ter samostojnih podjetnikov posameznikov in vseh ostalih fizičnih oseb, ki opravljajo dejavnost, se do podatkov dostopa z navedbo davčne ali matične številke oziroma firme. V zahtevi za dostop mora notar navesti, katere podatke zahteva, pravno podlago za pridobitev podatkov, razloge in namen, za katerega se zahtevajo podatki. Notar lahko pri tem zahteva dostop le do tistih podatkov, ki so potrebni za opravljanje posamične notarske storitve za določeno stranko ali za določene stranke, ki so vključene v to storitev.

Za pridobitev osebnih podatkov in podatkov, ki predstavljajo davčno tajnost, mora notar pridobiti pisno privolitev stranke, na katero se podatki nanašajo. Notar mora na možnost, da podatke pridobi sam, stranko posebej opozoriti in ji ponuditi v podpis privolitev iz tega odstavka. Pisno privolitev mora notar hraniti, dokler se hrani notarska listina oziroma druga dokumentacija o notarski storitvi.

Notar lahko na podlagi tega člena pridobljene podatke uporablja zgolj za opravljanje posamične notarske storitve za določeno stranko ali za določene stranke, ki so vključene v to storitev. Po pridobitvi podatkov se tisti podatki, ki so z zakonom predpisani kot vsebina notarske listine, vključijo v notarsko listino, preostali podatki pa se po opravi posamične notarske storitve izbrišejo oziroma uničijo.

Za namene elektronskega dostopa do podatkov oziroma dokazil o podatkih iz uradnih evidenc, registrov in javnih knjig, ki jih vodijo državni organi, Notarska zbornica Slovenije sklene dogovore o tehničnih podrobnostih z upravljavci zbirk teh podatkov.«.

3. člen

Za 5.a členom se doda nov 5.b člen, ki se glasi:

»5.b člen

V informacijski sistem za podporo poslovanja notarja se lahko na podlagi elektronske zahteve iz uradnih evidenc, registrov in javnih knjig ter drugih zbirk osebnih in drugih podatkov iz drugega do sedmega odstavka tega člena brezplačno prevzemajo osebni in drugi podatki strank in drugih udeležencev, ki so potrebni za opravo posamične notarske storitve. Elektronska zahteva vključuje pravno podlago, namen ter opravilno številko poizvedbe.

Informacijski sistem za podporo poslovanja notarja se za opravo posamične notarske storitve lahko na podlagi osebnega imena, datuma rojstva, EMŠO ali davčne številke povezuje s Centralnim registrom prebivalstva, ki ga določa zakon, ki ureja centralni register prebivalstva, pri čemer se iz zbirke lahko pridobivajo podatki o strankah in drugih udeležencih, njihovih zakonitih zastopnikih, starših, otrocih, zakoncu ali partnerju, in sicer njihovo ime in priimek, datum, kraj in država rojstva, državljanstva, prebivališča, datum smrti, davčna številka, naslov za vročanje, in podatki o zakonskem stanu, za tujce pa tudi podatki o njihovem statusu ter izdanih in veljavnih dovoljenjih.

Informacijski sistem za podporo poslovanja notarja se za opravo posamične notarske storitve lahko na podlagi davčne ali matične številke za pravne osebe in na podlagi EMŠO ali davčne številke za fizične osebe povezuje s Poslovnim registrom Slovenije, ki ga določa zakon, ki ureja poslovni register, ter s Sodnim registrom, ki ga določa zakon, ki ureja sodni register, pri čemer se iz obeh zbirk lahko pridobivajo podatki o firmi, matični in davčni številki pravne osebe, podružnice tujih in domačih podjetij ter samostojnih podjetnikov posameznikov in vseh ostalih fizičnih oseb, ki opravljajo dejavnost, podatki o poslovnem naslovu in sedežu, podatki o imenu in priimku ter prebivališčih ustanoviteljev, družbenikov ali članov subjekta vpisa ter podatki o imenu in priimku ter prebivališčih oseb, ki so člani organov vodenja ali nadzora oziroma oseb, ki imajo pooblastila za zastopanje ali odločanje ali nadzor, pa tudi datum podelitve in datum prenehanja njihovega pooblastila.

Informacijski sistem za podporo poslovanja notarja se za opravo posamične notarske storitve lahko na podlagi EMŠO ali serijske številke osebne izkaznice povezuje z evidenco izdanih osebnih izkaznic, ki jo določa zakon, ki ureja osebno izkaznico, pri čemer se iz evidence lahko pridobivajo podatki o imenu in priimku, prebivališčih in fotografiji imetnika, kot so bili navedeni v vlogi za izdajo osebne izkaznice, ter morebitne spremembe teh podatkov, pa tudi podatki o statusu veljavnosti osebne izkaznice, podatki o statusu sredstev elektronske identifikacije ter podatki o obdobju veljavnosti kvalificiranega potrdila za elektronski podpis.

Informacijski sistem za podporo poslovanja notarja se za opravo posamične notarske storitve lahko na podlagi EMŠO ali serijske številke potnega lista povezuje z evidenco izdanih potnih listov, ki jo določa zakon, ki ureja potne listine, pri čemer se iz evidence lahko pridobivajo podatki o imenu in priimku, prebivališčih, državljanstvu in fotografiji imetnika, kot so bili navedeni v vlogi za izdajo potnega lista, ter morebitne spremembe teh podatkov, pa tudi datum izdaje in datum veljavnosti potnega lista.

Informacijski sistem za podporo poslovanja notarja se za opravo posamične notarske storitve lahko na podlagi EMŠO ali matične številke poslovnega subjekta povezuje z evidenco o voznških dovoljenjih, ki jo določa zakon, ki ureja voznike, pri čemer se iz evidence lahko pridobivajo podatki o imenu in priimku, prebivališčih in fotografiji imetnika, kot so bili navedeni v vlogi za izdajo voznškega dovoljenja, ter morebitne spremembe teh podatkov, pa tudi serijsko številko, datum izdaje in datum veljavnosti voznškega dovoljenja.

Informacijski sistem za podporo poslovanja notarja se za opravo posamične notarske storitve lahko na podlagi EMŠO ali matične številke poslovnega subjekta povezuje z evidenco registriranih vozil, ki jo določa zakon, ki ureja motorna vozila, pri čemer se iz zbirke lahko pridobivajo podatki o lastniku ali osebi, na katero je vozilo registrirano, in sicer ime in priimek, EMŠO, matična številka in firma ter podatki o posameznem vozilu, ki so navedeni na prometnem dovoljenju, njegovi registraciji, ter datumu izdaje in veljavnosti prometnega dovoljenja.

Za namene prevzemanja podatkov Notarska zbornica Slovenije sklene dogovore o tehničnih podrobnostih z upravljavci zbirk podatkov iz tega člena.

Drug zakon lahko določi tudi druge zbirke podatkov, s katerimi se lahko povezuje informacijski sistem za podporo poslovanja notarja.«.

4. člen

V 8. členu se v prvem odstavku v 5. točki in v tretjem odstavku besedilo »državno pravobranilstvo« v vseh sklonih nadomesti z besedilom »državno odvetništvo« v ustreznem sklonu.

5. člen

Za 8. členom se doda nov 8.a člen, ki se glasi:

»8.a člen

Za namene preverjanja pogojev za imenovanje notarja iz prejšnjega člena ministrstvo, pristojno za pravosodje (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo), pridobi podatke o pravnomočno izrečenih disciplinskih sankcijah ter podatke o ocenah in priznanjih:

– iz osebne evidence in osebne spisa kandidata, ki je že opravljal službo ali delo na državnem tožilstvu, sodišču ali državnem odvetništvu,

– za kandidata, ki je opravljal poklic odvetnika, odvetniškega kandidata, notarja, notarskega pomočnika, notarskega pripravnika, oziroma za kandidata, ki je bil javni uslužbenec, iz evidenc, ki se vodijo pri pristojnih organih.

Državni organi in nosilci javnih pooblastil morajo na zahtevo ministrstva brezplačno predložiti podatke o kandidatih iz prejšnjega odstavka, če z njimi razpolagajo.

Podatke, ki jih ni mogoče pridobiti na način iz prejšnjih odstavkov, predloži kandidat sam najpozneje v 15 dneh od prejema poziva ministrstva.«.

6. člen

V 10. členu se v prvem odstavku za besedilom »minister, pristojen za pravosodje« doda besedilo »(v nadaljnjem besedilu: minister)«.

V drugem odstavku se besedilo »ministrstvo, pristojno za pravosodje (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo),« nadomesti z besedo »ministrstvo«.

V šestem odstavku se besedilo »Minister, pristojen za pravosodje,« nadomesti z besedo »Minister«.

Deveti odstavek se spremeni tako, da se glasi:
»Sodišče o tožbi iz prejšnjega odstavka odloči prednostno.«.

7. člen

V 10.a členu se v prvem odstavku za besedo »minister« črtata vejica in besedilo »pristojen za pravosodje,«.

V tretjem odstavku se za besedo »minister« črtata vejica in besedilo »pristojen za pravosodje«.

Četrty odstavek se spremeni tako, da se glasi:
»Izbirni postopek iz drugega odstavka tega člena se opravi s preverjanjem strokovne usposobljenosti iz dokumentacije, ki jo je predložil kandidat, in s pisnim preizkusom usposobljenosti ali z ustnim razgovorom, na podlagi meril, s katerimi komisija preveri, kateri kandidati so strokovno usposobljeni. Merila za preverjanje strokovne usposobljenosti predpiše minister.«.

V petem in šestem odstavku se besedilo »minister, pristojen za pravosodje« v obeh sklonih nadomesti z besedo »minister« v ustreznem sklonu.

8. člen

14. člen se spremeni tako, da se glasi:

»14. člen

Notar je strankam odgovoren za škodo, ki jim jo povzroči s kršitvijo svojih obveznosti.

Pred prisego mora notar skleniti zavarovalno pogodbo za škodo, ki bi utegnila nastati stranki v zvezi z opravljanjem notariata.

Zavarovanje krije odškodninske zahtevke zaradi strokovne napake notarja, nastale v času trajanja zavarovanja, če je odškodninski zahtevek vložen v času trajanja zavarovanja oziroma najkasneje v roku petih let, odkar je škoda nastala.

Notar mora skleniti zavarovanje, ki krije njegovo odškodninsko odgovornost iz prvega odstavka tega člena za najnižjo zavarovalno vsoto 250.000 eurov v posameznem letu.

Notarska zbornica Slovenije vodi evidenco zavarovalnih pogodb. Dokazila o obstoju in spremembah zavarovanja morajo notarji pošiljati zbornici vsako leto oziroma ob vsaki spremembi.

Zavarovalnica mora skleniti pogodbo o zavarovanju v skladu z določbami tega zakona in zakona, ki ureja zavarovalništvo.«.

9. člen

15. člen se spremeni tako, da se glasi:

»15. člen

Pred prisego si mora notar priskrbeti pečat in žig ter si v skladu s predpisi, ki urejajo elektronsko identifikacijo in storitve zaupanja, pridobiti kvalificirano potrdilo za elektronski podpis in kvalificirano potrdilo za elektronski žig.

Pečat in žig morata vsebovati grb Republike Slovenije, ime in priimek notarja, naziv notar ali notarka in ime kraja, v katerem ima notar sedež.

Odtis pečata in žiga iz prejšnjega odstavka ter notarjev podpis overi predsednik okrožnega sodišča, na območju katerega ima notar sedež. Overjena odtisa pečata in žiga ter overjeni notarjev podpis deponira predsednik sodišča pri Notarski zbornici Slovenije.

Pečat, žig, kvalificirano potrdilo za elektronski podpis in kvalificirano potrdilo za elektronski žig iz prvega odstavka tega člena sme notar uporabljati samo za dejanja, ki jih je opravil med poslovanjem.

Zahteva za izstavitve kvalificiranega potrdila za elektronski podpis in kvalificiranega potrdila za elektronski žig se predloži Notarski zbornici Slovenije, ki zahtevo posreduje ponudniku kvalificiranih storitev zaupanja.

Notarska zbornica Slovenije v soglasju z ministrom in predstojnikom organa, pristojnega za elektronsko identifikacijo in storitve zaupanja, izmed ponudnikov kvalificiranih storitev zaupanja, ki izdajajo kvalificirana potrdila za elektronski podpis in elektronski žig, določi seznam ponudnikov, ki ta potrdila izdajajo notarjem. Evidenco izdanih kvalificiranih potrdil za notarje in notarske pomočnike vodi Notarska zbornica Slovenije.«.

10. člen

V 19. členu se v petem odstavku za besedo »minister« črta vejica in besedilo »pristojen za pravosodje«.

Sedmi odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»O tožbi iz prejšnjega odstavka sodišče odloči prednostno.«.

11. člen

V tretjem odstavku 20. člena, prvem in drugem odstavku 95. člena, drugem in petem odstavku 107. člena, tretjem odstavku 108.a člena, tretjem odstavku 109. člena, prvem odstavku 113.d člena, tretjem odstavku 115. člena, prvem in drugem odstavku 120. člena, prvem odstavku 121. člena, 123.c členu in drugem odstavku 123.č člena se besedilo »minister, pristojen za pravosodje« v vseh sklonih nadomesti z besedo »minister« v ustreznem sklonu.

12. člen

28. člen se spremeni tako, da se glasi:

»28. člen

Pečat, žig, kvalificirano potrdilo za elektronski podpis in kvalificirano potrdilo za elektronski žig iz 15. člena tega zakona se morajo skrbno varovati pred dostopnostjo tretjim osebam. Kvalificirano potrdilo za elektronski podpis lahko uporablja samo notar.

Če se notarju pečat, žig, kvalificirano potrdilo za elektronski podpis ali kvalificirano potrdilo za elektronski žig uniči, izgubi, ga pogreša ali mu je odtujeno oziroma če notar spremeni ime, mora o tem brez odlašanja obvestiti Notarsko zbornico Slovenije in kvalificirani potrdili preklicati.

V primerih iz prejšnjega odstavka notar brez odlašanja Notarski zbornici Slovenije predloži zahtevo za izdajo novih kvalificiranih potrdil za elektronski podpis in elektronski žig.

Novi pečat in žig se morata po obliki razlikovati od prejšnjih, notar pa ju lahko uporablja pri poslovanju šele po overitvi odtisov v skladu s tretjim odstavkom 15. člena tega zakona. Enako velja, če se zaradi spremembe notarjevega imena ali sedeža spremeni vsebina pečata in žiga.

Če se prejšnji pečat ali žig najde oziroma predružači, ga mora notar predati Notarski zbornici Slovenije, ki ga komisijsko uniči.

Če notar spremeni podpis, ga sme uporabljati šele potem, ko je overitev novega podpisa deponirana po tretjem odstavku 15. člena tega zakona.

Notar mora najpozneje dva meseca pred iztekom veljavnosti kvalificiranih potrdil pri Notarski zbornici Slovenije vložiti zahtevo za izdajo novega kvalificiranega potrdila za elektronski podpis oziroma kvalificiranega potrdila za elektronski žig.«.

13. člen

V 31. členu se prvi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»Notarske listine so lahko v fizični ali elektronski obliki ter so lahko sestavljene vpričo notarja ob fizični prisotnosti strank in drugih udeležencev ali preko neposredne varne video povezave z notarjem.«.

Tretji odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»Zapis notarske listine v elektronski obliki mora biti zavarovan s kvalificiranim elektronskim podpisom in kvalificiranim elektronskim žigom notarja ter opremljen s kvalificiranim elektronskim časovnim žigom tako, da je zagotovljena integriteta podatkov v listini ter razvidno dejstvo, da je listino sestavil in podpisal notar, in čas nastanka listine. Oblika zapisa notarske listine mora zagotavljati ohranitev nespremenljive vsebine podatkov in vse druge pogoje za varno in dolgoročno hrambo podatkov v digitalni obliki, kot jih določajo predpisi o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva ter arhivih.«.

14. člen

34. člen se spremeni tako, da se glasi:

»34. člen

V notarski listini v fizični in elektronski obliki se ne sme ničesar izbrisati. Če je treba del besedila prečrtati, mora biti to storjeno tako, da prečrtani tekst ostane čitljiv.

Če je treba besedilo v listini v fizični obliki spremeniti ali dopolniti, popraviti napake v imenih ali številkah ter druge očitne pisne in računske pomote ali pomanjkljivosti glede oblike, notar to opravi na koncu listine v fizični obliki, tako da mora biti nedvoumno označeno, kateri del besedila se spreminja, dopolnjuje ali popravlja. Prav tako morata biti na koncu označena mesto in obseg besedila, ki je bilo črtano na način iz prejšnjega odstavka.

Če je treba besedilo v listini v elektronski obliki spremeniti ali dopolniti, popraviti napake v imenih ali številkah ter druge očitne pisne in računske pomote ter pomanjkljivosti glede oblike, notar to opravi z listino v elektronski obliki, ki vsebuje vsebino izvirne listine v elektronski obliki in nedvoumni zapis o tem, kateri del besedila izvirne listine se spreminja, dopolnjuje ali popravlja. V tej listini, ki mora biti povezana z izvirno listino v elektronski obliki na način, ki onemogoča njuno ločevanje, morata biti označena mesto in obseg besedila, ki se spreminja, dodaja ali popravlja.«.

15. člen

V 37. členu se prvi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»Zasebno in notarsko listino v fizični obliki na koncu lastnoročno podpiše notar, ki jo je sestavil, poleg podpisa pa odtisne svoj pečat ali žig.«.

Za četrtim odstavkom se doda nov peti odstavek, ki se glasi:

»Določbe tega člena se smiselno uporabljajo tudi za podpisovanje notarskih in zasebnih listin v elektronski obliki.«.

16. člen

V 38. členu se prvi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»Če na notarski listini v fizični obliki ni podpisa in pečata ali žiga notarja oziroma na notarski listini v elektronski obliki ni kvalificiranega elektronskega podpisa notarja, ki je listino sestavil, njegovega kvalificiranega elektronskega žiga ter listina ni opremljena s kvalificiranim elektronskim časovnim žigom, takšna listina nima pravnega učinka javne listine.«.

17. člen

38.a člen se spremeni tako, da se glasi:

»38.a člen

Notarsko listino v elektronski obliki elektronsko podpišejo stranke in drugi udeleženci ter priče s kvalificiranim elektronskim podpisom v neposredni varni video povezavi z notarjem ali ob fizični prisotnosti v pričo notarja. Veljavnost kvalificiranih elektronskih podpisov notar preveri s kvalificirano storitvijo potrjevanja njihove veljavnosti. Po končanem preverjanju veljavnosti kvalificiranih elektronskih podpisov, notar listino elektronsko podpiše s svojim kvalificiranim elektronskim podpisom, jo zavaruje s kvalificiranim elektronskim žigom in opremi s kvalificiranim elektronskim časovnim žigom.

Odtis kvalificiranega elektronskega podpisa notarja na notarski listini v elektronski obliki mora vsebovati ime in priimek notarja, naziv notar ali notarka, ime kraja, v katerem ima notar sedež, ter posnetek lastnoročnega podpisa notarja (faksimile podpisa). Odtis kvalificiranega elektronskega žiga vsebuje grb Republike Slovenije.

Notarska listina v elektronski obliki mora vselej vsebovati navedbo načina preverjanja veljavnosti elektronskih podpisov oseb iz prvega odstavka tega člena.

Notarske listine, ki so pod pogoji iz tega zakona sestavljene v elektronski obliki, podpisane s kvalificiranimi elektronskimi podpisi strank in drugih udeležencev ter prič, zavarovane s kvalificiranim elektronskim podpisom notarja in njegovim kvalificiranim elektronskim žigom ter opremljene s kvalificiranim elektronskim časovnim žigom so izenačene z notarskimi listinami v fizični obliki, kot jih določa 3. člen tega zakona.

Če se pri sestavi notarskih listin v elektronski obliki preko neposredne varne video povezave pojavi sum v resničnost podatkov videoelektronske identifikacije ali če notar presodi, da je za razjasnitev ali ugotovitev pravne in poslovne sposobnosti ali pooblastil za zastopanje to potrebno, lahko te okoliščine preveri ob fizični prisotnosti strank oziroma drugih udeležencev notarske storitve.«.

18. člen

Za 38.a členom se doda nov 38.b člen, ki se glasi:

»38.b člen

Informacijski sistem za podporo poslovanja notarja in video-komunikacijski sistem za sestavo notarskih listin na daljavo z možnostjo videoelektronske identifikacije je programska oprema, ki jo upravlja Notarska zbornica Slovenije.

Minister v predpisu iz 95. člena tega zakona predpiše podrobnejša pravila o tehničnih zahtevah programske opreme iz prejšnjega odstavka.«.

19. člen

V 39. členu se za drugim odstavkom doda nov tretji odstavek, ki se glasi:

»Če stranke in drugi udeleženci pri sestavi notarske listine v elektronski obliki niso fizično prisotne, se za osebe, ki so dopolnile 18 let, istovetnost ugotavlja in preveri z uporabo videoelektronske identifikacije:

- na podlagi veljavne javne listine, ki je opremljena z biometrično fotografijo, pri čemer se istovetnost osebe dodatno preveri na način, da se primerja njena podoba obraza, pridobljena na varen in zanesljiv način z uporabo informacijskih tehnologij v času preverjanja istovetnosti, s podobo obraza osebe, shranjeno kot biometrični podatek na veljavni javni listini, ki jo je oseba pridobila na podlagi identifikacije, izvedene s fizično prisotnostjo, ter s preverjanjem pristnosti in veljavnosti javne listine v javni evidenci izdajatelja,
- na podlagi veljavne javne listine, ki je opremljena z biometrično fotografijo, pri čemer se istovetnost osebe dodatno preveri na način, da se z vpogledom v javno evidenco izdajatelja javne listine primerja njena podoba obraza, pridobljena na varen in zanesljiv način z uporabo informacijskih tehnologij v času preverjanja istovetnosti, s podobo obraza fizične osebe, shranjeno kot biometrični podatek v javni evidenci izdajatelja javne listine, ter s preverjanjem pristnosti in veljavnosti javne listine v javni evidenci izdajatelja,
- na podlagi veljavne javne listine, ki je opremljena z biometrično fotografijo, pri čemer se istovetnost dodatno preveri na način, da se primerja njena podoba obraza, pridobljena na varen in zanesljiv način z uporabo informacijskih tehnologij v času preverjanja istovetnosti, z biometrično fotografijo na veljavni javni listini, ter s preverjanjem pristnosti in veljavnosti javne listine v javni evidenci izdajatelja, pod pogojem če oseba svojo identiteto izkaže s sredstvom elektronske identifikacije visoke ravni zanesljivosti, ali
- na drug način, po katerem je istovetnost strank ali drugih udeležencev mogoče nedvomno izkazati.«.

Dosedanji tretji odstavek postane četrti odstavek.

20. člen

V 61. členu se prvi odstavek spremeni tako, da glasi:

»Notar sme potrditi, da se prepis listine ujema z izvirnikom, če obvlada jezik, v katerem je listina spisana, razen če notar s preslikavo ali skeniranjem naredi fizično ali elektronsko kopijo listine. Notar potrdi, da se fizična kopija listine ujema z njenim elektronskim izvirnikom, če jo sam natisne iz izvirnika listine v elektronski obliki, na katerem je predhodno preveril veljavnost kvalificiranih elektronskih podpisov oziroma kvalificiranih elektronskih žigov s kvalificirano storitvijo potrjevanja njihove veljavnosti. Notar potrdi, da se skenogram ujema z njegovim fizičnim izvirnikom, če ga sam izdela iz izvirnika listine, na kateri je predhodno preveril veljavnost podpisov oziroma žigov.«.

V tretjem odstavku se besedilo »oziroma navadnega« črta.

21. člen

V 64. členu se prvi in drugi odstavek spremenita tako, da se glasita:

»Notar sme potrditi, da je stranka vpričo njega lastnoročno ali elektronsko podpisala listino ali dala nanjo svoj ročni znak, ali da je podpis ali ročni znak, ki je že na listini, vpričo njega priznala kot svojega. Šteje se, da je stranka listino v elektronski obliki vpričo notarja podpisala, če jo je elektronsko podpisala na način iz prvega odstavka 38.a člena tega zakona.

Strankam, ki so listino v fizični obliki podpisale in podpis priznale na njenem skenogramu preko neposredne varne video povezave z notarjem, listine ni potrebno ponovno elektronsko podpisati. Tako podpisana in overjena listina postane listina v elektronski obliki.«.

Četrti odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»V potrdilu o overitvi v elektronski obliki notar navede, na kakšen način je ugotovil istovetnost stranke ter preveril veljavnost kvalificiranega elektronskega podpisa, navede opravilno številko vpisnika in datum. Potrdilo o overitvi v elektronski obliki mora biti povezano z izvorno listino v elektronski obliki, na kateri se podpis overja, ali z njenim skenogramom na način, ki onemogoča njuno ločevanje. Notar potrdilo o overitvi v elektronski obliki elektronsko podpiše s kvalificiranim elektronskim podpisom, jo zavaruje s kvalificiranim elektronskim žigom in opremi s kvalificiranim elektronskim časovnim žigom.«.

22. člen

Za 64. členom se doda nov a64.a člen, ki se glasi:

»a64.a člen

Ne glede na 38.a in 64. člen tega zakona se notarsko potrdilo o overitvi podpisa na zemljiškoknjižnem dovolilu izda v fizični obliki.

Prejšnji odstavek se smiselno uporablja tudi za odpravek notarskega zapisa zemljiškoknjižnega dovolila, izdanega za vpis v zemljiško knjigo.

Elektronske priloge notarskega potrdila iz prvega odstavka tega člena in elektronske priloge odpravka notarskega zapisa iz drugega odstavka tega člena, morajo biti označene v skladu z drugim odstavkom 35. člena tega zakona.«.

23. člen

V 65. členu se za četrtim odstavkom doda nov peti odstavek, ki se glasi:

»Državni organi, samoupravne lokalne skupnosti in nosilci javnih pooblastil lahko zaradi overitev podpisov, ki jih opravi notar, pri Notarski zbornici Slovenije prigrasijo kvalificirana potrdila za elektronski podpis in elektronski žig, ki jih njihove pooblaščen osebe uporabljajo za elektronsko podpisovanje javnih listin, izvorno izdanih v elektronski obliki. Veljavnost kvalificiranega elektronskega podpisa in kvalificiranega elektronskega žiga na izvorni javni listini v elektronski obliki notar preveri na podlagi priglašanih kvalificiranih potrdil za elektronski podpis in elektronski žig.«.

24. člen

V 67. členu se drugi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»V izvirniku notarskega potrdila, ki se izroči stranki, mora notar potrditi, da je bila oseba pri njem oziroma je z njo vzpostavil stik preko neposredne varne video povezave iz 31. člena tega zakona, ter navesti dan, mesec in leto, na zahtevo stranke pa tudi uro, ko se je to zgodilo, in način ugotovitve istovetnosti osebe, na katero se nanaša potrdilo.«.

25. člen

V 69. členu se drugi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»Zapisnik podpiše tudi oseba, ki je predsedovala seji organa. Če se zapisnik sestavi v elektronski obliki, predsedujoči seji organa zapisnik podpiše s svojim kvalificiranim elektronskim podpisom.«.

26. člen

V 72. členu se za drugim odstavkom doda nov tretji odstavek ki, se glasi:

»Odpravek notarskega zapisa, ki je bil sestavljen v elektronski obliki, se izda z listino v elektronski obliki, ki vsebuje izvirno listino v elektronski obliki s pripisom »ODPRAVEK NOTARSKEGA ZAPISA« in overitveno klavzulo.«.

27. člen

V 83. členu se za prvim odstavkom doda nov drugi odstavek, ki se glasi:

»Overitvena klavzula v elektronski obliki mora biti neločljivo povezana z listino v elektronski obliki, ki vsebuje izvirno listino v elektronski obliki s pripisom »ODPRAVEK NOTARSKEGA ZAPISA« ter potrdilo, da se ta listina ujema z izvirno listino v elektronski obliki, označbo iz 76. člena tega zakona in vse navedbe iz prejšnjega odstavka.«.

28. člen

V 84. členu se v prvem odstavku za piko na koncu odstavka doda besedilo »Smiselno enako velja tudi za odpravek notarskega zapisa, ki je bil sestavljen v elektronski obliki.«.

29. člen

V 96. členu se v prvem odstavku beseda »četrtega« nadomesti z besedo »petega«.

Za tretjim odstavkom doda nov četrti odstavek, ki se glasi:

»Tako po pravnomočnosti odločbe iz petega odstavka 19. člena tega zakona mora notar nemudoma preklicati kvalificirano potrdilo za elektronski podpis in kvalificirano potrdilo za elektronski žig. Če notar kvalificiranega potrdila za elektronski podpis in kvalificiranega potrdila za elektronski žig ne prekliče, ga prekliče Notarska zbornica Slovenije.«.

30. člen

V 101. členu se v petem odstavku pika črta in doda besedilo »ter si v skladu s predpisi, ki urejajo elektronsko identifikacijo in storitve zaupanja, po določbi prvega odstavka 15. člena tega zakona priskrbi kvalificirano potrdilo za elektronski podpis.«.

31. člen

V 104. členu se prvi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»Začasni namestnik vodi notarsko pisarno v imenu in za račun odsotnega notarja ter uporablja pečat in žig oziroma kvalificirani elektronski žig nadomeščenega notarja.«.

32. člen

V 105. členu se pika črta in doda besedilo »oziroma njegov kvalificiran elektronski žig.«.

33. člen

V 107. členu se v tretjem odstavku besedilo »ministrstvu, pristojnemu za pravosodje,« nadomesti z besedo »ministrstvu«.

34. člen

V 108.b členu se za petim odstavkom doda nov novi šesti odstavek, ki se glasi:

»Za vpis in izpis podatkov iz centralnega registra oporok se plača nadomestilo, katerega višina se določi v aktu iz tretjega odstavka prejšnjega člena.«.

35. člen

V 124. členu se v drugem odstavku besedilo »(prvi odstavek 115. člena) spremeni tako, da se glasi »(prvi odstavek 121. člena)«.

Za četrtim odstavkom se doda nov peti odstavek, ki se glasi:

»Če je notarju izrečena začasna prepoved opravljati notariat, zbornica nemudoma prekliče kvalificirano potrdilo za elektronski podpis in kvalificirano potrdilo za elektronski žig.«.

PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

36. člen

V Zakonu o elektronskem poslovanju in elektronskem podpisu (Uradni list RS, št. 98/04 – uradno prečiščeno besedilo, 61/06 – ZEPT, 46/14 in 121/21 – ZEISZ) se v 13. členu drugi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»(2) Določbe prejšnjega odstavka ne veljajo za:

1. zemljiškoknjižna dovolila, s katerimi se prenaša lastninska pravica na nepremičnini ali s katerimi se ustanavlja druga stvarna pravica na nepremičnini, in
2. oporočne posle.«.

Za drugim odstavkom se doda nov tretji odstavek, ki se glasi:

»(3) Ne glede na 1. točko prejšnjega odstavka, je elektronska oblika zemljiškoknjižnega dovolila enakovredna pisni obliki, če je podpis osebe, ki je izstavila zemljiškoknjižno dovolilo, notarsko overjen.«.

37. člen

Notarji, ki ob uveljavitvi tega zakona nimajo kvalificiranega potrdila za elektronski podpis in kvalificiranega potrdila za elektronski žig v skladu s predpisi, ki urejajo elektronsko identifikacijo in storitve zaupanja, si ju morajo priskrbiti v treh mesecih od uveljavitve tega zakona. Notarski pomočniki, ki ob uveljavitvi tega zakona nimajo kvalificiranega potrdila za elektronski podpis v skladu s predpisi, ki urejajo elektronsko identifikacijo in storitve zaupanja, si ga morajo priskrbiti v treh mesecih od uveljavitve tega zakona.

38. člen

Spremenjeni prvi in tretji odstavek 31. člena, spremenjeni 34. člena, spremenjeni prvi odstavek 38. člena in spremenjeni 38.a člen, novi tretji odstavek 39. člena, spremenjeni prvi odstavek 61. člena, spremenjeni prvi, drugi in četrti odstavek 64. člena, novi a64.a člen, novi peti odstavek 65. člena, spremenjeni drugi odstavek 67. člena, novi tretji odstavek 72. člena in novi drugi odstavek 83. člena zakona ter 36. člen tega zakona se začnejo uporabljati, ko so zagotovljeni tehnični pogoji za njihovo izvajanje.

Do začetka uporabe določb iz prejšnjega odstavka se uporabljajo prvi in tretji odstavek 31. člena, 34. člen, prvi odstavek 38. člena, 38.a člen, prvi odstavek 61. člena, prvi, drugi in četrti odstavek 64. člena, drugi odstavek 67. člena Zakona o notariatu (Uradni list RS, št. 2/07 – uradno prečiščeno besedilo, 33/07 – ZSReg-B, 45/08, 91/13 in 189/20 – ZFRO) in drugi odstavek 13. člena Zakona o elektronskem poslovanju in elektronskem podpisu (Uradni list RS, št. 98/04 – uradno prečiščeno besedilo, 61/06 – ZEPT, 46/14 in 121/21 – ZEISZ).

Minister ob zagotovitvi tehničnih pogojev z odredbo, ki se objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, določi datum, od katerega bo mogoče sestavljati notarske listine v elektronski obliki in overjati podpise preko neposredne varne video povezave z notarjem ter priglasiti kvalificirana potrdila za elektronski podpis in elektronski žig pooblaščenih oseb državnih organov, samoupravnih lokalnih skupnosti in nosilcev javnih pooblastil.

Notar uskladi zavarovalno pogodbo iz drugega odstavka spremenjenega 14. člena zakona s spremenjenim 14. členom zakona v 12 mesecih od uveljavitve tega zakona.

39. člen

Postopki za imenovanje notarjev, ki so se začeli pred uveljavitvijo tega zakona, se nadaljujejo in dokončajo po dosedanjih predpisih.

40. člen

Merila za ugotavljanje strokovne usposobljenosti iz spremenjenega četrtega odstavka 10.a člena zakona izda minister v enem mesecu od uveljavitve tega zakona.

Pravilnik o poslovanju notarja (Uradni list RS, št. 50/94, 28/95, 18/09 in 30/11) se uskladi s tem zakonom v šestih mesecih od uveljavitve tega zakona.

41. člen

Z dnem uveljavitve tega zakona preneha veljati Odredba o najnižji zavarovalni vsoti (Uradni list RS, št. 80/94).

42. člen

Ta zakon začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, razen novega 5.b člena zakona, ki začne veljati 1. januarja 2023.

III. OBRAZLOŽITEV

K 1. členu:

Z namenom, da se odpravi vsakršna nejasnost glede odgovornosti notarja v primeru, ko sestavlja zasebne listine, se s črtanjem drugega odstavka (»kadar opravlja zadeve iz prejšnjega odstavka, ima notar pravice in dolžnosti ter odgovarja kot odvetnik«) veljavnega 5. člena Zakona o notariatu (v nadaljnjem besedilu: ZN, Uradni list RS, št. 2/07 – uradno prečiščeno besedilo, 33/07 – ZSReg-B, 45/08, 91/13 in 189/20 – ZFRO) ob sestavi zasebnih listin pričakuje enak standard ravnanja glede skrbnosti in upoštevanja vseh varovalk zaradi varovanja strank, predvsem šibkejših, ter glede nadzora nad notarjevim ravnanjem, kot to velja pri opravljanju javne službe notariata. Pri presojanju javnega zaupanja ni mogoče ločevati delovanja notarja, kadar opravlja uradna opravila javnopravne narave ali kadar opravlja dejavnosti na podlagi pooblastila iz veljavnega 5. člena ZN. Ne nazadnje je po 9. členu ZN z notariatom nezdružljivo opravljanje odvetništva ali katerekoli plačane službe oziroma funkcije. Poglavitni namen instituta nezdružljivosti funkcij je namreč prav v preprečevanju konflikta interesov in s tem zagotavljanju tega, da bodo nosilci funkcije te izvrševali nepristransko.

Notariat je javna služba, ki jo ureja zakon. Notarji imajo javna pooblastila in so imenovani po zakonsko določenem postopku s strani ministra za pravosodje, ki ima tudi nadzorne pristojnosti nad opravljanjem dela notarjev. Dejstvo, da sestavlja v določenih primerih zasebne listine ali v omejenih primerih zastopa stranke, ne pomeni, da gre v teh primerih za zasebnopravno dejavnost, ki bi bila zunaj okvirov javnega pooblastila za javno službo. Notar glede opravljanja različnih vrst dejavnosti ni svoboden subjekt, ampak lahko izvaja samo tisto dejavnost, ki je izrecno navedena v zakonu. Notariat je zato v celoti javna služba, tudi v tistem delu, ko notar na zahtevo strank sestavlja zasebne listine ali zastopa stranke kot pooblaščenec v nepravdnih zadevah pred sodišči in v nespornih stvareh pred drugimi državnimi organi, če so zadeve v neposredni zvezi s kakšno notarsko listino, sestavljeno pri njem. Tako kot notarsko listino bo notar tudi zasebno listino na koncu lastnoročno podpisal, poleg podpisa pa odtisnil svoj pečat ali žig. S predlaganim členom se sledi tudi priporočilom Varuha človekovih pravic RS, ki je izpostavil problematiko veljavne zakonske ureditve v delu, ko notar v primeru sestavljanja zasebnih listin odgovarja kot odvetnik. Po predlagani spremembi bo notar sestavljal zasebne listine kot notar in odgovarjal kot notar. Na ta način se strankam zagotavlja večja pravna varnost, saj jim bo listino sestavila oseba, ki je vredna javnega zaupanja, in večje zaupanje, da bo ta lista dejanski odraz njihove prave volje.

K 2. členu:

Notarji so osebe javnega zaupanja, ki sestavljajo po določbah ZN javne listine o pravnih poslih, izjavah volje oziroma dejstvih, iz katerih izvirajo pravice; prevzemajo listine v hrambo, denar in vrednostne papirje pa za izročitev tretjim osebam ali državnim organom; opravljajo vse oblike alternativnega reševanja sporov; izvajajo po nalogu sodišč opravila, ki se jim lahko odstopijo po zakonu, in izvajajo druga opravila, za katera jih pooblašča zakon. Veljavni ZN poleg postopka in pogojev za imenovanje določa tudi pravila za opravljanje notarskih storitev, še posebej določa sestavine, ki so obvezne, da ima določena notarska lista dokazno moč javne listine. Veljavni zakon posebej vsebine notarjeve službene dolžnosti ne definira. Posamezne notarjeve dolžnosti so opredeljene v zakonu na več mestih, dolžnost poštenosti, vestnosti, točnosti in nepristranosti, dolžnost ohranitve tajnosti, dolžnost spoštovanja oblikovnih in vsebinskih zahtev pri listinski dejavnosti, dolžnost poučitve strank o pravnih posledicah nameravane sklenitve pravnega posla,

dolžnost ugotavljanja prave volje udeležencev pravnega posla, dolžnost preprečevanja nejasnih in dvoumnih formulacij. Nekatere dolžnosti so podrobneje opredeljene tudi v drugih predpisih, ki urejajo posamezno področje družbenega življenja, kot na primer Družinski zakonik (Uradni list RS, št. 15/17, 21/18 – ZNOrg, 22/19, 67/19 – ZMatR-C in 200/20 – ZOOMTVI), Zakon o gospodarskih družbah (v nadaljnjem besedilu: ZGD-1, Uradni list RS, št. 65/09 – uradno prečiščeno besedilo, 33/11, 91/11, 32/12, 57/12, 44/13 – odl. US, 82/13, 55/15, 15/17, 22/19 – ZPosS, 158/20 – ZIntPK-C in 18/21), Zakon o zemljiški knjigi (Uradni list RS, št. 58/03, 37/08 – ZST-1, 45/08, 28/09, 25/11, 14/15 – ZUUJFO, 69/17, 11/18 – ZIZ-L, 16/19 – ZNP-1 in 121/21), Gradbeni zakon (Uradni list RS, št. 61/17, 72/17 – popr., 65/20 in 15/21 – ZDUOP) in drugi. Ker so naloge in dolžnosti notarjev opredeljene v različni področni zakonodaji, se s predlaganim členom celovito ureja pravica notarja, da od državnih organov, organov samoupravnih lokalnih skupnosti ali nosilcev javnih pooblastil zahteva podatke oziroma pridobi potrdila, potrebna za opravljanje notarskih opravil, ki mu jih nalaga zakon. Za učinkovito opravljanje javne službe notariata, še posebej za sestavljanje elektronskih notarskih storitev, je pomembno, da lahko notar hitro in enostavno pridobi točne, ažurne in celovite podatke, potrebne za konkretno notarsko storitev.

Veljavna ureditev enajstega odstavka 10.a člena ZGD-1 že nalaga, da registrski organi, določeni s tem zakonom, in notarji po uradni dolžnosti z zahtevo v elektronski obliki v kazenski evidenci ter evidenci pravnomočnih odločb sodišč, ki ju upravlja Ministrstvo za pravosodje, v evidenci Inšpektorata Republike Slovenije za delo, evidenci Tržnega Inšpektorata Republike Slovenije in evidenci Finančne uprave Republike Slovenije preverijo, ali za vpis v sodni register ali Poslovni register Slovenije obstaja omejitev glede ustanavljanja družb in podjetnikov ter glede pridobitve statusa družbenika.

Ohranja se ureditev, kot jo določa že veljavni 5.a člen ZN, po katerem morajo državni organi, organi samoupravnih lokalnih skupnosti in nosilci javnih pooblastil notarjem na zahtevo, ne glede na določbe drugih zakonov in ne glede na obliko podatkov, brezplačno posredovati vse podatke, tudi osebne in podatke, ki predstavljajo davčno tajnost, ki so potrebni za opravljanje zakonskih notarskih storitev. Notar mora upravljavcu takšne evidence posredovati zahtevo, v kateri navede podatke in obrazloži razloge za njihovo pridobitev ter pravno podlago. Podatki oziroma dokazila o podatkih se morajo posredovati najkasneje v roku 8 dni od prejema popolne zahteve, brezplačno, razen podatkov, ki jih organi samoupravnih lokalnih skupnosti posredujejo v skladu z zakonom, ki ureja urejanje prostora. Poleg navedenega pa se s spremenjenim 5.a členom notarjem omogoča, da lahko v primerih, ko je to mogoče, do podatkov iz javnopravnih evidenc, ki jih upravljajo državni organi, tudi elektronsko dostopajo in z vpogledom v evidenco pridobijo podatke, ki jih potrebujejo za opravljanje posamične notarske storitve za določeno stranko.

Predlagana ureditev temelji na možnosti brezplačnega in hitrega elektronskega dostopa do javnopravnih evidenc (zbirk podatkov) ter pridobivanja podatkov, potrebnih za sestavo notarske listine. Določba drugega in tretjega odstavka spremenjenega 5.a člena zgolj procesno določa način elektronskega dostopa do podatkov, na podlagi zahteve in ustreznih povezovalnih znakov. Notar pridobiva le tiste podatke, ki so potrebni za opravljanje posamične notarske storitve za določeno stranko oziroma stranke, ki so vključene v to storitev. Po pridobitvi podatkov bo notar tiste podatke, ki so z zakonom predpisani kot vsebina notarske listine, vključil v notarsko listino, preostale podatke pa po opravi posamične notarske storitve izbrisal oziroma uničil.

Za pridobitev osebnih podatkov in podatkov, ki predstavljajo davčno tajnost, bo moral notar, tako kot to izhaja iz veljavnega 5.a člena ZN, pridobiti pisno privolitev stranke, na katero se podatki nanašajo. Notar bo na možnost, da lahko podatke pridobi tudi sam, moral stranko posebej

opozoriti in ji ponuditi v podpis privolitve. Na ta način se ohranja pravna varnost za stranke, katerih osebni podatki se obdelujejo, kot tudi za upravljalce zbirk osebnih podatkov. Za namene elektronskega dostopa do podatkov oziroma dokazil o podatkih iz javnopravnih evidenc, ki jih upravljajo državni organi, bo morala Notarska zbornica Slovenije skleniti dogovore o tehničnih podrobnostih z upravljavci zbirk teh podatkov.

K 3. členu

V predlaganem novem 5.b členu se v skladu s tehničnimi zmožnostmi zaradi učinkovitejšega, doslednejšega in s pravili varstva osebnih podatkov bolj skladnega pridobivanja podatkov določa možnost, da se v informacijski sistem za podporo poslovanja notarja na podlagi elektronske zahteve iz uradnih evidenc, registrov, javnih knjig ter drugih zbirk osebnih in drugih podatkov, taksativno opredeljenih v drugem do sedmem odstavku novega 5.b člena, (kot so Centralni register prebivalstva po zakonu, ki ureja centralni register prebivalstva, ter evidence izdanih osebnih dokumentov po zakonih, ki urejajo osebno izkaznico, potni list, vozniško dovoljenje, Poslovni register, po zakonu, ki ureja poslovni register, Sodni register, po zakonu, ki ureja sodni register in evidenco registriranih vozil, po zakonu, ki ureja motorna vozila) prevzemajo osebni podatki, ki so potrebni za sestavo notarskih listin. Če se namreč zahtevani podatki obdelujejo v informatizirani obliki in je zagotovljena tehnična izvedljivost elektronskega dostopa ter neposredna povezljivost informacijskega sistema za podporo poslovanja notarja s konkretno zbirko podatkov, imajo notarji po predlagani določbi pravico do neposrednega in brezplačnega elektronskega dostopa do podatkov iz taksativno navedenih evidenc. Določba, da notarji podatke lahko prevzemajo prek neposrednega elektronskega dostopa do njih, ne pomeni, da imajo organi, ki upravljajo izvirne podatkovne zbirke, obveznost vzpostaviti avtomatizirano posredovanje, pomeni zgolj, da lahko notar podatke pridobiva, če se z upravljavcem tako dogovori. Notarska zbornica Slovenije bo v imenu vseh notarjev sklepala dogovore o tehničnem izvajanju prevzemanja podatkov z upravljavci zbirk podatkov.

V osmem odstavku novega 5.b člena ZN se določa podlaga za sklenitev dogovora med Notarsko zbornico Slovenije in upravljalci zbirk podatkov iz tega člena, s katerimi se bodo dogovorili o tehničnih specifikacijah potrebnih za vzpostavitev povezave. V teh dogovorih ponudnik storitve in uporabnik sklenejo dogovor z namenom opredelitve zakonskih podlag za posredovanje podatkov, vrste podatkov, načina posredovanja podatkov, varovanja podatkov in zagotavljanja nadzora ter pregleda nad posredovanimi podatki.

Notar do podatkov iz javnopravnih evidenc iz drugega do sedmega odstavka novega 5.b člena ZN dostopa z za posamezno zbirko podatkov opredeljenimi povezovalnimi znaki, in sicer navedbo osebnega imena, datuma rojstva, enotne matične številke občana (EMŠO) osebe, katere podatke pridobiva, davčne številke ali serijske številke javne listine oziroma drugega povezovalnega znaka, ki (in če) ga omogoča posamezna zbirka podatkov. Za pravne osebe, podružnice tujih in domačih podjetij ter samostojnih podjetnikov posameznikov in vseh ostalih fizičnih oseb, ki opravljajo dejavnost, notar do podatkov dostopa z navedbo matične ali davčne številke za pravne osebe oziroma EMŠO ali davčne številke za fizične osebe. Prav tako se določa, katere podatke lahko notar za stranke oziroma druge udeležence, ki so potrebni za opravo posamične notarsko storitev, pridobi iz posamezne zbirke podatkov.

Ker so naloge in dolžnosti notarjev opredeljene v različni področni zakonodaji, seznam zbirk podatkov iz novega 5.b člena, s katerimi se lahko povezuje informacijski sistem za podporo poslovanja notarja, ni omejen izključno na našete zbirke podatkov, temveč se določa možnost dostopa do podatkov preko neposredne povezave informacijskega sistema za podporo

poslovanja notarja tudi z drugimi zbirkami podatkov, če bo za to določena pravna podlaga v drugih predpisih.

K 4. členu:

Predlaga se redakcijski popravek v poimenovanju državnega pravobranilstva. Z uveljavitvijo Zakona o državnem odvetništvu je bilo ustanovljeno Državno odvetništvo Republike Slovenije, ki je prevzelo vse pristojnosti Državnega pravobranilstva Republike Slovenije, zato se v 8. členu ZN popravlja besedilo, ki se nanaša na izraz državno pravobranilstvo.

K 5. členu

Predlagana nova določba 8.a člena dopolnjuje postopek imenovanja notarja, saj omogoča ministrstvu, da preveri, ali prijavljeni kandidati izpolnjujejo pogoje iz prvega odstavka 8. člena ZN. S predlagano določbo se z namenom zagotovitve objektivnega in transparentnega postopka ter potrebnih vzvodov za ugotavljanje izpolnitve pogoja vreden javnega zaupanja omogoča, da si ministrstvo za prijavljene kandidate pridobi podatke o pravnomočno izrečenih disciplinskih sankcijah in podatke o ocenah in priznanjih, in sicer iz osebne evidence in osebne spisa kandidata, ki je že opravljal službo ali delo na državnem tožilstvu, sodišču ali državnem odvetništvu, ter za kandidata, ki je opravljal poklic odvetnika, odvetniškega kandidata, notarja, notarskega pomočnika, notarskega pripravnika, oziroma za kandidata, ki je bil javni uslužbenec, iz evidenc, ki se vodijo pri pristojnih organih.

Če podatkov ministrstvo ne bo moglo samo pridobiti, bo zaprosilo kandidata, da jih predloži najpozneje v 15 dneh od prejema poziva ministrstva.

K 6. členu:

S prvim in drugim odstavkom se predlagata redakcijska popravka okrajšave izraza »minister, pristojen za pravosodje« in izraza »ministrstvo, pristojno za pravosodje (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo)«. S spremembo devetega odstavka pa se določba usklajuje s sistemsko določbo 13.a člena Zakona o sodiščih, ki določa prednostno obravnavo zadev, določenih z zakonom.

K 7. členu:

S prvim odstavkom se predlaga redakcijski popravek, saj je zaradi okrajšave izraza minister, pristojen za pravosodje v spremenjenem prvem odstavku 10. člena treba ustrezno popraviti tudi ta člen.

Ker je Vrhovno sodišče RS, v sodbi I U1272/2021-42 z dne 28.12.2021 ugotovilo odsotnost vnaprej opredeljenih, na predpisu temelječih, objektivnih meril za ugotavljanje strokovne usposobljenosti, ki jih mora vsakokratna komisija upoštevati v izbirnem postopku imenovanja notarjev, se s spremembo četrtega odstavka sledi odločitvi Vrhovnega sodišča RS, ter določa pravna podlaga za izdajo objektivnih meril izbire, ki bodo pri preverjanju strokovne usposobljenosti pomenila orodje za poenoten način vrednotenja rezultatov kandidatov za notarja, ter tako vsem zagotovila dostopnost do prostih notarskih mest pod enakimi pogoji.

K 8. členu:

Notarji po veljavni ureditvi zavarujejo riziko, ki izvira iz njihovega poslovanja z individualnimi zavarovalnimi pogodbami. Zavarovalnica jamči za škodo, za katero je notar odgovoren strankam po obligacijskih predpisih (gre za zahteve, ki izvirajo iz strokovne napake ali opustitve dolžnega ravnanja) in jih oškodovanci uveljavljajo v času trajanja zavarovanja, ki se letno obnavlja.

Zavarovanje poklicne odgovornosti krije škodo iz morebitnih civilnopravnih odškodninskih zahtevkov zaradi strokovne napake. Pri tem se za strokovno napako šteje napaka, nastala pri opravljanju poklicne dejavnosti, kot tudi opustitev dejanja, ki se po zakonu oziroma pravilih stroke (skrbnost dobrega strokovnjaka) šteje za potrebno dejanje v konkretnem primeru oziroma v določenih okoliščinah. Pri večini zavarovanj poklicne odgovornosti velja, da zavarovalni primer ne nastane s strokovno napako, ampak v trenutku vložitve odškodninskega zahtevka proti zavarovancu ali zavarovalnici.

Po veljavni ureditvi 14. člena ZN mora notar skleniti zavarovalno pogodbo za škodo, za katero je odgovoren strankam po obligacijskih predpisih. Po uveljavljeni praksi zavarovalnice sklepajo zavarovanje poklicne odgovornosti za čas veljavnosti zavarovalne pogodbe. Strankam je tako onemogočeno uveljavljanje odškodninskega zahtevka proti zavarovalnici po prenehanju zavarovalne pogodbe, razen če to v zavarovalni polici ni posebej dogovorjeno in je plačana posebna dodatna premija za podaljšanje zavarovalnega kritja, vse do nastopa zastaranja. Glede na navedeno je potrebno v vsakem konkretnem primeru nastanka škode izhajati iz splošnih pogojev zavarovalne pogodbe, ki jo je imel notar sklenjeno z zavarovalnico.

Odgovornost notarja za škodo se po ZN presoja po pravilih splošne odškodninske odgovornosti. Za nastanek odškodninske odgovornosti morajo biti sočasno izpolnjene naslednje štiri predpostavke: nedopustno ravnanje (storitev ali opustitev), vzročna zveza med tem ravnanjem in škodo, odgovornost in nastanek premoženjske oziroma nepremoženjske škode. Pri čemer je dokazno breme glede protipravnega ravnanja, vzročne zveze in nastale škode na tožniku. ZN vsebuje v drugem odstavku 6. člena posebno določbo o odškodninski odgovornosti, in sicer določa, da notar odgovarja stranki za škodo, povzročeno s kršitvijo dolžnosti ali pooblastil, določenih s tem zakonom. Gre za deliktno (nepogodbeno) odgovornost za pošteno, vestno opravljanje izključno notarskih dolžnosti, v skladu z določili zakona (na primer dolžnost poštenosti, vestnosti, točnosti in nepristranosti, dolžnost ohranitve tajnosti, dolžnost spoštovanja oblikovnih in vsebinskih zahtev pri listinski dejavnosti, dolžnost poučitve strank o pravnih posledicah nameravane sklenitve pravnega posla, dolžnost ugotavljanja prave volje udeležencev pravnega posla, dolžnost preprečevanja nejasnih in dvoumnih formulacij). Notarska službena dolžnost je opredeljena z zakoni in drugimi podzakonskimi predpisi, še posebej pa se vsebina službene dolžnosti, ki se med drugim nanaša tudi na način poslovanja notarja, razvija v notarskih pisarnah.

Splošni predpis, ki ureja povračilo škode, je Obligacijski zakonik (v nadaljnjem besedilu: OZ). Obveznost povračila škode po 131. člen OZ nastane že s tem, ko je škoda nastala. Tako je odgovornost (tudi notarja) vezana na trenutek nastanka škode. Zgoraj navedena uveljavljena praksa zavarovalnic otežuje položaj oškodovancev in zavarovanca poklicne odgovornosti (notarja), saj škode, ki nastane po prenehanju zavarovanja, zavarovalnica ne krije več, čeprav je notar po obligacijskih predpisih odgovoren za škodo tudi po prenehanju opravljanja notariata, torej po prenehanju zavarovalne pogodbe. Notar kljub upokojitvi še vedno odgovarja, četudi je oškodovanec za škodo zvedel npr. po petih letih od notarjeve napake ali morda po desetih letih od upokojitve notarja, s tem da zavarovalnica te škode ne krije več.

Glede na navedeno je kljub normativno določenemu obveznemu zavarovanju notarske poklicne odgovornosti, upošteva je uveljavljeno prakso zavarovalnic, v primerjavi z odgovornostjo notarja za škodo, povzročeno s kršitvijo dolžnosti ali pooblastil, določenih z ZN, jamčevanje zavarovalnic za škodo, ki utegne nastati kot posledica notarjeve strokovne napake, neustrezno. Zaradi navedenega se s predlagano novelo določa obveznost zavarovalnic, da zavarovalne pogodbe za zavarovanje notarske poklicne odgovornosti uskladijo tako, da bo zavarovanje krilo ne le škodo, ki nastane v času trajanja zavarovanja oziroma zavarovalne pogodbe, pač pa skladno z zakonsko določeno odgovornostjo notarja tudi po prenehanju zavarovanja, tako kot to določajo pravila za zastaranje odškodninskih terjatev za povzročeno škodo po obligacijskih predpisih.

Kljub normativno določenemu obveznemu zavarovanju notarske poklicne odgovornosti veljavna ureditev ne določa vsebine takega zavarovanja. Izhajajoč iz uveljavljene prakse zavarovalnic, v primerjavi z odgovornostjo notarja za škodo, povzročeno s kršitvijo dolžnosti ali pooblastil, določenih z ZN, je jamčevanje zavarovalnic za škodo, ki utegne nastati kot posledica notarjeve strokovne napake, neskladno z dejansko odgovornostjo notarja, od katerega se zahteva ravnanje z večjo skrbnostjo, po pravilih stroke in po običajih – skrbnost dobrega strokovnjaka, t.i. profesionalna skrbnost. Prav tako pa takšno jamčevanje ni v skladu s ciljem in namenom obveznega zavarovanja poklicne odgovornosti, ki je v prvi vrsti zagotovitev varstva oškodovancev, saj po uveljavljeni praksi zavarovalnic le-ta izgubi svoj zahtevek proti zavarovalnici, če notar kot povzročitelj škode po škodnem dogodku preneha opravljati dejavnost.

Zaradi navedenega se torej s predlagano novelo določa obveznost zavarovalnic, da zavarovalne pogodbe za obvezno zavarovanje notarske poklicne odgovornosti uskladijo tako, da bo zavarovanje krilo ne le škodo, ki nastane v času trajanja zavarovanja oziroma zavarovalne pogodbe, pač pa skladno z zakonsko določeno odgovornostjo notarja tudi po prenehanju zavarovanja, tako kot to določajo pravila za zastaranje odškodninskih terjatev za povzročeno škodo po obligacijskih predpisih.

S predlagano spremembo 14. člena ZN bo zavarovanje krilo škodo zaradi strokovne napake notarja, nastale v času trajanja zavarovanja, če je odškodninski zahtevek vložen v času trajanja zavarovanja oziroma najkasneje v roku petih let, odkar je škoda nastala. Na ta način se izboljšuje varstvo interesov in koristi uporabnikov notarskih storitev tudi po tem, ko bo notar prenehal z opravljanjem notarske službe. Spremembo veljavne določbe terjajo tudi tisti primeri, ko je notar skladno z zakonom že razrešen opravljanja notariata, ni pa še povrnjena škoda, za katero je strankam odgovoren po obligacijskih predpisih in bi tako lahko stranke ostale brez ustreznega poplčila svoje škode. Ker so notarji osebe javnega zaupanja z javnimi pooblastili, ki službo opravljajo s profesionalno skrbnostjo, posledice njihovih strokovnih napak pa običajno nastanejo kasneje in ne ob opravi notarske storitve, predlagatelj meni, da obvezno zavarovanje notarske poklicne odgovornosti mora zaobseči varstvo strank tudi po prenehanju opravljanja notariata, saj imajo lahko njihova opravila za stranke dolgoročne negativne pravne posledice. Predlagatelj želi zavarovati stranke za škodo, za katero je v času opravljanja notarske dejavnosti odgovoren notar, pa se ta izkaže kasneje, ko je ta že prenehal opravljati notariat, in sicer do izteka zastaralnega roka po splošnih obligacijskih predpisih.

Podobno se tudi na področju zavarovanja odgovornosti odvetnika že pripravljajo zakonske rešitve o uveljavljanja zahtevkov proti zavarovalnicam, ki zavarujejo poklicno odgovornost odvetnikov. S časovno omejitvijo uveljavljanja odškodninskih zahtevkov na čas trajanja zavarovalne pogodbe, kot je trenutno v veljavi, so namreč stranke postavljene v neenak položaj glede na časovni trenutek uveljavljanja zahtevka.

Prav tako pomembna novost, ki zagotavlja nemoteno sklepanje zavarovanj poklicne odgovornosti, je kontrahirna dolžnost zavarovalnic pri sklepanju zavarovanj iz tega naslova. Iz pretekle prakse zavarovanj pri odvetnikih izhaja, da so se zavarovalnice velikokrat izmikale sklepanju zavarovalnih pogodb, katerih predmet je bilo zavarovanje poklicne odgovornosti, za čas po prenehanju opravljanja funkcije, zato se želi predlagatelj takšni praksi pri notarjih v bodoče izogniti.

S spremembo 14. člena ZN se torej natančneje ureja obvezno zavarovanje poklicne odgovornosti notarjev pri opravljanju notarske dejavnosti in določa najnižjo zavarovalno vsoto. Po veljavni ureditvi je z Odredbo o najnižji zavarovalni vsoti (Uradni list RS, št. 80/94) določena obveznost, po kateri morajo notarji skleniti zavarovalno pogodbo za škodo, za katero so odgovorni strankam po obligacijskih predpisih, za zavarovalno vsoto, ki ne sme biti nižja od 8.000.000 tolarjev. V skladu s pravili preračunavanja po centralnem tečaju na dan 1. marca 2006 (1 € = 239,640 SIT) je znašala višina preračunane najnižje zavarovalne vsote 33.383 evrov. Gospodarska rast in rast življenjskih stroškov ter cen nepremičnin v Republiki Sloveniji od leta 1994 naprej je ključni pokazatelj, da se mora prilagoditi tudi višina najnižje zavarovalne vsote. Pri izračunu stopnje rasti indeksa cen življenjskih potrebščin v obdobju od začetka decembra 1994 do konca decembra 2021 je znašala inflacija 182,4 odstotke. Navedeno pomeni, da bi se morala višina zavarovalne vsote zvišati skoraj za 200 odstotkov glede na trenutno vrednost. Ker pa notarji opravljajo javno službo in imajo njihove listine dokazno moč javne listine in pomembno vlogo v pravnem prometu, kar ima lahko v primeru strokovne napake škodljive in nepopravljive posledice za stranke, predlagatelj meni, da je upravičeno določiti, višjo zavarovalno vsoto, in sicer najmanj 250.000 evrov.

Notarji kot osebe javnega zaupanja bodo morali Notarski zbornici Slovenije, kot svojemu stanovskemu združenju, ki zastopa njihove interese, vsako leto oziroma ob vsaki spremembi posredovati dokazila o obstoju in spremembah zavarovalne police, saj bodo stranke le na ta način lahko čim hitreje prišle do želenih in točnih informacij, s čimer se omogoča optimalno varstvo njihovih pravic.

K 9. členu

S predlagano določbo se veljavni 15. člen ZN v svojem bistvu ne spreminja, dopolnjuje se zgolj v delu, ki je posledica uvedbe elektronskega poslovanja oziroma sklepanja notarskih listin na daljavo. Pred svečano prisego si bo moral notar priskrbeti pečat in žig ter si v skladu s predpisi, ki urejajo elektronsko identifikacijo in storitve zaupanja, pribaviti kvalificirano potrdilo za elektronski podpis in kvalificirano potrdilo za elektronski žig ter skleniti obvezno zavarovanje poklicne odgovornosti.

Zahtevo za izstavitev kvalificiranega potrdila za elektronski podpis in kvalificiranega potrdila za elektronski žig bo notar predložil Notarski zbornici Slovenije, ki jo bo posredovala izbranemu ponudniku kvalificiranih storitev zaupanja. Poleg notarja bo po predlagani noveli tudi notarski pomočnik upravičen do kvalificiranega potrdila za elektronski podpis, saj lahko po veljavnem 102. členu ZN namesto notarja, pri katerem je zaposlen, opravlja vse posle notarja, ne sme pa sestavljati notarskih zapisov in notarskih zapisnikov iz 69. člena tega zakona. Listine podpisuje z imenom in dostavkom "notarski pomočnik", samostojno za overitve po 61., 62. in 64. členu veljavnega zakona, v ostalih primerih pa mora listino potrditi tudi notar s svojim podpisom, da je listino pregledal. Notarska zbornica Slovenije bo vodila evidenco izdanih kvalificiranih potrdil notarjem in notarskim pomočnikom.

S spremenjenim 15. členom ZN se uporaba kvalificiranega potrdila za elektronski podpis in kvalificiranega potrdila za elektronski žig, enako kot to velja za pečat in žig notarja, omejuje samo na dejanja, ki jih je notar opravil med poslovanjem.

V delu, ki se nanaša na vsebino pečata in žiga notarja ter overitve njegovega fizičnega podpisa, predlagana določba ohranja ureditev veljavnega 15. člena nespremenjeno. Tako bo odtis pečata in žiga ter notarjev fizični podpis overil predsednik okrožnega sodišča, na območju katerega ima notar sedež. Overjena odtisa pečata in žiga ter overjeni notarjev podpis se bo po ustaljeni praksi deponiral pri Notarski zbornici Slovenije.

Enako kot to ureja že veljavna ureditev, se z namenom, da se zagotovi pravna varnost ter enotnost poslovanja, bo Notarska zbornica Slovenije v soglasju z ministrom in predstojnikom organa, pristojnega za elektronsko identifikacijo in storitve zaupanja, izmed ponudnikov kvalificiranih storitev zaupanja, ki izdajajo kvalificirana potrdila za elektronski podpis in elektronski žig, določila seznam ponudnikov, ki ta potrdila izdajajo notarjem. Evidenco izdanih kvalificiranih potrdil za notarje in notarske pomočnike bo vodila Notarska zbornica Slovenije.

K 10. členu

S prvim odstavkom se predlaga redakcijski popravek, saj je zaradi okrajšave izraza minister, pristojen za pravosodje v spremenjenem prvem odstavku 10. člena treba ustrezno popraviti tudi ta člen.

S spremembo sedmega odstavka se določba usklajuje s sistemsko določbo 13.a člena Zakona o sodiščih, ki določa prednostno obravnavo zadev, določenih z zakonom.

K 11. členu:

V zbimem členu se predlaga redakcijski popravek posameznih členov, saj je zaradi okrajšave izraza »minister, pristojen za pravosodje« v spremenjenem prvem odstavku 10. člena treba ustrezno popraviti celotno besedilo zakona.

K 12. členu

Veljavni 28. člen ZN glede ravnanja v primeru izgube oziroma spremembe vsebine pečata in žiga notarja ostaja nespremenjen. Določba se dopolnjuje zgolj v delu, ki je posledica spremembe zaradi uvedbe elektronskega poslovanja oziroma sklepanja notarskih listin na daljavo. Po predlagani spremembi bo moral notar poleg pečata in žiga skrbno varovati pred dostopnostjo tretjim osebam tudi kvalificirano potrdilo za elektronski podpis in kvalificirano potrdilo za elektronski žig iz 15. člena ZN ter o odtujitvi ali izgubi brez odlašanja obvestiti Notarsko zbornico Slovenije. Novi žig, ki se mora po obliki razlikovati od prejšnjih, lahko notar uporablja potem, ko pri predsedniku okrožnega sodišča overi odtis novega žiga. Enako velja tudi, če je treba spremeniti vsebino žiga zaradi spremembe notarjevega imena ali sedeža. Če se odtujen ali izgubljen žig najde ali se pri uporabi tako poškoduje, da ni več uporaben, ga mora notar predati zbornici, ki ga komisijsko uniči. Če notar spremeni podpis, ga sme uporabljati šele potem, ko je predsednik okrožnega sodišča overjen nov notarjev podpis deponiral po tretjem odstavku 15. člena ZN. Z namenom, da se onemogoči uporaba kvalificiranega potrdila za elektronski podpis notarja osebam, ki niso njegovi imetniki, se izrecno določa, da lahko kvalificirano potrdilo za elektronski podpis uporablja samo notar.

Novost, ki se s predlagano določbo določa, je ravnanje notarja v primeru, da kvalificirano potrdilo za elektronski podpis ali kvalificirano potrdilo za elektronski žig uniči, izgubi, ga pogreša ali mu je odtujeno. V tem primeru mora notar nemudoma obvestiti Notarsko zbornico Slovenije in kvalificirani potrdili preklicati ter preko Notarske zbornice Slovenije zahtevati izdajo novih kvalificiranih potrdil za elektronski podpis in elektronski žig. Enako ravna tudi v primeru spremembe notarjevega imena.

Ponudniki digitalnih potrdil določajo veljavnost potrdila za 5 let. Vsak notar mora ves čas paziti na veljavnost kvalificiranega potrdila za elektronski podpis in v obdobju dveh mesecev pred iztekom njegove veljavnosti Notarski zbornici Slovenije predložiti zahtevo za izdajo novega kvalificiranega potrdila za elektronski podpis.

K 13. členu

S predlagano določbo se določa, da so notarske listine lahko sestavljene v fizični ali elektronski obliki, vpričo notarja ob fizični prisotnosti strank in drugih udeležencev ali preko neposredne varne video povezave z notarjem. Zaradi varnosti pravnega prometa bo vsak zapis notarske listine v elektronski obliki notar potrdil s svojim kvalificiranim elektronskim podpisom in kvalificiranim elektronskim žigom ter ga opremil s kvalificiranim elektronskim časovnim žigom. Takšno zavarovanje notarske listine zagotavlja nespremenljivost, verodostojnost in zanesljivost podatkov, ki se v njej nahajajo, ter izpričuje dejstvo, da je listino sestavil in podpisal notar in čas nastanka listine. S kvalificiranim elektronskim časovnim žigom se dodatno zagotavlja, da je bila notarska listina podpisana z veljavnim digitalnim potrdilom notarja v določenem časovnem trenutku, in sicer tako da se povežejo datum in čas podpisa ter podatki v elektronski obliki na kriptografsko varen način.

Oblika zapisa notarske listine mora zagotavljati ohranitev nespremenljive vsebine podatkov in vse druge pogoje za varno in dolgoročno hrambo podatkov v digitalni obliki, kot jih določajo predpisi o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva ter arhivih. Po določbah 26., 28. in 29. člena Zakona o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva ter arhivih (Uradni list RS, št. 30/06 in 51/14) mora varna hramba izvirnega dokumentarnega gradiva v digitalni obliki ves čas trajanja hrambe omogočati:

- ☐ dostopnost izvirnega gradiva, kar pomeni varovanje pred izgubo in stalno zagotavljanje dostopa zgolj pooblaščenim uporabnikom ves čas trajanja hrambe;
- ☐ uporabnost, kar pomeni zmožnost reprodukcije in primernost reprodukcije za uporabo ves čas trajanja hrambe;
- ☐ celovitost, kar obsega nespremenljivost in neokrnjenost reprodukcije vsebine glede na vsebino izvirnega gradiva.

Dokumentarno gradivo se dolgoročno hrani v digitalni obliki zapisa in na nosilcu zapisa za dolgoročno hrambo, s čimer se zagotavlja dolgoročna ohranitev vsebine dokumentarnega gradiva. Za digitalno obliko zapisa šteje takšna oblika, ki zagotavlja ohranitev vsebine gradiva in vse druge pogoje hrambe gradiva v digitalni obliki, in sicer več kot pet let, ter omogoča po tem obdobju pretvorbo v novo digitalno obliko zapisa, ki bo takrat izpolnjevala pogoje varne hrambe gradiva.

K 14. členu

34. člen veljavnega zakona določa pravilo, po katerem se v notarski listini nič ne sme izbrisati. Če se del besedila prečrta, mora prečrtani del ostati čitljiv, sprememba, dopolnitev oziroma popravek pa dodan na koncu listine v fizični obliki. Nedvomno mora biti označen tisti del besedila listine v fizični obliki, na katerega se sprememba ali dostavek nanaša. Če se del besedila črta, morata biti prav tako na koncu listine označeno mesto in obseg besedila, ki je bilo črtano. V tem primeru se torej ne postopa po sedmem odstavku 43. člena ZN, ki ureja postopek kasnejših dopolnitev, poprav ali sprememb notarskega zapisa z drugim notarskim zapisom. V skladu z veljavno določbo sme notar kadarkoli popraviti napake v imenih in številkah ter druge očitne pisne in računske pomote v notarski listini na način, določen v drugem odstavku 34. člena veljavnega zakona, vse druge spremembe notarske listine se smejo popraviti le z novo notarsko listino. Tudi sodna praksa tovrsten način odprave napak dopušča. Odprava očitnih napak je dovoljena tudi sodišču (glej 328. člen Zakona o pravdnem postopku Uradni list RS, št. 73/07 – uradno prečiščeno besedilo, 45/08 – ZArbit, 45/08, 111/08 – odl. US, 57/09 – odl. US, 12/10 – odl. US, 50/10 – odl. US, 107/10 – odl. US, 75/12 – odl. US, 40/13 – odl. US, 92/13 – odl. US, 10/14 – odl. US, 48/15 – odl. US, 6/17 – odl. US, 10/17, 16/19 – ZNP-1 in 70/19 – odl. US).

S popravo očitne pisne napake se vsebina listine ne spreminja oziroma se v vsebino listine ne posega, temveč se le odpravlja pisna napaka, zato očitne pomote ni treba popraviti v prisotnosti strank notarskega zapisa. Ker veljavna ureditev določa pravilo odprave napak zgolj v fizični listini, se s predlagano določbo določa pravilo za morebitne spremembe in dopolnitve listine ter odprave napak v listini v elektronski obliki.

Notar spremembe in dopolnitve ter popravke napak v imenih in številkah ter druge očitne pisne in računske pomote ter pomanjkljivosti glede oblike v izvorni elektronski listini te opravi z izdajo nove listine v elektronski obliki, ki bo vsebovala vsebino izvirne listine v elektronski obliki in nedvoumni zapis o tem, kateri del besedila izvirne listine se spreminja, dopolnjuje ali popravlja. V tej novi listini, ki bo morala biti povezana z izvirno listino v elektronski obliki na način, ki onemogoča njuno ločevanje, morata biti označena tudi mesto in obseg besedila, ki se spreminja, dodaja ali popravlja.

K 15. členu

Predlagana določba je redakcijske narave in je povezana s spremembo 5. člena ZN, s katero se odgovornost notarja, ko sestavlja zasebne listine, izenači z odgovornostjo, ki jo ima notar pri izpolnjevanju svojih zakonskih pristojnosti javnopravne narave. Enako kot bo notar notarsko listino v fizični ali elektronski obliki podpisal in opremil s svojim pečatom ali žigom, bo ravnal tudi pri sestavljanju zasebne listine in za njeno sestavo tudi odgovarjal kot notar.

K 16. členu

Z namenom, da se tudi notarska listina v elektronski obliki šteje za javno listino, se s predlagano določbo poenotijo obligatorne zahteve, ki jih 38. člen veljavnega zakona določa za notarsko listino v fizični obliki. Pravni učinek javne listine bo notarska listina, sestavljena v elektronski obliki, dobila šele s kvalificiranim elektronskim podpisom notarja, ki je listino sestavil, njegovim kvalificiranim elektronskim žigom in z digitalnim zapisom časovnega žiga, ki zagotavlja podpis dokumenta z veljavnim digitalnim potrdilom v določenem časovnem trenutku, in sicer tako da povezuje datum in čas podpisa ter podatke v elektronski obliki na kriptografsko varen način (kvalificirani elektronski časovni žig).

K 17. členu

S predlagano določbo 38.a člena se določa pravilo sestavljanja notarskih listin v elektronski obliki ter pogoji, pod katerimi se bodo tako sestavljene notarske listine štele za izenačene z notarskimi listinami v fizični obliki, in za katere se šteje, da so javne listine, če so bile upoštevane pri njihovem sestavljanju oziroma odpravljanju vse bistvene formalnosti, določene v veljavnem zakonu.

S predlagano določbo so poleg ostalih formalnosti, ki jih veljavni zakon določa za sestavo notarskih listin v fizični obliki, določene specifične formalnosti za sestavljanje notarskih listin v elektronski obliki:

- kvalificirani elektronski podpis strank in drugih udeležencev ter prič na daljavo ali ob fizični prisotnosti vpričo notarja,
- neposredna varna video povezava z notarjem,
- preverjanje veljavnosti kvalificiranih elektronskih podpisov,
- kvalificirani elektronski podpis notarja in njegov kvalificirani elektronski žig ter kvalificirani elektronski časovni žig.

Odtis kvalificiranega elektronskega podpisa notarja na notarski listini v elektronski obliki mora vsebovati ime in priimek notarja, naziv notar ali notarka, ime kraja, v katerem ima notar sedež, ter posnetek lastnoročnega podpisa notarja (faksimile podpisa). Kvalificiran elektronski žig vsebuje grb Republike Slovenije.

Notarska listina v elektronski obliki bo morala vselej vsebovati način preverjanja veljavnosti elektronskih podpisov oseb, ki sodelujejo pri notarski storitvi, pri čemer mora elektronski podpis ustrezati zahtevam Uredbe (EU) št. 910/2014 o elektronski identifikaciji in storitvah zaupanja za elektronske transakcije na notranjem trgu in o razveljavitvi Direktive 1999/93/ES (uredba eIDAS).

Po digitalizacijski direktivi, ki določa pravila za spletno ustanovitev kapitalskih družb (d.o.o., d.d. in k.d.d.) in podružnic tujih podjetij ter elektronsko vlaganje sprememb podatkov in dokumentov v sodni register, morajo države članice iz razlogov iz razlogov javnega interesa, namenjene (1) preprečevanju morebitnih zlorab ali sprememb identitete (13.b člen) ter (2) spoštovanju pravil o pravni in poslovni sposobnosti in pooblastilih vlagateljev za zastopanje družbe (13.g člen) sprejeti ukrepe, ki omogočajo kateremu koli organu, osebi ali telesu, pooblaščenem za obravnavanje vseh vidikov ustanovitve družb, da zahteva osebno zglasitev vlagatelja. Osebna zglasitev vlagatelja se lahko zahteva samo primeroma, za vsak primer posebej, kadar obstajajo razlogi za sum ponaredbe identitete (13.b člen) ali sum, da se niso spoštovala pravila o pravni in poslovni sposobnosti in pooblastilih vlagateljev za zastopanje družbe (13.g člen).

V Sloveniji imajo notarji ključno vlogo pri vrsti opravil, ki so potrebna za vložitev popolne vloge za vpis družbe in podružnice v (sodni) register. Digitalizacijska direktiva ta opravila postavlja v spletno okolje, hkrati pa ob zavedanju izzivov spletnega poslovanja določa nekatere varovalke, ki so namenjene preprečevanju morebitnih zlorab. Takšni sta določbi četrtega odstavka 13.b in osmega odstavka 13.g člena digitalizacijske direktive, na kateri se sklicujeta tudi prvi odstavek 28.a člena in prvi odstavek 28.b člena digitalizacijske direktive, ki urejata spletno registracijo ter vpis dokumentov in informacij za podružnice tujih podjetij.

Rešitev, ki jo določa peti odstavek spremenjenega 38.a člena ZN omogoča, da bo notar v primeru suma v resničnost podatkov videoelektronske identifikacije strank oziroma drugih udeležencev notarske storitve, pravne in poslovne sposobnosti ter pooblastil za zastopanje te podatke preveril ob fizični prisotnosti, nato pa bo postopek sestave notarske listine v elektronski obliki nadaljeval

preko neposredne varne video povezave. Gre za varovalko, ki ni le odraz določb digitalizacijske direktive, pač pa je namenjena širšemu preprečevanju morebitnih zlorab pri preverjanju podatkov v postopkih sestave notarskih listin v elektronski obliki preko varne video povezave z notarjem.

K 18. členu

Z novim 38.b členom se določa, da bo s programsko opremo, ki bo omogočala celovito elektronsko poslovanje notarjev, upravljala Notarska zbornica Slovenije. Minister, pristojen za pravosodje bo v Pravilniku o poslovanju notarja predpisal podrobnejša pravila o tehničnih zahtevah, ki jih bo moral izpolnjevati informacijski sistem za podporo poslovanja notarja in video-komunikacijski sistem za sestavo notarskih listin na daljavo z možnostjo elektronske identifikacije.

Gre za pravila, ki bodo določala način sestavljanja notarskih listin v elektronski obliki in obsegala potrebna opravila in dejanja za opravo uspešne digitalne notarske storitve, to je od izbire notarja in željene notarske storitve do registracije v aplikaciji »Digitalne notarske storitve«, z vnosom zahtevanih podatkov za opravo notarske storitve in izpolnitvijo vnaprej pripravljenih obrazcev, za pregled in preverjanje po Zakonu o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma (ZPPDFT-1, Uradni list RS, št. 68/16 - 2/21), ter protokola izvedbe videokonference.

K 19. členu

S predlagano dopolnitvijo 39. člena veljavnega zakona se sledi rešitvam, ki jih za namene ugotavljanja identitete uporabnika elektronskih storitev organov državne uprave vsebuje Zakon o elektronski identifikaciji in storitvah zaupanja (Uradni list RS, št. 121/21), ter vsebinsko uresničujejo načela, ki sicer izhajajo že iz uredbe eIDAS, in sicer načela objektivnosti, nediskriminacije, preglednosti in sorazmernosti.

Po veljavni ureditvi 39. člena mora notar, preden začne sestavljati notarsko listino, ugotoviti osebno istovetnost strank in drugih udeležencev. Osebno istovetnost pri sestavljanju listine v fizični obliki ugotavlja na podlagi uradnih dokumentov, oziroma če to ni mogoče, na kakršenkoli drug način, po katerem je istovetnost udeleženca mogoče nedvomno izkazati. To sta dva osebna dokumenta, ki vsebujeta sliko, na podlagi katere se lahko nedvomno ugotovi istovetnost osebe, ki sklepa pravni posel. Iz razlogov pravne varnosti se zaradi sestavljanja notarskih listin na daljavo normativna določba o ugotavljanju istovetnosti dopolnjuje z določbo, ki določa način ugotavljanja istovetnosti strank pri sestavljanju notarskih listin na daljavo preko varne video povezave z notarjem.

Ker se pri sestavljanju notarskih listin na daljavo v elektronski obliki istovetnosti strank in drugih fizičnih udeležencev civilnopravnega razmerja ne da ugotoviti zgolj na podlagi kvalificiranega potrdila za elektronski podpis, se s spremembo zakona predlaga, da se pri sestavi notarske listine na daljavo v elektronski obliki istovetnost ugotavlja in preveri z uporabo videoelektronske identifikacije, če oseba ni fizično prisotna pri notarju in je dopolnila 18 let. Ob tako izpolnjenih pogojih ima notar na izbiro možnost, da istovetnost fizične osebe ugotovi na podlagi veljavne javne listine, ki je opremljena z biometrično fotografijo, pri čemer se istovetnost osebe dodatno preveri na način, da se:

- primerja njena podoba obraza, pridobljena na varen in zanesljiv način z uporabo informacijskih tehnologij v času preverjanja istovetnosti, s podobo obraza osebe, shranjeno kot biometrični podatek na veljavni javni listini, ki jo je oseba pridobila na podlagi identifikacije, izvedene s fizično prisotnostjo, ter s preverjanjem pristnosti in veljavnosti javne listine v javni evidenci izdajatelja, ali

- z vpogledom v javno evidenco izdajatelja javne listine primerja njena podoba obraza, pridobljena na varen in zanesljiv način z uporabo informacijskih tehnologij v času preverjanja istovetnosti, s podobo obraza fizične osebe, shranjeno kot biometrični podatek v javni evidenci izdajatelja javne listine, ter s preverjanjem pristnosti in veljavnosti javne listine v javni evidenci izdajatelja, ali

- primerja njena podoba obraza, pridobljena na varen in zanesljiv način z uporabo informacijskih tehnologij v času preverjanja istovetnosti, z biometrično fotografijo na veljavni javni listini, ter s preverjanjem pristnosti in veljavnosti javne listine v javni evidenci izdajatelja, pod pogojem če oseba svojo identiteto izkaže s sredstvom elektronske identifikacije visoke ravni zanesljivosti.

Z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o osebni izkaznici (Uradni list, št. 41/21) bo nova osebna izkaznica državljanu omogočala elektronsko identifikacijo in avtentikacijo za dostop do elektronskih storitev ter kvalificirano potrdilo za elektronsko podpisovanje in čezmejno poslovanje. Uporabniki elektronskih storitev bodo imeli na novi osebni izkaznici vse potrebno za svojo identifikacijo v fizičnem in elektronskem pravnem prometu, lahko jo bodo uporabljali tudi za elektronsko podpisovanje. Do kvalificiranega potrdila za elektronski podpis na osebni izkaznici bo moč dostopati prek NFC-čitalca ali podobne rešitve.

Istovetnost fizične osebe bo notar lahko ugotovil na podlagi veljavne javne listine, ki je opremljena z biometrično fotografijo, ki ima ustrezne lastnosti, to je t.i. biometrična fotografija, v strokovni literaturi označena tudi kot *Full Frontal* in vsebuje celoten imetnikov obraz, del ramen, vrat in v večini primerov vse lase, brez klobuka, čepice ali rute. Podoba obraza od temena do brade mora zajemati 70 % celotne fotografije. Na fotografiji mora biti ustrezno ozadje, osvetlitev in resolucija. Poleg tega pa bo morala oseba, ki se identificira z uporabo informacijskih tehnologij, svojo identiteto izkazati tudi s sredstvom elektronske identifikacije visoke ravni zanesljivosti.

Ne glede na izbran način ugotavljanja istovetnosti fizične osebe bo moral notar vselej, ko bo istovetnost ugotavljal na podlagi veljavne javne listine, ki je opremljena z biometrično fotografijo, njeno pristnost in veljavnost preveriti v javni evidenci izdajatelja javne listine.

Če na nobeden od navedenih načinov istovetnosti fizične osebe ne bo mogoče zanesljivo ugotoviti, predlagana določba omogoča notarju, da istovetnost strank oziroma drugih udeležencev ugotovi na drug način, po katerem je istovetnost mogoče nedvomno izkazati. Lahko bo zahteval dodatno izkazovanje identitete z drugimi sredstvi, vključno z zahtevo po fizični prisotnosti strank oziroma drugih udeležencev (peti odstavek 38.a člena). Če tudi z dodatnimi sredstvi notar ne bo zanesljivo ugotovil identitete stranke, bo notarsko storitev na daljavo odklonil. V nasprotnem primeru, ko notar zanesljivo ugotovi identiteto strank in drugih udeležencev, začne izvajati zakonske obveznosti po veljavnem zakonu in drugih predpisih.

Predlagana določba sledi tudi predpisu, ki ureja izdajanje nacionalnega sredstva elektronske identifikacije. Slednji predvideva izdajo osebne elektronske identitete s strani države, ki bo izdana na enem ali več različnih sredstvih elektronske identifikacije, kjer je eno izmed njih tudi biometrična osebna izkaznica. Zaradi svoje osnovne funkcije izkazovanja istovetnosti osebe v fizičnem svetu je zato po svoji naravi osebna izkaznica primerna tudi za namen elektronske identifikacije po uredbi eIDAS za čezmejno elektronsko poslovanje. Zaradi svoje pravne veljave, tehnološke zasnove in varnostnih mehanizmov pri različnih postopkih, npr. vložitvi vloge, izdelavi, podeljevanju in uporabi osebne izkaznice, je biometrična osebna izkaznica primerna za izdajo sredstva elektronske identifikacije na najvišji ravni zanesljivosti, tj. visoki ravni, kot to določa uredba eIDAS, kar bo omogočalo njenim imetnikom dostop do praktično vseh elektronskih storitev javnega sektorja na celotnem notranjem trgu Evropske unije.

Z namenom pravnega varstva oseb, ki vstopajo v različna civilnopravna razmerja, se bo način ugotovitve istovetnosti oseb, udeleženih pri sestavi notarske listine, vselej navedel v sami listini.

K 20. členu

Notar izdaja razna potrdila o dejstvih, kar pomeni, da med drugim overja tudi prepise listin (kopija oziroma fotokopija je enaka izvirniku). V teh primerih je javna listina samo potrdilo, da je kopija enaka izvirniku.

Določba 61. člena ZN, ki določa pravila za overitev prepisov, se s predlagano določbo dopolnjuje v delu, ki se nanaša na overitev fizične kopije elektronskega izvirnika. Notar potrdi, da se prepis listine (ki je običajno fotokopija) ujema z izvirnikom, če obvlada jezik, v katerem je listina spisana, razen če notar s preslikavo ali skeniranjem naredi fizično ali elektronsko kopijo listine. Notarju je potrebno predložiti izvirnik listine. Ta je lahko v fizični ali elektronski obliki. Prepis listine v elektronski obliki je njena fizična kopija, ki jo natisne sam notar iz izvirnika listine v elektronski obliki, na katerem je predhodno preveril veljavnost kvalificiranih elektronskih podpisov oziroma kvalificiranih elektronskih žigov s kvalificirano storitvijo potrjevanja njihove veljavnosti. Tako natisnjena in preverjena fizična kopija listine, ki je bila sestavljena v elektronski obliki, se šteje za overjen prepis, ki se ujema z njenim elektronskim izvirnikom. Prav tako se s predlagano določbo ureja možnost, da notar fizični izvirnik s skeniranjem pretvori v elektronsko obliko, preveri veljavnost podpisov oziroma žigov in potrdi oziroma overi elektronski prepis listine.

Poleg ugotovitve in potrditve, da se prepis listine natančno ujema z izvirnikom, notar po tretjem odstavku 61. člena veljavnega zakona v potrdilu navede tudi, da gre za prepis listine, ki ga je stranka označila za izvirnik, ali da gre za prepis overjenega oziroma navadnega prepisa listine, na kakšen način in s kakšnim sredstvom je listina spisana, s kakšnimi pečati ter koleki je opremljena in kje se po njegovi vednosti ali po strankinem zatrdilu nahaja izvirnik. Zaradi pravne varnosti prepisov listin, ki jih potrdijo oziroma overijo slovenski notarji, se s predlagano določbo črta možnost overjanja navadnih prepisov listin.

K 21. členu

S predlagano določbo se veljavna ureditev, po kateri je overitev podpisa notarsko potrdilo, s katerim notar potrjuje, da je neka oseba pred njim lastnoročno podpisala listino ali potrdila, da je podpis, ki je že bil na listini resnično njen, ne spreminja. Za vsebino listine notar ne odgovarja in ni dolžan ugotavljati, ali stranke smejo skleniti posel, na katerega se listina nanaša, mora pa upoštevati vsebino listine, če predpis veže overitev podpisa na izpolnitev določenih pogojev.

V pravnem prometu bo mogoče listine elektronsko podpisati, zato se s spremembo prvega in drugega odstavka 64. člena ZN določa način potrditve podpisa na listini v elektronski obliki. Šteje se, da bo stranka listino v elektronski obliki vpričo notarja podpisala, če jo bo elektronsko podpisala na način iz spremenjenega prvega odstavka 38.a člena ZN. Prav tako se določa, da lahko notar potrdi lastnoročni podpis stranke na skenogramu listine, sestavljene v fizični obliki, če stranka v varni video povezavi z notarjem prizna lastnoročni podpis za svoj. Strankam, ki so listino v fizični obliki podpisale in podpis priznale na njenem skenogramu preko neposredne varne video povezave z notarjem, listine ne bo potrebno ponovno elektronsko podpisati. Tako podpisana in overjena listina postane listina v elektronski obliki.

V spremenjenem četrtem odstavku 64. člena veljavnega zakona se določajo bistvene sestavine notarskega potrdila o overitvi, v katerem mora notar navesti način ugotovitve istovetnosti stranke, opravilno številko vpisnika in datum ter preveriti veljavnost kvalificiranega elektronskega podpisa. Potrdilo o overitvi v elektronski obliki mora biti povezano z izvirno listino v elektronski obliki, na kateri se podpis overja, ali z njenim skenogramom na način, ki onemogoča njuno ločevanje. Elektronsko potrdilo o overitvi, ki je neločljivo povezano z izvirno listino v elektronski obliki, notar elektronsko podpiše s kvalificiranim elektronskim podpisom, jo zavaruje s kvalificiranim elektronskim žigom in opremi s kvalificiranim elektronskim časovnim žigom.

K 22. členu

Z novim a64.a členom se ureja postopanje notarja pri vknjižbi pravic na podlagi posla, sklenjenega v elektronski obliki in določa izjema od overitve podpisa na listini v elektronski obliki (glej obrazložitev k prejšnjemu členu). Po tej izjemi mora biti notarska listina v zvezi z zemljiškoknjižnim dovolilom (potrdilo o overitvi podpisa oziroma notarski zapis) izdana pisno. S predlagano določbo se iz razloga varstva pravnega položaja strank za pravne posle, ki vsebujejo zemljiškoknjižno dovolilo in so sklenjeni v elektronski obliki določa, da je en izvod notarskega potrdila o overitvi podpisa oziroma en odpravek notarskega zapisa, ki je sestavljen za vpis v zemljiško knjigo, obvezno izdan v pisni (fizični) obliki in po pravilih notarske hrambe ostane pri notarju, ki vloži predlog za vpis v zemljiško knjigo. Na ta način se zagotavlja, da tisti, ki ima notarsko potrdilo o overitvi podpisa (oziroma zemljiškoknjižni odpravek notarskega zapisa) v pisni, fizični obliki, lahko predlaga vknjižbo pravice v zemljiško knjigo. Če bo za vložitev zemljiškoknjižnega predloga pooblaščen notar, bo po tretjem in četrtem odstavku 142. člena Zakona o zemljiški knjigi (v nadaljnjem besedilu: ZZK-1, Uradni list RS, št. 58/03, 37/08 – ZST-1, 45/08, 28/09, 25/11, 14/15 – ZUUJFO, 69/17, 11/18 – ZIZ-L, 16/19 – ZNP-1 in 121/21) pisno notarsko listino (potrdilo oziroma odpravek) pretvoril v elektronsko obliko, se podpisal s svojim kvalificiranim elektronskim podpisom, jo opremil z elektronskim žigom in jo skupaj z elektronsko listino o pravnem poslu, ki vključuje zemljiškoknjižno dovolilo, priložil predlogu za vpis v zemljiško knjigo. Po petem odstavku 142. člena ZZK-1 se bo štelo, da je notar s tem, ko je s svojim kvalificiranim elektronskim podpisom podpisal v elektronsko obliko pretvorjeno listino, potrdil, da je izvirno listino sprejel v hrambo.

Z novim tretjim odstavkom spremenjenega 13. člena Zakona o elektronskem poslovanju in elektronskem podpisu (v nadaljnjem besedilu: ZEPEP, Uradni list RS, št. 98/04 – uradno prečiščeno besedilo, 61/06 – ZEPT, 46/14 in 121/21 – ZEISZ) in fikcijo izenačitve listine, izdane v elektronski obliki, z listino, izdano v pisni obliki, se bo štelo, da je poleg notarske listine (ki se izvirno izda v pisni obliki) tudi priložena listina o pravnem poslu (pogodba) sestavljena v pisni obliki, čeprav je bil posel izvirno sklenjen v elektronski obliki. Izjema od domneve enakovrednosti pisne in elektronske listine ni absolutna, saj se bo elektronska oblika zemljiškoknjižnega dovolila štela za enakovredno pisni obliki le, če bo podpis osebe, ki je izstavila zemljiškoknjižno dovolilo, notarsko overjen.

V primeru, da bodo stranke po overitvi podpisa in po podanem pouku o vložitvi zemljiškoknjižnega predloga nasprotovale njegovi vložitvi, bo notar to listino izročil prodajalcu oziroma osebi po njegovem nalogu (na primer kupcu), ki bo imela enako kot po veljavni ureditvi možnost predlagati vknjižbo ali za vložitev pooblastiti drugo osebo (na primer drugega notarja). Upravičeni predlagatelj bo lahko le oseba, ki bo izkazala pravni interes v skladu s 128. do 131. členom ZZK-1. Predlagane spremembe v bistvenih značilnostih ne spreminjajo utečenega postopka vknjižbe pravic v zemljiško knjigo in tudi zagotavljajo ustrezno varstvo strank.

Enako kot veljavni zakon v 35. členu določa način označevanja prilog notarske listine v fizični obliki, se s predlaganim tretjim odstavkom novega a64.a člena določa smiselno enako pravilo tudi za elektronske priloge notarskega potrdila iz novega prvega odstavka in elektronske priloge odpravka notarskega zapisa iz novega drugega odstavka a64.a člena ZN.

K 23. členu

Po veljavni ureditvi imajo zakoniti zastopniki državnih organov, oseb, ki izvajajo javna pooblastila, gospodarskih družb in drugih pravnih subjektov, ki se vpisujejo v sodni register, možnost, da zaradi notarske storitve overitve podpisov deponirajo podpise in odtise pečatov neposredno pri Notarski zbornici Slovenije ali pri izbranem notarju.

Z novim petim odstavkom 65. člena ZN se predlaga, da državni organi, samoupravne lokalne skupnosti in nosilci javnih pooblastil zaradi overitev podpisov, ki jih opravi notar, poleg deponiranja lastnoročnih podpisov njihovih zakonitih zastopnikov, ki so upravičeni za podpisovanje in odtisov pečatov, ki jih uporabljajo, priglasijo tudi kvalificirana potrdila za elektronske podpise in elektronske žige, ki jih njihove pooblaščen osebe uporabljajo za elektronsko podpisovanje javnih listin, izvorno izdanih v elektronski obliki. Veljavnost kvalificiranega elektronskega podpisa na izvorni javni listini v elektronski obliki bo notar preveril na podlagi priglašanih kvalificiranih potrdil za elektronski podpis. Na ta način se dopušča možnost overitve podpisa osebe pooblaščen za podpis pri državnem organu, samoupravni lokalni skupnosti ali nosilcu javnih pooblastil, tudi na podlagi priglašenega kvalificiranega potrdila za elektronski podpis.

Sistem priglasitve digitalnih potrdil pooblaščenih podpisnikov e-listin je že vzpostavljen v Zakonu o overitvi listin v mednarodnem prometu (Uradni list RS, št. 9/17).

K 24. členu

Notar je pooblaščen za izdajo potrdila o tem, da je določena oseba živa, če jo pozna osebno ali je njena istovetnost ugotovljena po določbi 39. člena veljavnega zakona. Ker je mogoče vstopiti v stik z notarjem tudi preko neposredne varne video povezave, se veljavna določba 67. člena dopolnjuje tako, da bo oseba lahko pridobila notarsko potrdilo v elektronski obliki, če bo vzpostavila stik z notarjem preko neposredne varne video povezave iz spremenjenega 31. člena ZN, notar pa bo lahko na zanesljiv način ugotovil njeno istovetnost. V preostalem delu ostaja določba 67. člena veljavnega zakona nespremenjena.

K 25. členu

V notarskem zapisniku notar potrjuje dejstva, ki so naštet v 68. členu veljavnega zakona. Z vidika prava družb je pomemben zlasti notarski zapisnik skupščine delniške družbe in notarski zapisnik skupščine družbe z omejeno odgovornostjo o potrditvi sklepov o spremembi družbene pogodbe oziroma drugih dejstvih ter sklepov, ki so bili sprejeti na skupščini. Veljavna določba se dopolnjuje z možnostjo sestave notarskega zapisnika seje organa upravljanja gospodarskega subjekta v elektronski obliki in daje podlago za elektronski podpis predsedujočega.

K 26. členu

Notarski zapis je listina o pravnih poslih ali izjavah volje, za katerega sestavo so predpisane najstrožje zahteve in ima tudi najvišjo stopnjo verodostojnosti. Notarske listine nastanejo bodisi v fizični ali elektronski obliki. Pri notarskih listinah, ki nastanejo v fizični obliki, ločimo med njihovimi

izvirniki in odpravki. V skladu s 37. členom veljavnega zakona je obvezna sestavina notarske listine v fizični obliki podpis in pečat oziroma žig notarja ter podpisi strank in drugih udeležencev pravnega posla. Za veljavnost notarske listine v fizični obliki veljavni zakon določa dodatne predpostavke (čitljiv tekst, parafirana vsaka stran listine, pole prešite z jamstvenikom, ki se na zadnji strani pritrdi z lepilnim trakom, pritrditev pa zavarovana z notarskim žigom). Notarska listina v fizični obliki, ki izpolnjuje vse zakonske pogoje, je izvirnik. Ta izvirnik, ki je nastal v pisni obliki, ostane v notarskem spisu, ki se vodi v fizični obliki. Izvirnik notarskega zapisa trajno hrani notar, strankam pa se za uporabo v pravnem prometu izdajajo njegovi odpravki. Če je bil izročen izvirnik notarskega zapisa, se o njem ne sme več izdati odpravek, pač pa prepis (overjen ali navadni). Za izdajo odpravkov veljavni ZN natančno določa upravičence ter izdajo odpravkov omejuje na enega. Enako kot to velja za notarski zapis, ima tudi odpravek značilnosti javne listine.

S predlogom zakona se določajo predpostavke za veljavnost in sestavo notarske listine v elektronski obliki. Tovrstno listino bodo podpisale stranke in drugi udeleženci s svojim elektronskim podpisom v neposredni varni video povezavi z notarjem, na koncu pa bo listino podpisal notar s svojim kvalificiranim elektronskim podpisom ter opremil s kvalificiranim elektronskim žigom. S predlogom zakona se tudi natančno določa vizualizacija kvalificiranega elektronskega podpisa in žiga notarja. To je zagotovilo, da je listino izdelal notar, zato dodatni lastnoročni podpis ni potreben. Zunanjo manifestacijo elektronskega podpisa, ki bo vidna tudi na odpravih notarskih zapisov, zagotavlja njegova vizualizacija. Poleg tega bo kvalificiran elektronski žig vseboval grb Republike Slovenije.

V opisanih primerih se zdi, da izdaja posebnega odpravka notarskega zapisa v elektronski obliki ni potrebna, saj bi zadostovala elektronska kopija elektronske listine. Ob tem pa se zastavlja vprašanje uporabnosti take elektronske kopije elektronske notarske listine v pravnem prometu, ki celotne digitalizacije še ne podpira, zato se s predlagano določbo določa način izdelave odpravka sicer elektronske notarske listine. Elektronski odpravek notarskega zapisa, ki je bil sestavljen v elektronski obliki, se bo izdal tako, da bo notar izdal novo z listino v elektronski obliki, ki bo vsebovala izvorno listino v elektronski obliki in na nespremenljiv način dodan pripis »ODPRAVEK NOTARSKEGA ZAPISA« ter overitveno klavzulo.

K 27. členu

S predlaganim novim drugim odstavkom 83. člena ZN se določa način in izdaja overitvene klavzule v elektronski obliki na odpravku notarske listine v elektronski obliki. Overitvena klavzula bo v tem primeru morala biti neločljivo povezana z listino v elektronski obliki, ki vsebuje izvorno listino v elektronski obliki, in na kateri je na nespremenljiv način dodan pripis »ODPRAVEK NOTARSKEGA ZAPISA«. Vsebovati pa bo morala tudi potrdilo, da se ta odpravek v elektronski obliki ujema z njenim izvirnikom, ki je bil prav tako sestavljen v elektronski obliki, označbo iz 76. člena veljavnega zakona ter vse navedbe, ki jih veljavni zakon določa za overitveno klavzulo, ki se vpiše na koncu odpravka v fizični obliki.

K 28. členu

S predlagano spremembo se določba 84. člena veljavnega zakona dopolnjuje na način, da pravilo, po katerem odpravek notarskega zapisa nima pravnega učinka javne listine, če ni potrjena njegova soglasnost z izvirnikom ali če ni na njem podpisa in pečata notarja, velja smiselno enako tudi za odpravek notarskega zapisa, ki je bil sestavljen v elektronski obliki.

K 29. členu

Veljavni ZN v VI. poglavju določa posebna pravila, ki se nanašajo na notarski arhiv in ureja hrambo tudi po prenehanju poslovanja notarja. Dokumentacija notarske pisarne, notarski pečat in žig ter denar, vrednostni papirji in dragocenosti se tudi po prenehanju poslovanja notarja hranijo. Ker bo po spremenjeni določbi 15. člena ZN notar smel kvalificirano potrdilo za elektronski podpis skupaj s kvalificiranim potrdilom za elektronski žig uporabljati samo za dejanja, ki jih je opravil med poslovanjem, se s predlaganim novim četrtem odstavkom 96. člena ZN določa, da mora notar nemudoma po pravnomočnosti odločbe o prenehanju (19. člen ZN) preklicati kvalificirano potrdilo za elektronski podpis in kvalificirano potrdilo za elektronski žig. Če notar kvalificiranega potrdila za elektronski podpis in kvalificiranega potrdila za elektronski žig ne bi preklical, se s predlaganim novim četrtem odstavkom 96. člena ZN določa varovalka, po kateri kvalificirani potrdili prekliče Notarska zbornica Slovenije. Namen predlagane določbe je v čim krajšem času po prenehanju poslovanja onemogočiti uporabo kvalificiranega potrdila za elektronski podpis in kvalificiranega potrdila za elektronski žig, ki sta strogo vezana na opravljanje službe notariata.

S predlagano določbo se redakcijsko popravlja sklic na četrty odstavek 19. člena, s sklicem na ustrezni peti odstavek, ki določa, da odločbo o razrešitvi notarja izda minister, pristojen za pravosodje.

K 30. členu

Določba 101. člena veljavnega zakona določa, da lahko notarski pomočnik začne opravljati delo v notariatu, ko je vpisan v imenik notarskih pomočnikov, ki ga vodi Notarska zbornica Slovenije. Pred vpisom v imenik notarski pomočnik poda prisego iz drugega odstavka 16. člena veljavnega zakona pred predsednikom Notarske zbornice Slovenije in overi svoj podpis po določbi tretjega odstavka spremenjenega 15. člena ZN. Z namenom, da se veljavna določba uskladi s pravili za elektronsko poslovanje ter notarskemu pomočniku omogoči, da opravlja naloge, za katere ga pooblašča zakon, se s predlagano dopolnitvijo 101. člena ZN določa obveznost notarskega pomočnika, da si v skladu s predpisi, ki urejajo elektronsko identifikacijo in storitve zaupanja priskrbi kvalificirano potrdilo za elektronski podpis.

K 31. členu

Predlagana rešitev sledi uvedbi možnosti sestavljanja notarskih listin v elektronski obliki na daljavo v varni video povezavi z notarjem. Tako bo notar, ki bo v primeru daljše odsotnosti oziroma zadržanosti nadomeščal notarja, opravljal vse posle nadomeščanega notarja s polnim pravnim učinkom kot njegov namestnik ter pri sestavljanju notarskih listin uporabljal poleg pečata in žiga nadomeščanega notarja tudi njegov kvalificiran elektronski žig.

K 32. členu

Po 102. členu veljavnega zakona notarski pomočnik sme opravljati vse posle notarja, razen sestavljati notarskih zapisov in notarskih zapisnikov iz 69. člena ZN. V primeru notarjeve odsotnosti ali daljše zadržanosti oziroma v primeru suspenza ga poleg drugega notarja (začasni namestnik) lahko v njegovem uradnem poslovanju nadomešča tudi notarski pomočnik (notarski namestnik), ki ima pet let praktičnih izkušenj na pravniških delih po opravljenem pravniškem državnem izpitu, od tega najmanj eno leto pri notarju, odvetniku, na sodišču, na državnem tožilstvu ali pri državnem odvetništvu. Ker po veljavni ureditvi notarski pomočnik pri opravljanju notarskih storitev oziroma nadomeščanju listine podpisuje z imenom in dostavkom notarski pomočnik ter uporablja pečat in žig notarja, se s predlagano spremembo 105. člena ZN omogoča,

da bo tudi v odsotnosti notarja notarski pomočnik lahko nemoteno opravljal notarske storitve v elektronski obliki ter uporabljal kvalificirani elektronski žig nadomeščanega notarja.

K 33. členu

V tretjem odstavku 107. člena ZN se predlaga redakcijski popravek okrajšave izraza »ministrstvu, pristojnemu za pravosodje«.

K 34. členu

Notarska zbornica Slovenije je pravna oseba s pooblastili, ki jih določa ZN, in ima pravico uporabljati v pečatu in listinah grb Republike Slovenije. Skrbi za ugled, verodostojnost in razvoj notariata ter zastopa interese notarjev, notarskih pomočnikov in notarskih pripravnikov. Zadeve zbornice opravljajo skupščina zbornice, njen izvršni in nadzorni odbor ter predsednik zbornice. Skupščina zbornice sprejema statut zbornice in druge splošne akte, s katerimi ureja organizacijo in poslovanje zbornice in njenih organov. Zbornica vodi tudi centralni register oporok, kot informatizirano bazo podatkov, ki vsebuje podatke o oporokah, sestavljenih v obliki notarskega zapisa, o oporokah, ki so shranjene pri notarju, o oporokah, ki jih sestavi odvetnik ali so mu izročene v hrambo, o sodnih oporokah in oporokah, izročenih v hrambo sodišču na podlagi določb zakona, ki ureja dedovanje. Tako zastavljena baza podatkov, v kateri so na enem mestu zbrani podatki o oporokah, sestavljenih v Republiki Sloveniji, lahko sodišču omogoča poenostavljen pregled nad tem, ali se bo v konkretnem primeru uvedlo oporočno dedovanje le, če so podatki o oporokah točni, vpisani in dosledni. Po veljavnem 108.a členu ZN Notarska zbornica Slovenije v soglasju z ministrom, pristojnim za pravosodje, izda akt, ki ureja način dostopa in upravičence za dostop do centralnega registra oporok, pri čemer pa veljavni zakon ne ureja vprašanja plačila nadomestila za vpis in izpis iz registra. S predlagano spremembo 108.b člena se na zakonski ravni določa obveznost plačila nadomestila za vpis in izpis podatkov iz centralnega registra oporok, katerega višino bo določil akt, ki ureja način dostopa in upravičence za dostop do centralnega registra oporok.

Vodenje in vzdrževanje registra oporok je povezano s stroški, ki se nanašajo tako na vzpostavitev in vzdrževanje elektronske aplikacije kot tudi vsakodnevno obsežno delo v zvezi z vpisi in izpisi iz registra oporok. Vzpostavitev informacijsko podprtega sistem centralnega registra oporok, njegovo redno vzdrževanje, ki zagotavlja stalno dostopnost, najvišjo možno varnost hrambe podatkov o oporokah ter, da se ti podatki pravočasno, ob smrti oporočitelja dostavijo sodišču, zahteva zagotovitev primernih sredstev za njegovo upravljanje. Z nadomestilom za vpis oziroma izpis iz registra se zagotavlja funkcioniranje in posodabljanje centralnega registra oporok.

K 35. členu

S predlagano spremembo se v drugem odstavku 124. člena ZN redakcijsko odpravlja pomena v sklicu na 115. člen veljavnega zakona, ki po vsebini ne sledi pravilu mirovanje notariata v primeru, da je notarju izrečena začasna prepoved opravljati notariat. Zaradi uvedbe možnosti sestavljanja notarskih listin v elektronski obliki na daljavo v varni video povezavi z notarjem ter uporabo kvalificiranega potrdila za elektronski podpis in kvalificiranega potrdila za elektronski žig za dejanja, ki jih notar opravlja med poslovanjem, se s predlaganim novim petim odstavkom 124. člena ZN določa pristojnost in obveznost, da se notarju, ki mu je bila izrečena začasna prepoved opravljati notariat, kvalificirano potrdilo za elektronski podpis in kvalificirano potrdilo za elektronski žig nemudoma prekliče.

K 36. členu

S predlagano prehodno določbo se zaradi uvedbe možnosti sestavljanja notarskih listin v elektronski obliki na daljavo v varni video povezavi z notarjem spreminja drugi odstavek 13. člena ZEPEP.

Določba 13. člena veljavnega ZEPEP določa domnevo, po kateri se šteje, da je elektronska oblika zapisov enakovredna zakonsko predpisani pisni obliki, če so podatki v elektronski obliki dosegljivi in primerni za kasnejšo uporabo. V drugem odstavku pa določa izjemo od te domneve, ki ne velja za tiste pravne posle, za katere poseben zakon predpisuje posebno obliko notarskega zapisa. Gre za pravne posle, ki se po veljavni ureditvi sestavljajo v pisni, fizični obliki, to so:

1. pravni posli, s katerimi se prenaša lastninska pravica na nepremičnini ali s katerimi se ustanavlja druga stvarna pravica na nepremičnini;
2. oporočni posli;
3. pogodbe o urejanju premoženjskih razmerij med zakoncema;
4. pogodbe o razpolaganju s premoženjem oseb, ki jim je odvzeta poslovna sposobnost;
5. pogodbe o izročitvi in razdelitvi premoženja za življenja;
6. pogodbe o dosmrtnem preživljanju in sporazume o odpovedi neuvedenemu dedovanju;
7. darilne obljube in darilne pogodbe za primer smrti ter
8. drugi pravni posli, za katere zakon določa, da morajo biti sklenjeni v obliki notarskega zapisa.

Z uvedbo možnosti sestavljanja notarskih listin v elektronski obliki bodo stranke in drugi udeleženci pravnega posla notarsko listino elektronsko podpisali v varni video povezavi z notarjem z uporabo videoelektronske identifikacije. Glede na navedeno bo večino pravnih poslov, ki jih določa veljavni drugi odstavek 13. člena ZEPEP, razen oporočnih razpolaganj, mogoče sklepati v elektronski obliki na daljavo preko varne video povezave z notarjem. Zato se s predlagano spremembo drugega odstavka 13. člena ZEPEP ohranja izjema od domneve iz prvega odstavka 13. člena le za oporočne posle in zemljiškoknjižna dovolila, s katerimi se prenaša lastninska pravica na nepremičnini ali s katerimi se ustanavlja druga stvarna pravica na nepremičnini. Razlogi za navedeno ureditev so dodatno pojasnjeni tudi v obrazložitvi k novemu a64.a členu ZN.

Poleg navedenega bo po predlagani spremembi 13. člena ZEPEP novi tretji odstavek določal domnevo, da je elektronska oblika zemljiškoknjižnega dovolila enakovredna pisni obliki, če je podpis osebe, ki je izstavila zemljiškoknjižno dovolilo, notarsko overjen. To pomeni, da bo notarski zapis, ki bo vseboval zavezovalni in razpolagalni pravni posel, enakovreden notarskemu zapisu v pisni obliki, hkrati pa bo sledil pogojem iz 1. točke prvega odstavka 142. člena ZZK-1. Če pa notarski zapis v elektronski obliki ne bo vseboval zemljiškoknjižnega dovolila, bo njegova oblika enakovredna pisni obliki že na podlagi veljavnega prvega odstavka 13. člena ZEPEP, ki določa, da se (kadar zakon ali drug predpis določa pisno obliko) šteje, da je elektronska oblika enakovredna pisni obliki, če so podatki v elektronski obliki dosegljivi in primerni za kasnejšo uporabo.

K 37. členu

Notarjem in notarskim pomočnikom, ki s kvalificiranimi potrdili za elektronski podpis in elektronski žig še ne razpolagajo, se s prehodno določbo nalaga, da si v roku treh mesecev od uveljavitve tega zakona priskrbijo kvalificirana potrdila za elektronski podpis in kvalificirana potrdila za elektronski žig v skladu s predpisi, ki urejajo elektronsko identifikacijo in storitve zaupanja.

K 38. členu

Ker Notarska zbornica Slovenije in notarji ob uveljavitvi sprememb in dopolnitev ZN še ne razpolagajo s programsko opremo, ki bi omogočala izdajanje notarskih listin v elektronski obliki, videoelektronsko identifikacijo in varno video povezavo notarja s strankami oziroma drugimi udeleženci civilnopravnega razmerja, se bodo določbe, ki bodo omogočale sestavo notarskih listin in overitev podpisov v elektronski obliki preko varne video povezave z notarjem, začele uporabljati, ko bodo za to zagotovljeni tehnični pogoji. Do uveljavitve teh določb pa se bo uporabljala uveljavljena ureditev ZN.

Minister, pristojen za pravosodje bo z odredbo, ki se bo objavila v Uradnem listu Republike Slovenije, določil datum, od katerega bo mogoče sestavljati notarske listine in overjati podpise preko neposredne varne video povezave z notarjem ter priglasiti kvalificirana potrdila za elektronski podpis in kvalificirana potrdila za elektronski žig pooblaščenih oseb državnih organov, samoupravnih lokalnih skupnosti in nosilcev javnih pooblastil.

S predlagano spremembo 14. člena ZN se poleg najnižje zavarovalne vsote določa nova obveznost zavarovalnic, sklepati zavarovanja poklicne odgovornosti za škodo, ki utegne nastati tudi po prenehanju zavarovalne pogodbe, če vzrok za nastalo škodo ali nastanek škode izvira iz časa trajanja zavarovalne pogodbe, zato se s prehodno določbo določa daljše obdobje 12 mesecev od uveljavitve tega zakona za uskladitev zavarovalnih pogodb s spremenjeno določbo 14. člena zakona. Ker po veljavni ureditvi notarji sklepajo zavarovalne pogodbe individualno in jih letno obnavljajo, notarjem zapade letna obveznost obnovitve zavarovalne pogodbe različno, zato ministrstvo ocenjuje, da bo obdobje 12 mesecev od uveljavitve tega zakona omogočalo, da bodo vsi notarji veljavne zavarovalne pogodbe lahko pravočasno uskladili.

K 39. členu

S predlaganimi spremembami in dopolnitvami veljavnega ZN se sledi sodni odločbi Vrhovnega sodišča RS, I U1272/2021-42 z dne 28.12.2021 in določa pravna podlaga za izdajo enotnih, objektivno določenih in vnaprej znanih meril za ugotavljanje strokovne usposobljenosti v postopku imenovanja notarjev, zato se s prehodno določbo določa, da se postopki za imenovanje notarjev, ki so se začeli pred uveljavitvijo tega zakona nadaljujejo in dokončajo po dosedanjih predpisih.

K 40. členu

Z namenom, da se čim hitreje objektivizira postopek izbire najprimernejšega kandidata za imenovanje notarja tako, da bo za vse prijavljene kandidate veljav enak sistem ugotavljanja strokovne usposobljenosti in vrednotenja rezultatov, ki so jih kandidati dosegli v postopku izbire, bo minister v kratkem enomesečnem roku izdal Merila za ugotavljanje strokovne usposobljenosti iz spremenjenega četrtega odstavka 10.a člena zakona.

Predlagatelj ocenjuje, da bo vzpostavljena programska oprema podlaga, ki bo omogočala celovito elektronsko poslovanje notarjev, kar bo imelo posledice v uskladitvi veljavnega Pravilnika o poslovanju notarja s tehničnimi zahtevami video-komunikacijskega sistema za sestavo notarskih listin na daljavo z možnostjo elektronske identifikacije. V zvezi z navedenim se določa šestmesečni rok, v katerem bo ministrstvo uskladilo Pravilnik o poslovanju notarja z določbami tega zakona.

K 41. členu

S predlogom zakona se tudi določa najnižja zavarovalna vsota poklicne odgovornosti notarjev, zato bo z uveljavitvijo tega zakona prenehala veljati Odredba o najnižji zavarovalni vsoti (Uradni list RS, št. 80/94). Notarji bodo morali v roku 12 mesecev od uveljavitve tega zakona uskladiti zavarovalne pogodbe tudi z novo določeno najnižjo zavarovalno vsoto.

K 42. členu

Predlagana uveljavitev sledi razlogom, ki narekujejo nujno obravnavo predloga zakona. Ker je za uveljavitev nove določbe o povezovanju z uradnimi evidencami, registri in javnimi knjigami treba skleniti dogovore o tehničnih podrobnostih med Notarsko zbornico Slovenije in upravljavci zbirk teh podatkov, zagotoviti za to potrebna finančna sredstva in v skladu z Uredbo (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavitvi Direktive 95/46/ES (Splošna uredba o varstvu podatkov) opraviti oceno učinkov v zvezi z varstvom podatkov, kar je naloga upravljavca (Notarske zbornice Slovenije), se za to določbo predlaga uveljavitev s 1. januarjem 2023.

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO:

Zakon o notariatu

(Uradni list RS, št. 2/07 – uradno prečiščeno besedilo,
33/07 – ZSReg-B, 45/08, 91/13 in 189/20 – ZFRO)

5. člen

Notar sme na zahtevo strank sestavljati tudi zasebne listine. V nepravdnih zadevah pred sodišči in v nespornih stvareh pred drugimi državnimi organi sme zastopati stranke kot pooblaščenec, če so zadeve v neposredni zvezi s kakšno notarsko listino, sestavljeno pri njem.

Kadar opravlja zadeve iz prejšnjega odstavka, ima notar pravice in dolžnosti ter odgovarja kot odvetnik.

Notar ne sme zastopati stranke v postopku, v katerem se v celoti ali deloma izpodbija listina, pravni posel ali drugo dejanje, pri katerem je sodeloval kot notar v smislu 2. člena tega zakona.

5.a člen

Za potrebe notarskih storitev je notar dolžan sam pridobiti podatke oziroma dokazila o podatkih iz uradnih evidenc, ki jih vodijo državni organi, organi samoupravnih lokalnih skupnosti ali nosilci javnih pooblastil, in teh podatkov oziroma dokazil ne sme zahtevati od strank. Organi in nosilci javnih pooblastil so zahtevane podatke notarjem dolžni posredovati brezplačno, razen podatkov,

ki jih organi samoupravnih lokalnih skupnosti posredujejo v skladu z zakonom, ki ureja urejanje prostora.

Za pridobitev osebnih podatkov in podatkov, ki predstavljajo davčno tajnost, mora notar pridobiti pisno privolitev stranke, na katero se podatki nanašajo. Notar mora na možnost, da podatke pridobi sam, stranko posebej opozoriti in ji ponuditi v podpis privolitev iz tega odstavka.

8. člen

Za notarja je lahko imenovan, kdor izpolnjuje naslednje pogoje:

1. da je državljan Republike Slovenije ali druge države članice Evropske unije ali Evropskega gospodarskega prostora ali državljan Švicarske konfederacije ali države članice Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj,
2. da je poslovno sposoben in ima splošno zdravstveno zmožnost,
3. da ima v Republiki Sloveniji pridobljen strokovni naslov univerzitetni diplomirani pravnik ali strokovna naslova diplomirani pravnik (UN) in magister prava oziroma je v tujini končal primerljivo izobraževanje s področja prava, ki se dokazuje s tujo listino o izobraževanju in priloženim mnenjem o izobraževanju ali z odločbo o priznavanju izobraževanja za namen zaposlovanja ali z odločbo o nostrifikaciji,
4. da je opravil pravniški državni izpit,
5. da ima pet let praktičnih izkušenj na pravniških delih po opravljenem pravniškem državnem izpitu, od tega najmanj eno leto pri notarju, na sodišču, pri odvetniku, na državnem tožilstvu ali pri državnem pravobranilstvu,
6. da je vreden javnega zaupanja za opravljanje notariata,
7. da aktivno obvlada slovenski jezik,
8. da ima opremo in prostore, ki so potrebni in primerni za opravljanje notariata,
9. da še ni dopolnil 64 let.

Ne glede na 1. točko prejšnjega odstavka je ob pogoju pravne in dejanske vzajemnosti lahko imenovan za notarja tudi državljan države, ki ni članica Evropske unije ali Evropskega gospodarskega prostora ali ni državljan Švicarske konfederacije ali države članice Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj.

Šteje se, da pogoj iz 5. točke prvega odstavka tega člena izpolnjuje tudi oseba, ki je pravniško delo opravljala pri notarju, sodišču, odvetniku oziroma organu s funkcijami državnega pravobranilstva v tuji državi, če je takšno delo koristno za usposobljenost, ki jo zahteva opravljanje notariata v Republiki Sloveniji.

Šteje se, da pogoj iz 5. točke prvega odstavka tega člena izpolnjuje tudi oseba, ki je redni ali izredni profesor civilnega prava.

Pogoja iz 6. točke prvega odstavka tega člena ne izpolnjuje tisti, za katerega je na podlagi dosedanjega dela, ravnanja ali obnašanja utemeljeno sklepati, da notarskega poklica ne bo opravljal strokovno, pošteno ali da kot notar ne bo varoval ugleda notarskega poklica ter nepristranskosti, ali kdor je bil obsojen za kaznivo dejanje, zaradi katerega je moralno nevreden za opravljanje notariata, dokler se kazenska sankcija po zakonu ne izbriše.

10. člen

Notarja imenuje na prosto notarsko mesto minister, pristojen za pravosodje. Pred imenovanjem notarja pridobi mnenje Notarske zbornice Slovenije o prijavljenih kandidatih, ki pa zanj ni zavezujoče. Notarska zbornica Slovenija lahko poda mnenje o prijavljenih kandidatih v 30 dneh.

Razpis prostega notarskega mesta objavi ministrstvo, pristojno za pravosodje (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo), v Uradnem listu Republike Slovenije.

Vloge za imenovanje na razpisano prosto notarsko mesto se vložijo pri ministrstvu.

Z nepopolnimi in prepozno vloženimi prijavami se ravna v skladu z zakonom, ki ureja splošni upravni postopek.

Prijave, ki ne izpolnjujejo razpisnih pogojev, ministrstvo zavrne po določbah zakona, ki ureja splošni upravni postopek.

Minister, pristojen za pravosodje, lahko imenuje notarja na prosto mesto v drugem kraju brez razpisa. Pred imenovanjem notarja pridobi mnenje Notarske zbornice Slovenije, ki pa zanj ni zavezujoče. Notarska zbornica Slovenija lahko poda mnenje o prijavljenih kandidatih v 30 dneh.

Zoper odločbo o imenovanju notarja ni pritožbe, dovoljen pa je upravni spor.

Tožba v sporu iz prejšnjega odstavka se vloži v petnajstih dneh od vročitve odločbe.

O tožbi iz prejšnjega odstavka odloči sodišče v postopku na prvi stopnji najkasneje v tridesetih dneh od njene vložitve, na drugi stopnji pa najkasneje v tridesetih dneh od prejema pritožbe.

Postopek imenovanja na prosto notarsko mesto se prekine do pravnomočnosti sodne odločbe.

10.a člen

Minister, pristojen za pravosodje, opravi izbiro izmed kandidatov, ki izpolnjujejo zakonske pogoje za imenovanje.

Izbira iz prejšnjega odstavka se opravi po izvedenem izbirnem postopku, v katerem se preveri strokovna usposobljenost ter izpolnjevanje pogoja iz 6. točke prvega odstavka 8. člena tega zakona.

Izbirni postopek iz prejšnjega odstavka opravijo člani komisije, ki jo imenuje minister, pristojen za pravosodje. Člani komisije morajo imeti opravljen pravniški državni izpit in najmanj pet let izkušenj na pravniških delih.

Izbirni postopek iz drugega odstavka tega člena se opravi s preverjanjem strokovne usposobljenosti iz dokumentacije, ki jo je predložil kandidat in s pisnim preizkusom usposobljenosti ali z ustnim razgovorom.

Člani komisije iz tretjega odstavka tega člena najkasneje v sedmih dneh po opravljenem izbirnem postopku ministru, pristojnemu za pravosodje, posredujejo svoje mnenje o izpolnjevanju pogojev iz drugega odstavka tega člena.

Ustni razgovor iz četrtega odstavka tega člena lahko s kandidati za imenovanje na notarsko mesto opravi tudi minister, pristojen za pravosodje.

14. člen

Notar mora skleniti zavarovalno pogodbo za škodo, za katero je odgovoren strankam po obligacijskih predpisih.

Minister, pristojen za pravosodje, določi najnižjo zavarovalno vsoto. Predlog glede višine zavarovalne vsote pošlje minister, pristojen za pravosodje, Notarski zbornici Slovenije, ki lahko v 30 dneh poda pripombe na predlog. Minister, pristojen za pravosodje, na pripombe ni vezan.

Notar je dolžan zavarovalno pogodbo iz prvega odstavka tega člena v 30 dneh uskladiti z zavarovalno vsoto iz prejšnjega odstavka.

15. člen

Pred prisego si mora notar priskrbeti pečat in žig. Pečat in žig morata vsebovati grb Republike Slovenije, ime in priimek notarja, naziv notarskega mesta in ime kraja, v katerem ima notar sedež.

Odtis pečata in žiga iz prejšnjega odstavka ter notarjev podpis overi predsednik okrožnega sodišča, na območju katerega ima notar sedež. Overjena odtisa pečata in žiga ter overjeni notarjev podpis deponira predsednik sodišča pri Notarski zbornici Slovenije.

Za potrebe elektronske sestave listin iz 2. člena tega zakona si mora notar pred prisego priskrbeti varen elektronski podpis kot notarski elektronski podpis, overjen s kvalificiranim potrdilom v skladu s tretjim odstavkom 38.a člena tega zakona. Zahtevo za izstavitev kvalificiranega potrdila in izkaznice za notarski elektronski podpis je treba predložiti Notarski zbornici Slovenije. S prenehanjem notarske službe ali ob suspenzu preneha tudi pooblastilo za uporabo elektronskega notarskega podpisa. Notar mora izkaznico vrniti Notarski zbornici Slovenije in zahtevati preklic kvalificiranega potrdila.

19. člen

Notar se razreši:

- a. če pisno izjavi, da ne želi več opravljati notariata;
- b. če sprejme plačano službo oziroma funkcijo ali se vpiše v imenik odvetnikov (9. člen);
- c. če je obsojen za naklepno kaznivo dejanje, ki se preganja po uradni dolžnosti, na kazen zavora šestih mesecev ali na hujšo kazen;
- d. če mu je izrečen varnostni ukrep prepovedi opravljanja notariata;

- e. če opravlja posle, ki niso združljivi z ugledom in neoporečnostjo, ki ju zahteva opravljanje notariata;
- f. če brez utemeljenega razloga ne začne poslovati z dnem, ki je določen kot začetek nastopa poslovanja (17. člen);
- g. če se ugotovi, da ne izpolnjuje več z zakonom predpisanih pogojev za opravljanje notariata;
- h. če je disciplinsko kaznovan z ukrepom odvzema pravice opravljati notariat;
- i. z upokojitvijo, vendar najkasneje, ko dopolni 70 let starosti.

Razrešitveni razlog iz prejšnjega odstavka nastopi v primeru iz:

- 1. točke prejšnjega odstavka z dnem, ko pisna izjava prispe k ministrstvu ali z dnem, navedenim v pisni izjavi,
- 2. točke prejšnjega odstavka z dnem nastopa službe oziroma funkcije oziroma z dnem vpisa v imenik odvetnikov,
- 3. in 4. točke prejšnjega odstavka s pravnomočnostjo sodbe,
- 5. točke prejšnjega odstavka z dnem, ko to ugotovi Notarska zbornica Slovenije ali ministrstvo,
- 6. točke prejšnjega odstavka z dnem, ko bi moral začeti poslovati,
- 7. točke prejšnjega odstavka z dnem, ko to ugotovi Notarska zbornica Slovenije ali ministrstvo,
- 8. točke prejšnjega odstavka s pravnomočnostjo odločbe disciplinskega organa,
- 9. točke prejšnjega odstavka z dnem upokojitve oziroma z iztekom leta, v katerem je notar dopolnil starost 70 let.

O nastopu razrešitvenega razloga iz 1., 2., 5., 6., 7. in 9. točke prvega odstavka tega člena obvesti Notarska zbornica Slovenije ministrstvo takoj, ko zanj zve, o nastopu razrešitvenega razloga iz 3., 4. in 8. točke pa ga obvesti sodišče oziroma disciplinska komisija, ki je sodbo oziroma odločbo izdala.

Obstoj razrešitvenih razlogov iz 2., 5., 6. in 7. točke prvega odstavka tega člena lahko ugotovi tudi ministrstvo pri izvajanju pristojnosti po določbah tega zakona.

Odločbo o razrešitvi notarja izda minister, pristojen za pravosodje. Zoper odločbo ni pritožbe, dovoljen pa je upravni spor.

Tožba v sporu iz prejšnjega odstavka se vloži v petnajstih dneh od vročitve odločbe.

O tožbi iz prejšnjega odstavka mora sodišče odločiti v postopku na prvi stopnji najkasneje v tridesetih dneh od njene vložitve, na drugi stopnji pa najkasneje v tridesetih dneh od prejema pritožbe.

20. člen

Notar mora imeti svojo pisarno v kraju, kjer je sedež njegovega notarskega mesta.

Notarska zbornica Slovenije lahko dovoli notarju periodično opravljanje poslovanja zunaj sedeža notarskega mesta, če tako narekujejo potrebe prebivalstva.

Uradne ure notarskih pisarn predpiše minister, pristojen za pravosodje.

Notar lahko na predlog stranke opravi uradno dejanje zunaj časa, določenega s predpisom iz prejšnjega odstavka, kot tudi ob praznikih ali dela prostih dnevih.

28. člen

Pečat in žig iz 15. člena tega zakona sme notar uporabljati samo za dejanja, ki jih je opravil med poslovanjem.

Pečat in žig mora skrbno varovati pred dostopnostjo tretjim osebam. Če notarju pečat ali žig izgine ali ga izgubi, mora o tem brez odlašanja obvestiti Notarsko zbornico Slovenije.

Novi pečat in žig, ki se morata po obliki razlikovati od prejšnjih, notar lahko uporablja po overitvi odtisov po drugem odstavku 15. člena tega zakona.

Enako velja, če je treba spremeniti vsebino pečata in žiga zaradi spremembe notarjevega imena ali sedeža.

Če se prejšnji pečat ali žig najde ali spremeni, ga mora notar predati Notarski zbornici Slovenije, ki ga komisijsko uniči.

Če notar spremeni podpis, ga sme uporabljati šele potem, ko je overitev novega podpisa deponirana po drugem odstavku 15. člena tega zakona.

Določbe prejšnjih odstavkov se smiselno uporabljajo tudi za elektronski podpis in žig.

31. člen

Notarske listine so lahko v fizični ali elektronski obliki.

Notarske listine v fizični obliki morajo biti pisane na papir, ki glede formata in kakovosti ustreza standardom, določenim z aktom Notarske zbornice Slovenije. Notarske listine v fizični obliki smejo biti ročno izpisane s trajno obstojnim črnilom ali z napravami za pisanje besedil, ki omogočajo trajno obstojen zapis. Uporaba drugih postopkov zapisovanja je dovoljena le, če zagotavljajo enake značilnosti kot natipkana listina.

Notarske listine v elektronski obliki morajo izpolnjevati pogoje za zapis in hrambo podatkov v elektronski obliki glede nespremenljivosti, verodostojnosti in zanesljivosti shranjevanja, ki so določeni z zakonom.

34. člen

V notarski listini v fizični obliki se ne sme ničesar izbrisati. Če je treba del besedila prečrtati, mora biti to storjeno tako, da prečrtani tekst ostane čitljiv.

Če je treba besedilo v listini v fizični obliki spremeniti ali ga dopolniti, se sme to storiti na koncu listine v fizični obliki, s tem da mora biti nedvoumno označeno, na kateri del besedila listine v fizični obliki se sprememba ali dostavek nanaša. Prav tako morata biti na koncu označena mesto in obseg besedila, ki je bilo črtano v smislu prejšnjega odstavka.

37. člen

Notarsko listino v fizični obliki na koncu lastnoročno podpiše notar, ki jo je sestavil, poleg podpisa pa pritisne svoj pečat ali žig.

Poleg notarja podpišejo na koncu listino v fizični obliki udeleženci. Priče jo podpišejo, če je njihovo sodelovanje pri sestavi listine po zakonu potrebno.

Če udeleženec ne zna ali ne more pisati, mora biti to v listini zapisano. V tem primeru morata pri sestavi listine sodelovati dve pismeni priči ali drugi notar, pred katerimi postavi udeleženec na listino svoj ročni znak, kar potrdita priči oziroma drugi notar s svojim podpisom.

Priči iz prejšnjega odstavka izbere udeleženec.

38. člen

Če na notarski listini v fizični obliki ni podpisa in pečata ali žiga notarja oziroma na notarski listini v elektronski obliki ni varnega elektronskega podpisa overjenega s kvalificiranim potrdilom notarja, ki je listino sestavil, takšna listina nima pravnega učinka javne listine.

Posledice ostalih kršitev določb 31. do 37. člena tega zakona za verodostojnost notarske listine oceni sodišče, če ta zakon ne določa drugače.

38.a člen

Notarsko listino v elektronski obliki elektronsko podpišejo udeleženec ter priče, kadar je njihova udeležba potrebna, z varnim elektronskim podpisom, overjenim s kvalificiranim potrdilom. Tako podpisano listino podpiše notar z varnim elektronskim podpisom, overjenim s kvalificiranim potrdilom. Nato doda notar listini časovni žig. Tako podpisana listina je enakovredna notarski listini z lastnoročnim podpisom in žigom ali pečatom notarja in ima zato enako veljavnost.

Notarska zbornica v soglasju z ministrom, pristojnim za pravosodje, in ministrom, pristojnim za javno upravo, izmed overiteljev, ki izdajajo kvalificirana potrdila, določi seznam overiteljev, ki ta potrdila izdajajo notarjem. Overitelji iz seznama vodijo evidenco izdanih kvalificiranih potrdil notarjem ločeno od drugih kvalificiranih potrdil.

39. člen

Preden začne notar sestavljati notarsko listino, mora ugotoviti osebno istovetnost strank in drugih udeležencev.

Osebno istovetnost ugotavlja na podlagi uradnih dokumentov (osebne izkaznice, potnega lista) oziroma če to ni mogoče, na kakršenkoli drug način, po katerem je istovetnost udeleženca mogoče nedvomno izkazati.

Pri elektronskih listinah se istovetnost ugotavlja na podlagi kvalificiranega potrdila. (črtan)

Način ugotovitve istovetnosti oseb, udeleženih pri sestavi notarske listine, mora biti vselej naveden v listini.

61. člen

Notar sme potrditi, da se prepis listine ujema z izvirnikom, če obvlada jezik, v katerem je listina spisana, razen če notar s preslikavo naredi fizično ali elektronsko kopijo listine.

Prepis se mora ujemati z listino v vseh njenih pisnih podrobnostih, tudi v pravopisu, ločilih, okrajšavah besed in pisnih napakah. Če so posamezna mesta v listini spremenjena, dopolnjena, izbrisana ali prečrtana, je treba to v potrdilu o overitvi navesti. Prav tako je treba navesti, da je listina raztrgana, poškodovana ali sicer po zunanjem videzu sumljiva.

Notar potrdi prepis listine potem, ko ga primerja z izvirnikom in ko ugotovi, da se prepis natančno ujema z njim. Poleg te ugotovitve v potrdilu navede, da gre za prepis listine, ki ga je stranka označila za izvirnik, ali da gre za prepis overjenega oziroma navadnega prepisa listine; na kakšen način in s kakšnim sredstvom je listina spisana; s kakšnimi pečati ter koleki je opremljena; kje se po njegovi vednosti ali po strankinem zatrdilu nahaja izvirnik.

Če je na listini kakšna pripomba ali klavzula, se mora tudi ta vnesti v prepis.

Če se overja prepis dela listine ali izpisek iz listine, mora biti iz prepisa razvidno, kateri deli izvirnika so ostali neprepisani.

Overitve prepisov se ne vpisujejo v notarski vpisnik.

64. člen

Notar sme potrditi, da je stranka vpričo njega lastnoročno ali varno elektronsko podpisala listino ali dala nanjo svoj ročni znak, ali da je podpis ali ročni znak, ki je že na listini, vpričo njega priznala kot svojega.

Pri overitvi varnega elektronskega podpisa notar preveri veljavnost kvalificiranega potrdila, kot to določata zakon in notranja pravila overitelja.

Overitev se vpiše na izvirno listino v fizični obliki z navedbo, kako je bila ugotovljena istovetnost ter ugotovitvijo, da je podpis ali ročni znak pristen. Overitvena klavzula vsebuje pravilno številko vpisnika ter datum, notarjev podpis in pečat.

Overitev se doda k listini v elektronski obliki z navedbo, kako je bila ugotovljena istovetnost ter veljavnost elektronskega podpisa, pravilno številko vpisnika in datumom, in jo notar skupaj z listino varno elektronsko podpiše.

Podpis osebe, katere pravico, ki se vpisuje v zemljiško knjigo, se prenaša, spreminja, obremenjuje ali preneha, lahko na zemljiškoknjižnem dovolilu kot zasebni listini overi samo notar.

Pred overitvijo podpisa lastnika na zasebni listini, s katero se nepremičnina odtuji ali obremeni, je notar dolžan pogodbene stranke, ki so prisotne pri overitvi, opozoriti, da je za vsebino listine notar odgovoren le, če jo sestavi v obliki notarskega zapisa.

Ko notar overi podpis na zasebni listini, s katero se nepremičnina odtuji ali obremeni, v njej navede opozorilo iz prejšnjega odstavka.

Pri overjanju podpisa se mora notar seznaniti z vsebino listine samo toliko, kolikor je to potrebno, da izpolni rubrike vpisnika o overitvah in potrdilih. Notar ni odgovoren za vsebino listine in ni dolžan ugotavljati, ali stranke smejo skleniti posel, na katerega se listina nanaša. Določbe 23. člena tega zakona se glede overitev podpisov po notarju ne uporabljajo.

Ne glede na določbo prejšnjega odstavka pa mora notar upoštevati vsebino listine, kolikor predpis veže overitev podpisa na izpolnitev določenih pogojev.

65. člen

Če overja podpis zastopnikov državnih organov, oseb, ki izvajajo javna pooblastila, gospodarskih družb in drugih pravnih subjektov, ki se vpisujejo v sodni register, sme notar to potrditi v overitveni klavzuli samo, kadar mu je znano, da je oseba, ki podpisuje, zastopnik te osebe ali če je to poprej ugotovil.

Notar lahko overi podpise zakonitih zastopnikov državnih organov, oseb, ki izvajajo javna pooblastila, gospodarskih družb in drugih pravnih subjektov, ki se vpisujejo v sodni register, na podlagi podpisov in odtisov pečatov, ki jih zakoniti zastopniki pri tem uporabljajo. Ti podpisi in odtisi pečatov morajo biti deponirani pri Notarski zbornici Slovenije. Podpisi in odtisi pečatov se deponirajo neposredno pri Notarski zbornici Slovenije ali preko izbranega notarja.

Notarska zbornica Slovenije posreduje podpise in odtise pečatov, deponirane v skladu s prejšnjim odstavkom, vsem notarjem na območju Republike Slovenije.

Notar lahko overi podpise oseb, pooblaščenih za zastopanje gospodarskih družb, tudi na podlagi pri njem deponiranih podpisov in odtisov pečatov.

Potrditev časa, ko je bila listina predložena na vpogled

67. člen

Notar sme potrditi, da določena oseba živi, če jo pozna osebno ali če je njena istovetnost ugotovljena po določbi 39. člena tega zakona.

V izvorniku notarskega potrdila, ki se izroči stranki, mora notar potrditi, da je bila oseba pri njem, ter navesti dan, mesec in leto, na zahtevo stranke pa tudi uro, ko se je to zgodilo, in način ugotovitve istovetnosti osebe, na katero se nanaša potrdilo.

69. člen

Če je notar poklican, da bi potrdil sklepe organov upravljanja podjetij, zadrug ali drugih pravnih oseb, mora navesti v zapisniku dan in čas seje, opisati potek seje, kolikor je to pomembno za presojo pravilnosti postopkov, ter zapisati sklepe, ki so bili na seji sprejeti. Prav tako mora izpričati druga dejstva, kadar tako zahteva zakon.

Zapisnik podpiše tudi oseba, ki je predsedovala seji organa.

Na zahtevo kateregakoli udeleženca seje mora notar ugotoviti tudi osebno istovetnost predsedujočega in drugih udeležencev seje ter to navesti v zapisniku.

72. člen

Odpravke, potrdila, prepise in izpiske izdaja notar oziroma njegov namestnik, pri katerem so listine v hrambi.

Če je bil izročen izvirnik notarskega zapisa, se o njem ne sme več izdati odpravek, ampak samo prepis.

83. člen

Overitvena klavzula se vpiše na koncu odpravka ter mora vsebovati: potrdilo, da se ta odpravek ujema z izvirnikom, označbo iz 76. člena tega zakona, navedbo prilog iz prejšnjega člena, navedbo, za koga je ta odpravek sestavljen, ter navedbo kraja in časa izdaje odpravka s podpisom in pečatom notarja.

84. člen

Odpravek notarskega zapisa nima pravnega učinka javne listine, če ni potrjena soglasnost odpravka z izvirnikom ali če ni na njem podpisa in pečata notarja.

Posledice ostalih kršitev določb 81. do 83. člena tega zakona za verodostojnost odpravka oceni sodišče.

95. člen

Minister, pristojen za pravosodje, s predpisom natančneje določi vrste vpisnikov in knjig, ki jih mora voditi notar, njihovo vsebino ter način vodenja in overjanja vpisnikov in knjig.

Minister, pristojen za pravosodje, predpiše roke hrambe in pogoje ter način uničevanja notarskih zapisov, drugih notarskih spisov ter vpisnikov, knjig in evidenc, ki se vodijo po določbah tega zakona in predpisih iz prejšnjega odstavka.

96. člen

Ko prejme odločbo iz četrtega odstavka 19. člena tega zakona, mora notar brez odlašanja izročiti Notarski zbornici Slovenije vse listine, spise, vpisnike in knjige ter druge evidence skupaj z notarskim pečatom in žigom ter denarjem, vrednostnimi papirji in dragocenostmi po stanju, v kakršnem se nahajajo na dan prejema odločbe.

Dokumentacijo in predmete iz prejšnjega odstavka (notarski arhiv) zapisniško prevzame tričlanska komisija, ki jo sestavljajo člani organov Notarske zbornice Slovenije.

Poleg notarja lahko sodeluje pri prevzemu delavec Notarske zbornice Slovenije, ki ga določi njen predsednik.

101. člen

Prosto mesto notarskega pomočnika na predlog notarja razpiše Notarska zbornica Slovenije. Rok za prijavo ne sme biti krajši od 15 dni. Poleg dokazil o izpolnjevanju pogojev iz 100. člena tega zakona je kandidat dolžan prijavi na razpis priložiti svoj življenjepis.

Izbiro opravi Notarska zbornica Slovenije v soglasju z notarjem, pri katerem je prosto mesto notarskega pomočnika. Notarska zbornica Slovenije imenuje izbranega kandidata za notarskega pomočnika in ga vpiše v imenik notarskih pomočnikov.

Zoper odločbo o imenovanju notarskega pomočnika ni pritožbe, dovoljen pa je upravni spor.

Notarski pomočnik lahko začne opravljati delo v notariatu, ko je vpisan v imenik notarskih pomočnikov, ki ga vodi Notarska zbornica Slovenije.

Pred vpisom v imenik notarski pomočnik poda prisego iz drugega odstavka 16. člena tega zakona pred predsednikom Notarske zbornice Slovenije in overi svoj podpis po določbi drugega odstavka 15. člena tega zakona.

104. člen

Začasni namestnik vodi notarsko pisarno v imenu in za račun odsotnega notarja, ter uporablja pečat in žig nadomeščenega notarja.

Če začasni namestnik in notar medsebojnega razmerja v zvezi z nadomeščanjem ne uredita sporazumno, posreduje pred vložitvijo tožbe predsednik Notarske zbornice Slovenije.

105. člen

Notarski namestnik, ne glede na prvi odstavek 102. člena tega zakona, opravlja vse posle nadomeščenega notarja s polnim pravnim učinkom kot njegov namestnik, uporablja pa pečat in žig nadomeščenega notarja.

107. člen

Zbornica skrbi za ugled, verodostojnost in razvoj notariata ter zastopa interese notarjev, notarskih pomočnikov in notarskih pripravnikov.

Minister, pristojen za pravosodje, določi tarifo o plačilu notarskih storitev. Minister, pristojen za pravosodje, pošlje predlog notarske tarife zbornici, ki lahko v 30 dneh poda pripombe na predlog. Minister, pristojen za pravosodje, na pripombe ni vezan.

Zbornica enkrat letno poroča ministrstvu, pristojnemu za pravosodje, o svojem delovanju in delovanju notarjev.

Poročilo iz prejšnjega odstavka mora Notarska zbornica Slovenije predložiti najkasneje do 31. januarja tekočega leta za preteklo leto.

Obseg ter vsebino poročila iz tretjega odstavka tega člena z navodilom določi minister, pristojen za pravosodje.

108.a člen

Zbornica vodi centralni register oporok.

Centralni register oporok se vodi kot informatizirana baza podatkov.

Akt, ki ureja način dostopa in upravičence za dostop do centralnega registra oporok izda zbornica v soglasju z ministrom, pristojnim za pravosodje.

108.b člen

Centralni register oporok vsebuje podatke o oporokah, sestavljenih v obliki notarskega zapisa, o oporokah, ki so shranjene pri notarju, o oporokah, ki jih sestavi odvetnik ali so mu izročene v hrambo, o sodnih oporokah in oporokah, izročenih v hrambo sodišču na podlagi določil zakona, ki ureja dedovanje.

Notar, ki sestavi oporoko v obliki notarskega zapisa ali notar, ki sprejme oporoko v hrambo, posreduje zbornici zahtevo za vpis v centralni register oporok najkasneje v 15 dneh potem, ko je sestavil oporoko ali prejel oporoko v hrambo.

Sodišče, ki sestavi sodno oporoko ali prejme v hrambo oporoko v skladu z določili zakona, ki ureja dedovanje, posreduje zbornici zahtevo za vpis v centralni register oporok najkasneje v 15 dneh potem, ko je bila sestavljena sodna oporoka ali je bila prejeta oporoka v hrambo pri sodišču.

Odvetnik, ki sestavi oporoko ali prejme v hrambo oporoko, sestavljeno v skladu z določili zakona, ki ureja dedovanje, posreduje zbornici zahtevo za vpis v centralni register oporok najkasneje v 15 dneh potem, ko je bila oporoka sestavljena ali je bila prejeta v hrambo pri odvetniku.

Osebe iz drugega, tretjega in četrtega odstavka tega člena v zahtevi za vpis v centralni register oporok navedejo podatke iz 108.c člena tega zakona, s katerimi razpolagajo.

109. člen

Nadzor nad zakonitostjo opravljanja notariata opravlja ministrstvo.

V okviru pooblastila iz prejšnjega odstavka ministrstvo lahko:

- odredi neposredni nadzor nad poslovanjem notarja, notarskega namestnika ali začasnega namestnika;
- samo opravi neposredni nadzor nad poslovanjem notarja, notarskega namestnika ali začasnega namestnika;
- predlaga uvedbo disciplinskega postopka zoper notarja, notarskega pomočnika ali notarskega pripravnika;
- opravlja neposredni nadzor nad poslovanjem zbornice, njenih organov in arhiva;
- odreja druge ukrepe, za katere ima pooblastilo v zakonu.

Pregled iz druge in četrte alineje prejšnjega odstavka opravijo univerzitetni diplomirani pravniki z najmanj petimi leti praktičnih izkušenj na pravniških delih po opravljenem pravniškem državnem izpitu, ki jih imenuje minister, pristojen za pravosodje, pri čemer ti lahko:

- pregledajo poslovne listine, evidence, spise in stvari v hrambi;
- zahtevajo od notarja vse potrebne podatke o njegovem poslovanju in zaposlenih osebah (osebna imena, izobrazba, delovna doba).

O opravljenem pregledu iz prejšnjega odstavka sestavijo pregledovalci poročilo, katerega izvod se posreduje notarju. Ugotovitve iz poročila se lahko uporabijo za izvrševanje zakonitih pristojnosti ali obveznosti ministrstva.

113.d člen

Pravnomočna odločba disciplinske komisije ali Vrhovnega sodišča se pošlje izvršnemu odboru zbornice zaradi izvršitve in vpisa v evidenco izrečenih disciplinskih ukrepov ter ministru, pristojnemu za pravosodje.

Odločbe disciplinskih organov so izvršljive.

Sredstva od vplačanih denarnih kazni se uporabljajo za namene, določene s statutom zbornice.

Za potrebe izvrševanja nadzornih pristojnosti po tem zakonu zbornica vodi disciplinsko evidenco, v kateri se obdelujejo naslednji podatki iz pravnomočnih odločb o izrečenih disciplinskih ukrepih:

- ime in priimek notarja, notarskega pomočnika ali notarskega pripravnika,
- naslov sedeža notarske pisarne,
- številka in datum odločbe,
- izrečen disciplinski ukrep.

Disciplinska evidenca se hrani trajno.

Organi zbornice in ministrstvo imajo za potrebe izvrševanja nadzornih pristojnosti po tem zakonu pravico pridobiti podatke iz disciplinske evidence.

115. člen

Disciplinska komisija II. stopnje odloča o pritožbah zoper odločbe disciplinske komisije I. stopnje.

Disciplinsko komisijo sestavljajo predsednik in dva člana.

Predsednika in enega člana imenuje minister, pristojen za pravosodje, izmed univerzitetnih diplomiranih pravnikov z najmanj petimi leti praktičnih izkušenj na pravniških delih po opravljenem pravniškem državnem izpitu, enega člana pa izvoli skupščina zbornice iz vrst notarjev za dobo dveh let.

120. člen

Postopek pred disciplinsko komisijo I. stopnje uvede predsednik zbornice na svojo pobudo ali na prejeto pobudo, disciplinski postopek zoper predsednika zbornice pa minister, pristojen za pravosodje, s pisnim sklepom, zoper katerega ni dovoljena pritožba.

Na predlog predsednika višjega sodišča ali ministra, pristojnega za pravosodje, je predsednik zbornice dolžan uvesti disciplinski postopek.

Pristojna oseba iz prvega odstavka tega člena uvede disciplinski postopek, če je obveščena o dejstvih in dokazih, na podlagi katerih je mogoče utemeljeno sumiti, da je notar, notarski pomočnik ali notarski pripravnik kršil določbe tega zakona ali okrnil ugled notariata, najkasneje v 30 dneh od dneva, ko je izvedela za kršitev.

V sklepu o uvedbi postopka se opredeli kršitev ter navedejo dejstva ter predlagajo dokazi, ki naj se izvedejo v disciplinskem postopku.

121. člen

Če je uveden disciplinski postopek zaradi kršitev, zaradi katerih se sme izreči ukrep odvzema pravice opravljati notariat oziroma prakso, lahko disciplinski organ ali minister, pristojen za pravosodje, notarju, notarskemu pomočniku ali notarskemu pripravniku izreče začasno prepoved opravljati notariat ali prakso pri notarju.

Začasna prepoved lahko traja do konca disciplinskega postopka, vendar največ eno leto.

123.c člen

Odločba disciplinske komisije se najkasneje v 15 dneh od obravnave pošlje:

- osebi, zoper katero je bil uveden disciplinski postopek,
- predsedniku zbornice,
- ministru, pristojnemu za pravosodje.

123.č člen

Zoper odločbo disciplinske komisije I. stopnje je dovoljena pritožba v roku 15 dni.

Pritožbo lahko vložijo notar, notarski pomočnik ali notarski pripravnik, ki je v disciplinskem postopku, predsednik zbornice ali minister, pristojen za pravosodje.

O pritožbi najkasneje v 60 dneh od prejema odloči disciplinska komisija II. stopnje na seji brez obravnave.

124. člen

Notarju, ki je izvoljen ali imenovan v državno funkcijo, ki zahteva poklicno opravljanje, v času opravljanja te funkcije opravljanje notariata miruje.

Opravljanje notariata miruje tudi notarju, ki mu je bila izrečena kazen zavora v trajanju do šest mesecev, ter notarju, ki mu je bila izrečena začasna prepoved opravljati notariat (prvi odstavek 115. člena), za čas, dokler ti ukrepi trajajo.

V primerih iz prvega in drugega odstavka tega člena določi začasnega namestnika v smislu 103. člena tega zakona predsednik zbornice.

Začasni namestnik iz prejšnjega odstavka vodi poslovanje in podpisuje listine v svojem imenu in za svoj račun.

13. člen

(1) Kadar zakon ali drug predpis določa pisno obliko, se šteje, da je elektronska oblika enakovredna pisni obliki, če so podatki v elektronski obliki dosegljivi in primerni za kasnejšo uporabo.

(2) Določbe prejšnjega odstavka ne veljajo za:

1. pravne posle, s katerimi se prenaša lastninska pravica na nepremičnini ali s katerimi se ustanavlja druga stvarna pravica na nepremičnini;
2. oporočne posle;
3. pogodbe o urejanju premoženjskih razmerij med zakoncema;
4. pogodbe o razpolaganju s premoženjem oseb, ki jim je odvzeta poslovna sposobnost;
5. pogodbe o izročitvi in razdelitvi premoženja za življenja;
6. pogodbe o dosmrtnem preživljanju in sporazume o odpovedi neuvedenemu dedovanju;
7. darilne obljube in darilne pogodbe za primer smrti;
8. (prenehala veljati);
9. druge pravne posle, za katere zakon določa, da morajo biti sklenjeni v obliki notarskega zapisa.

V. PREDLOG, DA SE PREDLOG ZAKONA OBRAVNAVA PO NUJNEM POSTOPKU

Vlada Republike Slovenije predlaga, da se Predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o notariatu obravnava v Državnem zboru Republike Slovenije po nujnem postopku skladno s prvim odstavkom 143. člena Poslovnika Državnega zbora, saj je sprejem zakona nujen zaradi preprečitve težko popravljivih posledice za delovanje države, ki bi nastale zaradi dejstva, da je v čedalje večjem številu držav že omogočeno poslovanje notarjev preko neposredne video povezave. To pomeni primerjalno prednost pri ustanavljanju gospodarskih subjektov, zaradi česar bodo gospodarski tokovi Republiko Slovenijo zaobšli, če ne bo v najkrajšem možnem času vzpostavila primerljive pravne ureditve. Poleg tega bo ustrezna zakonska podlaga za poslovanje notarjev preko neposredne varne video povezave omogočala Notarski zbornici Slovenije kandidiranje pri pridobitvi razvojnih sredstev Evropske unije.